

OVERBRUGGEN

BRIDGE THE GAP TO REDUCE POVERTY & FOR PEOPLE IN POVERTY

**WAT NIET OP ELKAAR
AANSLUIT MET ELKAAR VERBINDEN**

MAGAZINE BIJ DE DOCUMENTAIRE 'OVERBRUGGEN'

© 2018 - Buurtwerk 't Lampeke vzw, Leuven

Alles uit de documentaire en het magazine mag gebruikt worden - graag zelfs - met uitdrukkelijke bronvermelding. We vragen ook om dit te laten weten aan de uitgever via hallo@overbruggen.be

WWW.OVERBRUGGEN.BE

EN DAN IS ER NIEUW LEVEN

VANUIT ACTIEVE HOOPVERLENING ONTSTAAT 'OVERBRUGGEN'. LEES EN LEEF JE MEE?

Lieven Verlinde
Projectverantwoordelijke 'Overbruggen'
Adjunct-coördinator buurtwerk 't Lampeke

27 november 2018 wordt na 22 september 2016, met de release van 'Trajecten van Hoopverlening' een tweede datum die gegrift staat. In mijn geheugen. In mijn huid. In mijn hart.

In het DNA van onze organisatie en alle andere betrokken organisaties. Of, zoals Karin Nelissen het op het einde van de film 'Overbruggen' zegt: *"Overbruggen, dat zou voor mij iets moeten zijn dat er in gegrift wordt, heel diep, zodat je het niet meer weg krijgt."*

Niet meer weg te krijgen omdat die structurele aanpak in de strijd tegen armoede voluit moet worden gerealiseerd. Met bruggen, die blijven staan. Brede, kwaliteitsvolle en duurzame bruggen. Aangenaam voor wie over de brug lopen anders niet lukt, maar ook voor wie de brug vaker neemt het een gevoel mag geven dat het beter is zo. Beter voor iedereen. Bruggen tussen mensen. Bruggen tussen organisaties, diensten en instellingen. Bruggen met het beleid en de wereld. Bruggen met en tussen onderwijs, cultuur, werk, vrije tijd, huisvesting, gezondheid, welzijn, justitie ... Bruggen naar alle grondrechten.

Partners aan dit project: dank om mee te bouwen; om mee te 'Overbruggen'. Dank om mee keuzes te maken, om niet bang te zijn voor het onbekende, om samen buiten de lijntjes te kleuren. Dit krachtig samenspel resulteert in de documentaire, het rapport en het magazine, waar ik trots op ben.

Een uitspraak van Peter Adriaensens, tijdens de voorstelling van Trajecten van Hoopverlening, staat gegrift in mijn geheugen. Ik citeer: *"Misschien moeten we stoppen om datgene wat we niet in één zin kunnen vatten, toch te proberen in één zin te vatten."*

MISSCHIEF MOETEN WE STOPPEN OM DATGENE WAT WE NIET IN ÉÉN ZIN KUNNEN VATTEN, TOCH TE PROBEREN IN ÉÉN ZIN TE VATTEN.

Met 'Overbruggen' proberen we de complexiteit van armoede te begrijpen. En erkennen we deze complexiteit. Het is niet te vatten in één zin. We willen het ook niet vatten in één zin. We willen ook niet meer antwoorden met één zin of één simpel oplossingsmodel. We vragen tijd om die complexiteit duidelijk te maken en samen tot oplossingen te komen. Deze oplossingen zullen ook complex zijn, dat kan niet anders. Dit is ook de boodschap die 'Overbruggen' brengt.

"De brugfiguur, en dus breder de brugorganisatie - door het feit dat zij die complexiteit zien - daar gaat een helicopterzicht mee gepaard. Zij zien op het kruispunt tussen bv. gezondheidszorg en uitkeringen, een knoop. Die kan je alleen maar zien als je boven die twee domeinen gaat vliegen. Dat inzicht moet je gaan vertalen op verschillende niveaus."
(Bruno Vanobbergen in 'Overbruggen')

We moeten dus samen aan de slag, elk vanuit haar of zijn kracht en expertise. Krachten bundelen. Bruggen maken met elkaar als medestanders in het realiseren van de grondrechten voor iedereen. Want hierover negocieren we niet.

Het is niet alleen aan de andere om dit te doen. Het is te gemakkelijk om alleen maar door te verwijzen of af te wachten. Wij mogen niet aan de kant blijven staan. We ontschotten de samenleving. Met een grote groep van burgers in diversiteit, met beleidsmakers willen we 'Overbruggen' en samen die solidaire en menselijke maatschappij maken.

'Overbruggen' is geen eindpunt. Integendeel, het is een uitnodiging, in het bijzonder, om op zoek te gaan naar die organisaties, die we nog niet kennen. Die verder af staan. We moeten durven verwarren toelaten en onze eigen comfortzone verlaten. En zo samen medestanders worden in een beter samenleven voor allen.

Ik geef het laatste woord aan de anonieme brugfiguur in de film. Ze blijft bewust anoniem. De brugfiguur en ook de jonge tienermoeder. Het gaat immers om de boodschap. En die is universeel.

"En dan is er nieuw leven. Ik ben zelf heel emotioneel wanneer ze net bevallen is. Ze ligt nog op de gang, heeft nog geen kamer en ze belt mij op. Mama en kindje stellen het goed. Ik zorg - vanuit vakantie met mijn gezin in Frankrijk - dat er een bloemetje bezorgd wordt in het ziekenhuis. Achteraf lijkt dit veel te betekenen. Want het bloemetje is mee naar huis gegaan en staat achteraf - ook vervelkt - nog zeer lang op de kast."

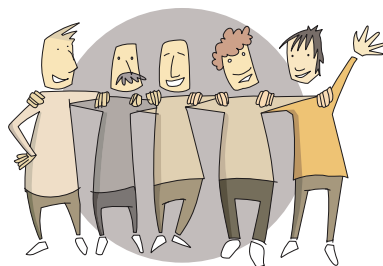
VANBINNEN

06

De documentaire
'Overbruggen'

11
De Sociale
grondrechten

24

Wij slaan de brug
Brugfiguren in Gent

12

Het rapport in
een uitgebreide
notendop

35 Mezuri 1.0

41 Allemaal superheld!

31 Is bruggen bouwen genoeg?

Een reflectie van **Elke Plovie**, **Lies Corneillie** en **Birgit Goris**.

36 DUO FOR A JOB BRIGIET CROES IN GESPREK MET LOTJE DE RIDDER

32 De Werf 'Gezinscoach' in Leuven

De realisatie van www.overbruggen.be was enkel mogelijk door de financiële steun van de **Nationale Loterij** en het **Kinderarmoedefonds**.
Waarvoor hartelijk dank.

'Overbruggen' is een realisatie van buurtwerk 't Lampeke vzw. Het kreeg vorm doorheen een tweejaarlijks traject (2016-2018) in een samenwerking met heel wat organisaties.

Tijdens dit inhoudelijk traject werd gewerkt naar de realisatie van de documentaire 'Overbruggen', het rapport en dit magazine. Alles werd gepresenteerd op dinsdag 27 november 2018 (in het Depot te Leuven).

Met dank aan de stad Leuven voor het ter beschikking stellen van de locatie het Depot.

Designgroep 'Overbruggen'

Karen Daniëls, Barbara Van Dael, Goedroen Juchtmans, Lieven Verlinde, Brigiet Croes, Karin Nelissen, Sofie Giedts, Lieve Polfliet, Fieke Tak, Chris Mazarese, Luc Deneffe, Marleen Lemmens, Nele Schroyen, Inge Moïs, Mythymna Corke.

In 2017 namen Karen en Barbara het voortouw binnen dit traject. In 2018 namen Lieven en Brigiet dit over. Met extra dank aan Brigiet om als vrijwilligster haar krachtige schouders onder het realiseren van 'Overbruggen' te zetten.

De kernorganisaties binnen het traject:

buurtwerk 't Lampeke, de Wissel, Amber, CAW Oost-Brabant, HIVA KULeuven, UCLL, Sint-Jansschool Leuven, Huis van het Kind Leuven, Netwerk tegen Armoede.

De andere organisaties met een bijdrage aan de documentaire:

Het Kinderrechtencommissariaat, MFC Combo, ArmenTeKort, Onderwijscentrum Stad Gent

IN DE DOCUMENTAIRE OVERBRUGGEN

De Ronde Tafel: Luc Deneffe, Karin Nelissen, Theo Vaes, Tine Trekkers en Samira Wymeersch.

De duo-gesprekken aan de brug: Barbara Van Dael, Hamdan 'Layla' Mimount, Greet Janssens en Kimberly Decock.

De wetenschappelijke helicopterview: Bruno Vanobbergen en Tine Van Regenmortel

Dagboekfragmenten: brugfiguur en jonge moeder (bewust anoniem)

De filmmakers

Peter Heymans en Tim de Ridder. Zij waren ook de filmmakers van dienst voor 'Trajecten van Hoopverlening'.

Met dank aan de Faculty Club (Leuven) voor het ter beschikking stellen van hun locatie om te filmen.

Het rapport: 'een drievoudige inbedding voor kwetsbare gezinnen'

Goedroen Juchtmans

Projectleiding: Steven Groenez

Met dank aan alle mensen uit de designgroep voor het lezen, reflecteren en feedback geven bij de realisatie van dit rapport.

Het magazine 'Overbruggen'

Dit kreeg vorm dankzij het denken en de pennen van alle mensen uit de designgroep, de mensen die meewerkten aan de documentaire, Steven Van Hemelrijck, Kris Aerts, Nico Bogaerts, Nicolas Van Praet, Peter Heymans, Thijs Smeyers, Murielle Mattelaer, Lotje De Ridder, Greet Monstrey, Broos Claerhout, de Troubadours, Elke Plovie, Birgit Goris en Lies Corneillie.

Met extra dank aan Kenzië Ceusters voor de unieke tekeningen, gemaakt tijdens het kijken naar de documentaire (<https://www.kenzieceusters.com>)

Bij het gebruiken van tekstfragmenten hebben we telkens ook de auteur benoemd, om recht te geven aan wie recht verdient.

Grafische vormgeving : Pieter Ver Elst | victoria.be

Concept, eindredactie & Projectverantwoordelijke 'Overbruggen'

Lieven Verlinde, buurtwerk 't Lampeke vzw

WWW.OVERBRUGGEN.BE

Buurtwerk 't Lampeke vzw, Riddersstraat 147, 3000 Leuven

www.lampeke.be

v.u. Karin Nelissen, Riddersstraat 147, 3000 Leuven.

De documentaire 'Overbruggen' is een realisatie die vertrekt vanuit een traject van twee jaar samen kwetsbaar zoeken. Dit traject ging verder op een eerste documentaire 'Trajecten van Hoopverlening' (release september 2016), waarbij we een heel duidelijk DNA - een manier waarop we in de samenleving willen staan - vorm hebben gegeven.

De essentie van Hoopverlening was en is nog steeds 'het maken van relatie'. Niet als middel om iets te bereiken, maar als doel. Daarom spreken we ook van hoopverlening' i.p.v. hulpverlening. We gaan samen op stap/pad en we leggen samen een traject af, we maken samen ons verhaal, we proberen samen oplossingen te zoeken voor problemen, we vertrekken vanuit talenten en krachten die er bestaan (www.hoopverlening.be).

De samenwerking tussen de kernpartners van 'Hoopverlening' werd verdergezet. Er was eigenlijk geen keuze. Er moest een vervolg komen, een tweede deel. Er kwamen enkele belangrijke kernpartners bij. Om samen 'Overbruggen' te maken.

"En dan is het goed dat er iemand anders is, een brugfiguur, iemand die je vanuit een andere wereld, vanuit andere vaardigheden meeneemt, aan jouw kant gaat staan en heel duidelijk bij jou blijft. Heel duidelijk zegt, ik begrijp hoet het komt. Zonder te veroordelen. Die tijd neemt om te luisteren met respect. Maar anderzijds vanuit dat inzicht ook de hand reikt en zegt, we gaan door waar kunnen we. We gaan je ondanks de moeilijke omstandigheden mee begeleiden naar zaken die een hogere kwaliteit van leven voor jou kunnen betekenen"

Fragment **Tine Van Regenmortel** in 'Overbruggen'

WAAROM ...

Essentieel blijft het realiseren van de sociale grondrechten en de strijd tegen armoede. Wij willen krachten bundelen, inspireren vanuit de concrete praktijk, sterke signalen geven naar het beleid - zowel politiek als het beleid van organisaties en instellingen). Om samen tot beweging en verandering te komen. Om vat te krijgen op de structuurfouten in deze samenleving en ze samen aan te pakken.

Met 'Overbruggen' richten we ons naar organisaties, diensten en instellingen. Wat kan en moet een organisatie doen om tot duurzame bruggen te komen? Om structurele oplossingen te realiseren? Om, zoals iemand het zegt in de documentaire 'niet telkens opnieuw water naar de zee te dragen'. Hoe kan je dus, in de taal van onze documentaire, een brugorganisatie zijn?

We willen met dit materiaal (de documentaire, het rapport en het magazine) inspireren en kapstokken aanbieden om hiermee aan de slag te gaan. Binnen een zeer breed netwerk. Niet alleen de welzijnsorganisaties, maar ook het onderwijs, de bedrijfswereld, de culturele en de vrijetijdssector, de verschillende overheidsdiensten ... Over de sectoren en de thema's heen willen we mee zorgen voor het versterken van de bestaande bruggen en het realiseren van nieuwe bruggen.

"Het is belangrijk dat de brugfiguur tijd krijgt. Tijd om de complexiteit van de situatie terug te erkennen. Die complexiteit en het inzien van die complexiteit is ontzettend belangrijk. Omdat je dan op het kruispunt komt van heel veel verschillende regelgeving en veel verschillende instanties. (...) De brugfiguur, en dus breder de brugorganisatie, door het feit dat zij die complexiteit ziet, daar gaat een helicopterzicht mee gepaard. Zij zien op het kruispunt tussen bvb. gezondheidszorg en uitkeringen, een knoop. Die kan je alleen maar zien als je boven die twee domeinen gaat vliegen. Dat inzicht moet je gaan vertalen op verschillende niveaus in onze maatschappij. Je moet dit ook durven aankarten op beleidsniveau. Anders komen er geen structurele oplossingen."

Fragment **Bruno Vanobbergen** in 'Overbruggen'

HET RAPPORT ...

'Overbruggen' is meer dan een documentaire. Het is ook het samen realiseren van het rapport 'een drievoudige inbedding voor kwetsbare gezinnen: over brugfiguren, brugorganisaties en hun netwerk'. Het HIVA (KULeuven) nam de niet evidente opdracht aan om dit rapport te schrijven. Het volledige rapport vind je terug op www.overbruggen.be. Verder in dit magazine schetsen we ook de grote lijnen in het artikel 'het rapport in een uitgebreide notendop'. Op het einde van dat artikel vind je ook 9 ingrediënten en strategieën om als (brug)organisatie (liefst binnen een netwerk) succesvolle bruggen tussen organisaties op te bouwen.

DE DOCUMENTAIRE 'OVERBRUGGEN' ...

Deze docu bestaat uit 4 verschillende onderdelen, die in elkaar werden gemonteerd tot een krachtig geheel.

1 HET DAGBOEK

Een vrouw vertelt in vier fragmenten uit haar dagboek anoniem over haar werk als brugfiguur met een jonge tienermoeder en haar context. Wie is die brugfiguur? Wie is die tienermoeder? Dat is eigenlijk niet van belang. Het is een universeel verhaal dat zich overal kan afspelen: in Brugge, Gent, Antwerpen, Leuven, Hasselt ... Het doet er ook niet toe. De brugfiguur reflecteert kwetsbaar over zichzelf, haar werk en haar relatie met de jonge tienermoeder, haar gezin en haar context. De essentie is het samen realiseren van de grondrechten voor het jonge gezin met dit nieuwe leven. Samen met elkaar en samen met alle partners, die betrokken (kunnen) zijn binnen dit gezin.

haar. Ze belt mij regelmatig met medische vragen die ik niet kan beantwoorden. Dit doet ze ook omdat ik zeer bereikbaar ben. Ik bel direct terug als ze een sms stuurt en zorg ad hoc dat er een antwoord of oplossing of doorverwijzing komt. Hierdoor krijg ik wel steeds meer telefoons van het hele gezin over steeds uiteenlopendere problemen. Ik ben ook ongerust dat andere hulpverlening vindt dat ik hun taken te veel overneem. Ik merk dat door het snelle handelen vragen die normaal ergens anders terecht zouden moeten komen toch naar mij komen. Het is niet mijn bedoeling anderen te passeren. Na de paasvakantie ga ik hierover in overleg met andere betrokkenen."

zelf geen belwaarde meer om naar de gasmaatschappij te bellen. Ik doorloop zelf drie keer de hele procedure om het systeem opnieuw op te starten met twee telefoons: aan de ene kant de gasmaatschappij en aan de andere kant het gezin. Er is veel ongeloof bij de gasmaatschappij als het mij, als brugfiguur, ook niet lukt. Ze willen iemand sturen, maar dat zal dan wel 150 euro kosten als er niks aan de hand is. Waarom moet dit op deze manier? Ik voel me én boos én machteloos. Er komt iemand om alles te herstellen. Uiteindelijk blijkt het computersysteem kapot en moet het gezin niks betalen. Maar de stress, die dit teweeg brengt, is er echt te veel aan. Dit is te ingewikkeld."

"Ik bel intussen met de vroedvrouw. Zij zit een paar dagen in Frankrijk en heeft daar geen bereik. De aanstaande mama mocht via de wachtdienst bellen als er iets was. Dan zou iemand anders haar helpen. Maar dit was niet duidelijk voor

"Op een vrijdag krijg ik een oproep van de mama om haar dringend te bellen. De herlaadkaart van de gas was net opgeladen, maar deed het niet en dan konden ze een heel weekend niet koken en hadden ze geen warm water. Ze hebben

'Ik krijg, op vakantie met mijn eigen gezin in Frankrijk, een voor mij zeer emotionele telefoon als de mama net bevallen is. Ze ligt nog op de gang, heeft nog geen kamer ... en ze belt naar mij. Alles is goed gegaan, ze stellen het allebei goed. Ook oma even aan de lijn om te feliciteren met haar eerste kleinkind.

Ik zorg vanuit Frankrijk dat er een bloemetje bezorgd wordt in het ziekenhuis. Achteraf lijkt dit veel te betekenen want het is mee naar huis gegaan en het staat er nog steeds, helemaal verwelkt, op de kast."

2 DE RONDE TAFEL

Aan de ronde tafel zitten 5 mensen. Inspirerende mensen uit diverse organisaties, met een verschillende achtergrond en ervaringen. Maar allemaal met een goesting en een ambitie om bruggen te bouwen. En om de eigen organisatie van hieruit vorm te geven en met anderen in gesprek te gaan hierover. Een boeiende mix van mensen, die elkaar ook niet allemaal kennen. De essentie is dat zij geloven in 'overbruggen'. Dat zij strijden voor het realiseren van de grondrechten voor iedereen, met expliciete aandacht voor voor zij die uit de boot vallen omwille van de maatschappelijke structuurfouten.

De mensen rond de tafel: Luc Deneffe van de Wissel, Karin Nelissen van buurtwerk 't Lampeke, Theo Vaes van ArmenTeKort, Tine Trekkers van MFC Combo en Samira Wymeersch van het het project brugfiguren stad Gent.

Zij luisteren naar de dagboekfragmenten en gaan samen in gesprek. De essentie is een kwetsbaar en zoekend gesprek, waarbij er breed wordt gekeken naar kansen en mogelijkheden. Naar pijnpunten en valkuilen, gestaafd met concrete voorbeelden. Naar de kwaliteiten van elke organisatie of instantie. Naar welke signalen het beleid - ook van de eigen organisatie - moet krijgen. Naar het benoemen van wat niet 'onderhandelbaar' is.

Hoe kunnen we vanuit onze organisatie tot beweging komen om brugorganisatie te worden? Welke keuzes moeten we maken om tot duurzame verandering te komen in onze samenleving?

"We moeten zelf als organisatie actief burger zijn. We mogen het niet laten bij signalen. We moeten als organisatie overbruggen naar de samenleving. Dat is ook de corebusiness van de brugorganisatie, even goed als de individuele hulpverlening. Daar geloof ik zeer sterk in. Dat impliceert dat je daar geld, tijd en middelen in steekt."

LUC DENEFFE

"Dan zegt het empowermentkader: wat zijn alternatieven die voor jou dezelfde opbrengst zouden kunnen hebben met andere financiële implicaties? Zodat je de keuzemogelijkheden verbreedt. En dan moet je dat kunnen loslaten en vertrouwen dat de persoon de juiste beslissingen neemt en daarin meegaan, ook al was het niet wat je initieel had gedacht. Dat is een zeer moeilijke rol voor de hulpverlener."

THEO VAES

"Die brugfiguur stond hier op een cruciaal moment niet alleen. Dat vind ik zeer essentieel. Anders hou ik dat zelf ook niet vol. Hier zit heel veel kracht in. Dat ik als brugfiguur samen met iedereen heel snel tot iets heel cruciaal kan komen, want dit zijn dikwijls heel cruciale, fundamentele dingen, die op dat moment moeten opgelost worden, dat vind ik dan heel hoopgevend."

TINE TREKKER

"Ik denk dat het essentieel is dat we de blokkades aan het begin van de brug weg kunnen krijgen. Dat we die bruggen open krijgen. Dat vraagt ook veel persoonlijk contact. Een heel open contact met elkaar. Dat vraagt tijd, denk ik. Voor mij is tijd heel essentieel. Tijd, die we dikwijls niet hebben, maar die we moeten maken. (...) Het vraagt ook dat de hoopverlener zich kwetsbaar kan opstellen als mens. Dat is een uitdaging. En dat we onszelf kunnen relativiseren, dat is ook wel nodig."

KARIN NELISSEN

"Ik denk dat daar net het belang zit van ingebed te zitten in een organisatie. Dat de mensen die deel uitmaken van een organisatie soms de grenzen van de organisatie een beetje verleggen. Dat de organisatie hen daarna terug beschermt en afbakt. Dat het altijd een beetje schommelend is, dat het niet statisch is. Dat er beweging is. Dat er gezocht wordt, wat kan wel en wat kan niet."

SAMIRA WYMEERSCH

De mensen rond de tafel: **Karin Nelissen** van buurtwerk 't Lampeke, **Luc Deneffe** van de Wissel, **Tine Trekkers** van MFC Combo en **Samira Wymeersch** van het project brugfiguren stad Gent en **Theo Vaes** van ArmenTeKort

3 DE HELICOPTER

Twee personen bekijken het geheel vanuit een helicopterview. Zowel de dagboekfragmenten als de gesprekken aan de Ronde Tafel. Twee personen met een duidelijke expertise en kennis van zaken. Vanuit een voeling met de thema's, waarover het gaat: de strijd tegen armoede, de realisatie van de grondrechten, de 'plek' die gezinnen met (jonge) kinderen mogen krijgen in deze samenleving. Het gaat over het erkennen van de complexiteit van armoede, het belang van mensen in hun kracht zetten (empowerment) en de opdracht die het beleid en de maatschappij heeft om tot een solidaire en warme samenleving te komen. Ze maken de verbinding met onderzoek en situeren 'Overbruggen' binnen de maatschappelijke context en evoluties.

Het gaat om **Bruno Vanobbergen**, Vlaams Kinderrechtencommissaris en **Tine Van Regenmortel**, doctor in de psychologische wetenschappen (KULeuven). Tine Van Regenmortel vind je in dit magazine ook nog terug met één artikel over 'de psychologische dimensie van armoede'. Bruno Vanobbergen was ook reeds betrokken bij 'Trajecten van Hoopverlening'.

"We verwachten zeer veel van een brugfiguur. Niet alleen op vlak van hoe je je opstelt. Maar ook de parate kennis (hoe zit de financiering van een ziekenhuis in elkaar, om het moment dat je met deurwaarders geconfronteerd wordt, dat los je niet zomaar op ..).

In die zin denk ik dat het belangrijk is dat een brugorganisatie er ook kan in slagen om die veelheid aan informatie, vaak juridisch, heel snel ter beschikking kan stellen aan haar mensen, zodanig dat zij meteen voort kunnen. Dat kan je - denk ik - als brugfiguur alleen maar als je die back-up hebt binnen de bredere brugorganisatie." - **Bruno Vanobbergen**

"Iedereen, ook mensen in armoede, willen liefst een goed gezin, willen de beste moeder zijn, goede contacten hebben, goed werk ... Dat is eigenlijk net hetzelfde als ieder ander mens. Alleen zien ze niet altijd de juiste weg, hebben ze niet altijd de juiste vaardigheden om daar te geraken. Zo heeft de brugfiguur een belangrijke tolkfunctie, zodat men beter zicht krijgt op hoe de wereld in elkaar steekt."

Tine Van Regenmortel

4 DUO'S AAN DE BRUG

In 'Overbruggen' bekijk je ook nog twee duo-gesprekken aan een brug. Een duo-gesprek met Barbara en Layla en een duo-gesprek met Greet en Kimberly. Telkens twee mensen die samen in gesprek over hun traject en hun relatie. Met elk hun eigen verhaal en elk hun eigen relatie. Met een focus op bruggen naar de verschillende grondrechten: werk, vrije tijd, erbij horen, huisvesting, gezondheid, onderwijs, juridische bijstand ... En nog belangrijker, met een duidelijk geloof in een een focus op het vertrekken vanuit krachten en talenten. Op het samen zoeken naar oplossingen voor – soms zeer – complexe gebeurtenissen. Ze kijken samen terug en bliken vooruit naar de toekomst.

Barbara Van Dael en **Hamdan (Layla) Mimount** vertrekken vanuit de context van buurtwerk 't Lampeke, **Greet Janssens** en **Kimberly Decock** vanuit de context van de Shelter (= een samenwerking tussen Amber, Monte Rosa en de Wissel).

Deze duo-gesprekken zijn gebaseerd op de DNA (de manier van werken en samenleven), die we in 2016 in een eerste documentaire 'Trajecten van Hoopverlening' neergelegd hebben. Wij verwijzen hiervoor naar www.hoopverlening.be.

Fragment uit het duogesprek Layla en Barbara

B: Voor uw werk ben ik ook regelmatig een brugfiguur, hé. Er zijn situaties geweest dat je plots een afspraak had met je advocaat, omdat die niet op een ander moment kon. En dan moest jij ook plots verlof krijgen. Jij vond dat moeilijk om te vragen. Ik heb dan ook gebeld om je situatie uit te leggen, en dan heb ik je ook gezegd, jouw werk gaat dat wel begrijpen.

L: Ik kon dat echt niet zomaar zelf.

B: Want dit is iets heel belangrijk. Ik was de brugfiguur opdat jij met je advocaat kon spreken en dat je werkgever je situatie begreep.

L: Ja

(...)

B: Maar eigenlijk Layla, vertel jij mij de situatie, en ik kan die situatie dan vertalen voor je werk. Ik denk eigenlijk 'als jij het uitlegt, dat zij je ook wel willen en kunnen begrijpen'.

L: Ik heb op mijn werk ook een goede baas he.

B: Ja

L: Die vindt ook dat het moeilijk is zonder familie, voor mij. Die wil dat niet moeilijk maken. Die is alleen, zegt hij. En met kind, werken en ervoor zorgen. Maar ik ben een sterke vrouw. Ik zeg dat zelf hé.

Fragment uit het duogesprek Kimberly en Greet

G: Als je aan mij vraagt hoe wij bruggen hebben kunnen bouwen samen met Kimberley, dan denk ik direct aan een concreet voorbeeld: "weet je dat nog, Kimberley, als je zelf 16 of 17 was, en je was nog niet lang bevallen. Je kindje ging naar de kribbe en jij wou graag je secundair onderwijs afmaken. Maar voor u was het heel belangrijk om je gsm mee te nemen, omdat je bereikbaar wou zijn, zoals elke mama bereikbaar wil zijn voor haar kindje. En daar stootte je eigenlijk op het schoolsysteem, dat zegt "hier komen geen gsm's binnen".

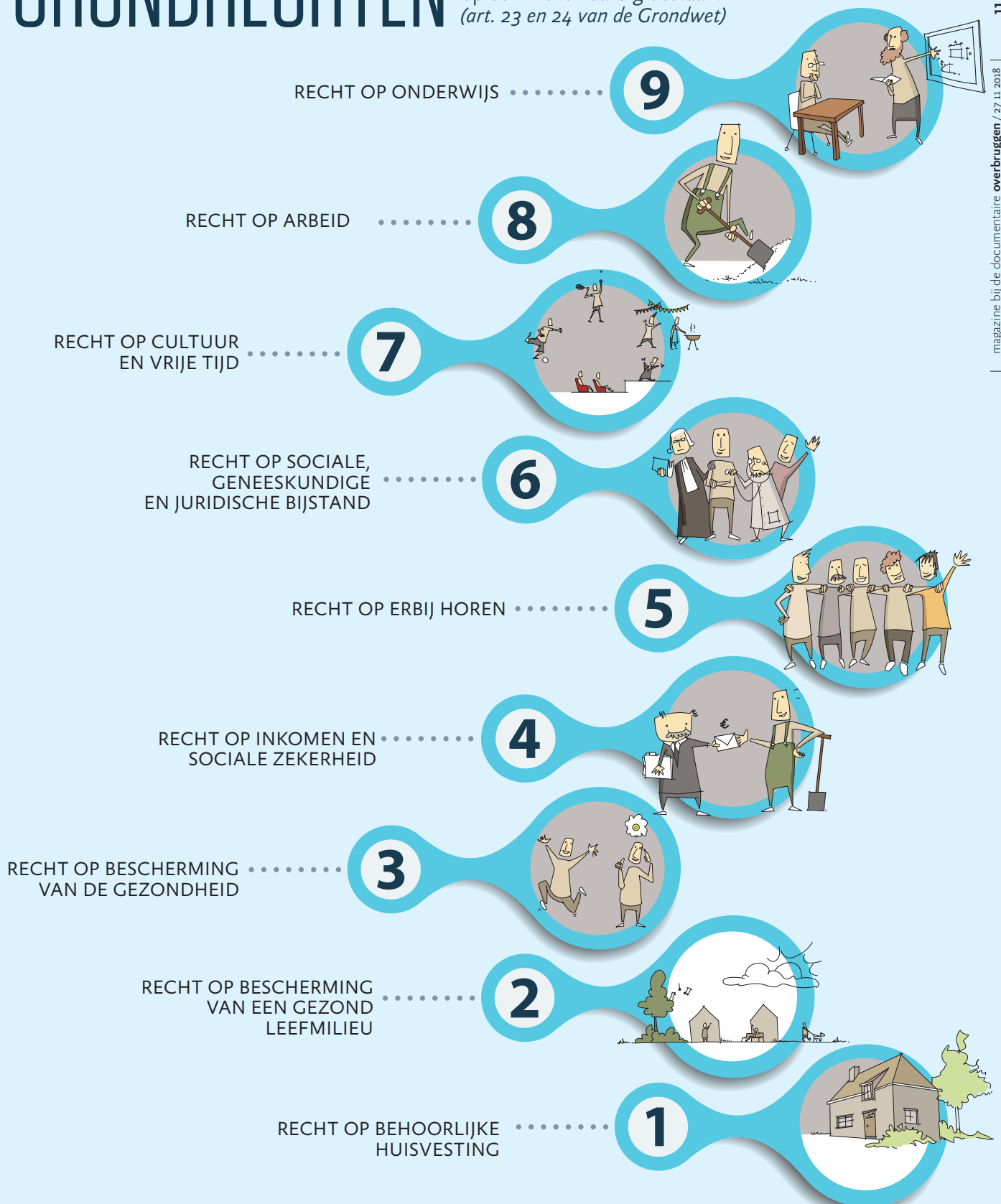
K: Ja, we mochten dan geen gsm gebruiken. Mijn gsm moest af staan tijdens de lessen. Dat was heel frustrerend, want Heavenly was klein. 't Was de eerste keer dat ik mama was, ze ging naar de onthaalmoeder, daar had ik ook geen goed gevoel bij. Ik wou naar school gaan, maar langs de andere kant gaf ik mij taak als mama zo ook uit handen. Toen Heavenly heel ziek was geworden, had de onthaalmoeder naar mij gebeld. Maar ik was niet bereikbaar. Dus ik wist niet wat er aan de hand was met mijn dochttertje, tot ik in de kribbe kwam en zag dat mijn kindje doodziek was.

G: En dan zijn wij een brug gaan slaan naar de school toe: van zij is niet enkel leerling, maar ook een jonge mama. Ze vindt het belangrijk om bereikbaar te zijn voor wanneer haar dochttertje ziek is. We zijn in gesprek gegaan, en is het gelukt om een consensus te vinden.

K: Ja, dat is waar. Uiteindelijk na het gesprek heb ik toch mijn gsm mogen bijhouden, uiteraard op stil, maar als er dan een sms kwam of een bericht, mocht ik naar het leerlingbegeleidingslokaal gaan om daar te bellen.

DE SOCIALE GRONDRECHTEN

Elke burger heeft recht op een menswaardig bestaan. (art. 23 en 24 van de Grondwet)

HET RAPPORT IN EEN UITGEBREIDE NOTENDOP

HET VOLLEDIGE RAPPORT 'EEN DRIEVOUDIGE INBEDDING VOOR KWETSBARE GEZINNEN, OVER BRUGFIGUREN, BRUGORGANISATIES EN HUN NETWERK' KAN JE TERUGVINDEN OP WWW.OVERBRUGGEN.BE/RAPPORT. IN DEZE BIJDRAGE VIND JE DE ESSENTIE VAN HET RAPPORT.

In het kader van 'Overbruggen' werkten we in 2017-2018 samen met het HIVA. Het doel was om een via koppeling van ervaringsverhalen, focusgroepen, diepte-interviews en wetenschappelijk onderzoek te komen tot een rapport over het thema 'brugfiguren en bruggen bouwen'. Werken met brugfiguren is een typisch Vlaams fenomeen. De term en de functie 'brugfiguur' duiken niet op in Nederland, en de Engelstalige term voor 'brugfiguur' vindt men niet in de Angelsaksische literatuur en hun werkveld. Vlaamse literatuur over brugfiguren bestaat wel en groeit aan, net als welzijns- en schoolprojecten die met brugfiguren werken. De opzet van dit rapport was niet dit werk over te doen. Doel was wel om in een participatief traject en in dialoog met de literatuur, te leren uit bestaande initiatieven en praktijken rond brugfiguren. Op basis hiervan wilden we vervolgens nieuwe en inspirerende perspectieven, taal en denk- en werkkaders aanreiken voor organisaties die kinderarmoede willen verminderen. In deze bijdrage bespreken we de krachtlijnen van dit rapport.

SOCIALE INTEGRATIE VAN GEZINNEN IN ARMOEDE BEVORDEREN VANUIT EEN GRONDRECHTENPERSPECTIEF

In de Belgische grondwet staat dat 'elk kind recht heeft op maatregelen en diensten die zijn ontwikkeling bevorderen.' Toch is het vandaag niet evident voor gezinnen in armoede om de bestaande maatregelen en diensten voor de ontwikkeling van hun kind in te zetten of overheden te stimuleren tot nieuwe, broodnodige maatregelen of eenvoudigere procedures in de dienstverlening (zoals automatische toekenning van bepaalde maatregelen). Zo lopen ze steeds opnieuw het gevaar hun grondrechten mis te lopen en in de armoedecirkel te blijven. Oorzaak hiervan ligt niet alleen bij de gezinnen in armoede die de juiste instanties niet kennen of zich schamen om gebruik te maken van bepaalde hulp (Nicaise, 2017). Er is naast die 'non-take up' omwille van onwetendheid of schaamte ook sprake van onderbescherming die veroorzaakt wordt door het sociale rechtensysteem (zoals voorwaardelijkheid van bepaalde rechten, bijvoorbeeld in de werkloosheidsuitkering) of uitvoerende diensten die, omwille van allerlei omstandigheden, gezinnen niet of fout inlichten over hun rechten.

Brugfiguren die werken met gezinnen in armoede treden vaak in actie daar waar onderbescherming dreigt of heeft plaatsgevonden. Dit doen ze meestal door gezinnen in armoede en dienstverlenende instanties met elkaar te verbinden, of te wegen op de beleidskeuzes van overheden. Dit relationele werk van een brugfiguur is bedoeld om gezinnen in armoede te ondersteunen of versterken in de realisering van hun sociale rechten of grondrechten en zich aldus beter sociaal te integreren in de samenleving. Als een brugfiguur daarin slaagt, dan vormt ze een belangrijke hefboom in de strijd tegen (kinder)armoede.

In het rapport maken we duidelijk dat om daarin te slagen de relationele competenties van de individuele

brugfiguur een noodzakelijke, maar onvoldoende voorwaarde is voor succes. Niet alle vragen van een gezin in armoede zullen via dezelfde brugfiguur of via dezelfde wegen het beste antwoord krijgen. Bovendien grijpen de relationele activiteiten van de brugfiguur steeds plaats in een bepaalde context die zowel kan bijdragen aan succes, als verhinderen. In deze bijdrage willen we daarom, naast de relationele brugkracht van de individuele brugfiguur, ook de meerwaarde te beklemtonen van een diversiteit en complementariteit aan brugfiguren en bruggen, de inbeddings- en brugkracht van brugorganisaties, en de faciliterende kracht van een pro-actieve dienstverlening en een bruggennetwerk.

BRUGFIGUREN BEZITEN SPECIFIEKE RELATIONELE COMPETENTIES DIE VOOR OVERBRUGGING ZORGEN

Uit het verhaal van Barbara, een brugfiguur in een gezinsondersteunende context: "We hebben actief en bewust ingezet om een vertrouwensband met dit gezin te creëren. Die band kwam tot stand door regelmatig op huisbezoek te gaan en de mama heel actief uit te nodigen voor alle activiteiten. En door te luisteren, te praten over de baby, door ook aandacht te geven aan leuke en goede zaken, en de dingen die haar kinderen kunnen (zoals turnen). Dat alles maakt dat de mama mij vertrouwt. Door die vertrouwensrelatie tussen Barbara en de moeder is de moeder bereid om aanwezig te zijn bij de gesprekken over haar zoon op school en bij de intake voor de therapie. Ze zorgt er ook voor dat Barbara opnieuw wordt toegelaten nadat de moeder zich helemaal afsluit omdat haar zoon aangemeld wordt bij het Ver-

DIT RELATIONELE WERK VAN EEN BRUGFIGUUR IS BEDOELD OM GEZINNEN IN ARMOEDE TE ONDERSTEUNEN OF VERSTERKEN IN DE REALISERING VAN HUN SOCIALE RECHTEN OF GRONDRECHTEN EN ZICH ALDUS BETER SOCIAAL TE INTEGREREN IN DE SAMENLEVING.

trouwenscentrum Kindermishandeling."

Barbara heeft als brugfiguur zowel gesprekken in aanwezigheid van moeder en school of therapeut, als met de betrokkenen apart (vaak na een gesprek). Daarnaast houdt ze het overzicht over wat er allemaal gebeurt in functie van de kinderen. Wat ze doet tijdens de gesprekken met één of meerdere betrokkenen, beschrijft ze als volgt: 'Ik vertaal vooral wat er gezegd is door de verschillende betrokkenen, overloop afspraken als ze niet zijn nagekomen, herhaal en leg bezorgdheden van anderen uit, herhaal bij de moeder het belang van de therapie en probeer dit los te koppelen van haar idee dat haar zoon dan slecht is.' Naast die gesprekken gaat Barbara ook mee naar een andere school om haar zoon er in te schrijven. Of ze vertaalt brieven voor een sociale woning en belt voor meer informatie over de prijs van de woning.

In het verhaal van Barbara hebben haar acties tot doel de interactie tussen de verschillende partijen gaande of warm te houden zodat de ontwikkeling van het kind gaaf kan gehouden worden. Voorwaarden om dit te kunnen doen zijn de vertrouwensband met de moeder en het mandaat dat ze krijgt van medewerkers van dienstverlenende instanties. De relationele competenties die ze hiervoor inzet, vinden we terug in de trajecten van hoopverlening (www.hoopverlening.be).

LIEVEN VERLINDE

Lieven Verlinde, projectverantwoordelijke: "Waarom dit rapport? We willen de persoon van de brugfiguur en in het verlengde daarvan de brugorganisatie en de partners in beeld willen brengen. Specifiek voor de meest kwetsbare gezinnen in kader van de strijd tegen armoede. Eén van de nieuwe inzichten die we willen meegeven is de taal die we maken en aanbieden aan het brede veld van hulpverlening. Het belang van expressieve bruggen is hierbij essentieel. Het feit dat expressieve bruggen nodig zijn vooraleer instrumentele bruggen kunnen werken voor die kwetsbare groepen. Dat dit moet om tot effect te komen. Voor gezinnen, organisaties en maatschappij. En dit kan niet iedereen zo maar doen. Dat vraagt inzicht, ondersteuning, kapstokken. Dit komt in dit rapport in beeld, zo sterk mogelijk. En daarom koppelen wij aan het rapport een documentaire en een magazine. Om alles zo sterk mogelijk te vertellen. Om vanuit het rapport tot dynamiek te komen en bruggen te maken en te versterken.

We raden iedereen ook aan om deze bijdrage (en het uitgebreide rapport) onmiddellijk te koppelen aan de andere artikels in dit magazine. Zo wordt het rapport onmiddellijk praktijk. De brugfiguren in Gent maken de brug met onderwijs, Duo for a Job zet in op werk, de Wijsneuzen in Kortrijk zijn een uniek voorbeeld van een invulling van brugfiguren ... en ga zo maar door. Ik wil ook expliciet verwijzen naar het interview over de werf 'gezinscoach' in Leuven in dit magazine. Het is een actueel voorbeeld (experimentele opstart oktober '18) waarbij de expertise van dit rapport en het traject 'Overbruggen' omgezet wordt binnen een lokale context met de bedoeling om dit - lerend vanuit de ervaringen - structureel in te bedden binnen de stad Leuven. De negen ingrediënten op het einde van deze bijdrage zijn het uitgangspunt binnen de werf gezinscoach."

MET 'FLOW' BEDOELEN WE DAT DE BRUGFIGUUR DE RELATIE IN BEWEGING BRENGT EN DIT OP EEN ZODANIGE WIJZE DAT DE NODIGE INFORMATIE, DIENSTEN OF MOGELIJKHEDEN NAAR BEIDE PARTIJEN VLOEIT IN FUNCTIE VAN DE ONTWIKKELING VAN HET KIND OF EEN BETERE SOCIALE BESCHERMING.

Cruciaal in deze trajecten is het concept 'relatie als doel'. Dit wil zeggen dat de hoopverlener relationele trajecten aangaat met mensen in armoede die volgende kenmerken hebben: duurzaam, authentiek, samen, op maat, kwetsbaar, gelijkwaardig, aanklampend, en buiten de lijntjes kleurend. Barbara benadrukt ook het aanwezig zijn en aandacht hebben voor wat goed en leuk is in het gezin. Al die kenmerken wekken bij de moeder vertrouwen op. Tijdens het participatief traject groeide echter ook het besef dat een brugfiguur meer kans heeft op succes als ze erin slaagt gelijkaardige duurzame trajecten met dienstverleners uit te bouwen die ervoor zorgen dat het relatiewerk niet steeds opnieuw moet worden overgedaan.

Voor beide partijen vormt Barbara een steunpunt, een persoon die ze kunnen vertrouwen en waarop ze kunnen bouwen. Door het relationele werk kent Barbara ook de context en hun verhalen van binnenuit en weet ze die te appreciëren. Een vertrouwensrelatie kunnen uitbouwen met beide partijen maakt een persoon echter nog niet tot een brugfiguur. Typisch aan een brugfiguur is dat ze op basis van dat vertrouwen en met die kennis van beiden ook beide partijen (direct of indirect) met elkaar verbindt en in hun relatie flow creëert. Met 'flow' bedoelen we dat de brugfiguur de relatie in beweging brengt en dit op een zodanige wijze dat de nodige informatie, diensten of mogelijkheden naar beide partijen vloeit in functie van de ontwikkeling van het kind of een betere sociale bescherming. Om die flow te creëren, gebruikt de brugfiguur een aantal relationele competenties, zoals haar meertalige capaciteit. Effectieve brugfiguren beheersen de taal van beide actoren en kunnen vandaaruit wederzijdse noden, behoeften en verhalen vertalen en tussen beide werelden navigeren (Van den Brink e.a., 2012). Naast vertalen zorgen goede brugfiguren er ook voor dat bepaalde (moeilijke) boodschappen, zoals in dit verhaal de noodzaak aan therapie voor de zoon of de aanmelding bij het VK verteerd kun-

nen worden. Ook dit verteerwerk blijkt nodig om het interactieproces gaande te houden en de focus op de realisering van grondrechten vast te houden. Wat dit 'vertaal- en verteerwerk' betreft, zijn brugfiguren qua profiel en taakomschrijving sterk verwant aan 'bemiddelaars' in conflictsituaties. Primair doel van de brugfiguur voor kwetsbare ouders of gezinnen is echter niet het bemiddelen in een conflict tussen bepaalde actoren (hoewel ze dit in de praktijk soms doen). Hun focus is kwetsbare ouders of gezinnen verbinden met diensten of andere organisaties die voor hen een hefboom kunnen vormen naar een kwaliteitsvol of menswaardig leven.

PLEIDOOI VOOR EEN DIVERSITEIT AAN BRUGFIGUREN EN BRUGGEN

"Het verhaal van de brugfiguur gaat niet om één exclusieve persoon in het traject van een gezin. Afhankelijk van het traject of het moment kunnen meerdere brugfiguren betrokken zijn. De situatie vereist soms dat de één brugfiguur het doorgeeft aan een andere brugfiguur. In die context is het belangrijk dat éne brugfiguur kan voortbouwen op andere brugfiguren, ze van elkaar gebruik kunnen maken en elkaar versterken." (dixit

een deelnemer focusgroep brugfiguren) Uit de verhalen van de gezinnen in armoede leren we dat op hun levenspad meerdere brugfiguren aanwezig en belangrijk zijn. Opvallend is dat die brugfiguren er ook niet hetzelfde uitzien. De waaier aan personen die brugfiguur kunnen zijn en de waaier aan contexten waarin ze werken (betaald of onbetaald) is zo breed als men zich kan voorstellen (Scourfield, 2010). Dit is een belangrijk inzicht die duidelijk maakt dat dé brugfiguur en een éénduidige, gedetailleerde functie- en competentieomschrijving van de brugfiguur die voor alle situaties geldt, niet bestaan. Hier toch van uitgaan zou de veelheid aan soorten brugfiguren, die van betekenis zijn voor kwetsbare gezinnen, onrecht aandoen.

EXPRESSIEVE BRUG:

deze brug leidt tot een betere fysieke en mentale gezondheid (bv. minder stress) en emotioneel welzijn, en is duurzaam van aard. Ze geeft mensen sociale en psychische ondersteuning. Bij het leggen van de brug ligt de klemtoon op het creëren en ondersteunen van het emotioneel en sociaal welzijn van de betrokkenen.

INSTRUMENTELE BRUG:

deze brug kan iemand in economisch, politiek of sociaal opzicht vooruithelpen. De klemtoon ligt eerder op arbeid, onderwijs en inkomen. Het hebben van een 'zwakke' band (bv. kennis, collega) kan voldoende zijn om die vooruitgang te realiseren.

Niettemin blijft het belangrijk om woorden te hebben die die veelzijdigheid in taal brengen, structureren en begrijpelijk maken. In het rapport wordt daartoe een typologie voorgesteld die uiteen valt in twee thema's (profiel brugfiguur en brugfiguur in context) die een aantal dimensies bevatten. Voor het profiel van de brugfiguur onderscheiden we de dimensies focus, strategie, werkwijze, en werkdomein, voor de brugfiguur in context gaat het om de dimensies setting, positie in interactie en inbedding (zie ook de voorstelling van de figuren met leeswijzer in dit magazine). Binnen die dimensies kan een brugfiguur verschillende posities innemen. Wat betreft haar

profiel gaat het voornamelijk om de mate aan intensiteit waarmee ze brugfiguur is, op welke levensdomeinen van het gezin ze dit doet, en de strategische keuzes die ze maakt tijdens het traject. Bij de brugfiguur in context ligt de nadruk meer op de (relationele) omgeving waarin ze zich beweegt en de mate waarin ze zich hier ingebed voelt. Het samenspel van de posities die een brugfiguur op elk van die dimensies inneemt, vormt dan zijn/haar unieke identiteit. Het is mogelijk dat die identiteit varieert naargelang de situatie of het interactieproces. Om op maat te kunnen werken van een gezin of moment, is het immers noodzakelijk dat brugfiguren kunnen switchen van positie, of ervoor zorgen dat andere brugfiguren met een andere identiteit de fakkel overnemen (zie ook bovenstaand citaat).

Organisaties kunnen gebruik maken van deze typologie om te bepalen welke soorten brugfiguren in hun organisatie aanwezig zijn, en welke brugfiguren ze nodig achten of best activeren in een bepaalde situatie of in relatie tot specifieke actoren (gezinnen of dienstverlenende instanties). Met deze typologie aan de slag gaan, kan dan helpen om het maatwerk bij het overbruggen te verbeteren of duidelijk maken dat een grotere en meer complementaire waaier aan soorten brugfiguren bij een gezin moet worden nagestreefd. Er is niet alleen diversiteit in brugfiguren, maar ook in de bruggen die brugfiguren leggen. In het rapport onderscheiden we twee soorten bruggen: expressieve bruggen en instrumentele bruggen. Ook hier geldt dat beide soorten bruggen elkaar niet uitsluiten, maar complementair kunnen zijn.

Uit het verhaal van Barbara leren we dat zij als generalistische brugfiguur voornamelijk inzet op het leggen van expressieve bruggen met beide partijen. Ze wil een duurzame vertrouwensband opbouwen. Uit de literatuur leren we dat die aanwezigheid van expressieve bruggen met andere mensen of instanties voor gezinnen in armoede noodzakelijk is om dat ze de basis vormt voor het leggen van instrumentele bruggen die dan weer maatschappelijk vooruit doen gaan. Vindt een ouder bijvoorbeeld via een trajectbegeleider van de VDAB een job (instrumentele brug), dan is het van evenzeer belang dat die vooruitgang expressief ondersteund wordt. Dit wil zeggen de ouder zich in emotioneel en sociaal opzicht ondersteund weet in haar/zijn netwerk, zoals het gezin, vriendenkring, organisaties waaraan hun kinderen en/of zichzelf deel-

nemen... (Thys e.a., 2004, Smith, 2016). Is die ondersteuning er niet, bijvoorbeeld omwille van een tegenstrijdige bekommernis tussen het welzijn van het gezin en de pas gevonden job, dan wordt het ook veel moeilijker of haast onmogelijk om die instrumentele vooruitgang (vinden van werk) vast te houden.

Een grote hindernis voor kwetsbare gezinnen op zoek naar werk is dat ze vaak noch de expressieve, noch de instrumentele bruggen bezitten om een goede job te vinden. Dit komt volgens onderzoek omdat hun netwerk bestaat uit mensen met een gelijkaardig profiel als zichzelf of omdat hun bestaande netwerk niet bereid is te helpen (bijvoorbeeld uit vrees om bij een slechte doorverwijzing naar een werkgever hierdoor zelf kansen te verliezen). Het is hier dat brugfiguren, of beter, verbindende sociale netwerken een belangrijke rol kunnen spelen. Zo wijzen onderzoek en onze data uit dat het hebben van sociaal-diverse of etnisch-diverse netwerken waarin bijvoorbeeld migranten en autochtonen met elkaar verbonden worden positief geassocieerd zijn met meer kansen op opwaartse sociale mobiliteit (instrumentele bruggen). In de praktijk hebben gezinnen in armoede die diverse netwerken echter zelden, en daarom blijven gezinnen in armoede toch meestal brugfiguren gebruiken uit hun fragiel netwerk om werk te vinden. De kans op opwaartse sociale mobiliteit is in dat geval een pak kleiner. Of nog, het is zaak om in functie van een betere sociale bescherming en meer kansen op opwaartse mobiliteit bij gezinnen in armoede zowel hun netwerk te verstevigen in expressieve zin als hun netwerk te verbreden in instrumentele zin. Dit vraagt dat organisaties expliciet inzetten op het creëren van zowel meer, en liefst ook meer diverse expressieve bruggen, als meer instrumentele bruggen bij gezinnen in armoede. In het rapport noemen we organisaties die hier een focus van (willen) maken een brugorganisatie. Het is ook in die brugorganisaties dat het relationele werk van een brugfiguur het best gedijt.

STRUCTUREEL OVERBRUGGEN IS ORGANISATIEWERK: OVER DE BRUGORGANISATIE

Brugorganisaties zetten niet alleen in op een brede variatie aan medewerkers die het relationele werk van de brugfiguur verrichten met zowel gezinnen in armoede als dienstverlenende instanties. Ze

leggen dat relationele werk ook in de organisatiestructuur vast.

Een organisatie die dat doet, maakt ten eerste van overbruggen een organisatiedoel, dit wil zeggen dat de organisatie dit overbruggend werk beschouwt als een essentieel en expliciet kenmerk van de organisatie. Het is ook vanuit dit organisatiedoel dat de medewerkers als vanzelfsprekend als brugfiguren aan de slag kunnen en mogen gaan. De focus op bruggen leggen vormt immers deel van het organisatiebeleid en de organisatiecultuur. Ten tweede is in een brugorganisatie het organisatieaanbod zo uitgebouwd dat overgangen (bijna) automatisch verlopen of brugacties (bijna) automatisch gebeuren. Dit is een belangrijk kenmerk van de brugorganisatie, dat exemplarisch tot uiting komt in het volgende voorbeeld.

Lies gaat naar een kinderopvang van de buurtwerking. In die buurtwerking vinden ze een goede overgang naar hun kinderopvang en deelname van de zoon van Lies belangrijk: 'Om een goede over-

gang mogelijk te maken hebben we een halve dag per week een personeelslid ingeschakeld die voor de rest van de week bij de jonge kleuters in de kinderopvang aanwezig is. Dat personeelslid zorgt voor een veilige overgang tussen de beide werkingen. De overgang van de kinderopvang naar de school is volgens Lies ook goed verlopen. De coördinator van

en naschoolse opvang één vertrouwd geheel vormen, dat ook nog eens dichtbij huis is.'

In dit verhaal blijkt dat de overgang tussen de kinderopvang en de kinderopvang enerzijds en de school anderzijds door de ouder niet als een 'breuk' worden ervaren, maar als iets

OOK DE WIJZE WAAROP EEN ORGANISATIE ZICH STRUCTUREERT KAN BRUGGEN TOT STAND BRENGEN TUSSEN GEZINNEN EN ANDERE INSTANTIES, EN ZO LEIDEN TOT EEN BETERE SOCIALE BESCHERMING OF INTEGRATIE VAN KWETSBARE GEZINNEN.

de kinderopvang ging met haar partner mee naar een gesprek met de directeur van de school, en een leerkracht kwam naar de kinderopvang om haar uitleg te geven over de school: 'Ik vond het fijn dat die leerkracht daar tijd voor maakte. Zo voelt het aan dat kinderopvang, school

dat automatisch gebeurt. Brugorganisaties voorkomen dergelijke 'breuken' door op organisatieniveau structurele bruggen te leggen tussen eigen deelwerkingen of andere organisaties. De leerkracht van de school heeft een gesprek met Lies in de kinderopvang,

terwijl de kinderopvang op vaste basis een halve dag per week een personeelslid inschakelt in de kinderopvang. Dat personeelslid zorgt voor een veilige overgang tussen de beide werkingen.

Overgangen kunnen gemakkelijker automatisch verlopen wanneer brugorganisaties een integraal aanbod hebben dat kan starten bij de geboorte en daarna het hele leven kan omspannen. Men kan er als vrijwilliger werken en later de eigen kinderen naar de opvang brengen. Gezinnen hebben dus niet het gevoel dat het einde van een bepaald traject (bijvoorbeeld bij de kinderopvang) ook meteen een afscheid van de organisatie betekent. Door die integrale werking kunnen gezinnen en hun kinderen op duurzame wijze met de organisatie gerelateerd blijven.

Niet alleen overgangen, maar ook brugacties blijken in brugorganisaties automatisch te verlopen. In dergelijke organisaties worden medewerkers vaak spontaan geappelleerd als brugfiguur door een gezin. Dat ligt niet alleen aan de soort relatie en bruggen die ze opbouwen met een gezin (namelijk expressieve relaties en bruggen). Ook het type activiteiten en het aanbod van de organisatie zijn cruciaal. Die activiteiten of dat aanbod zorgen er immers voor dat het mogelijk wordt om tot een zo goed als dagelijkse of wekelijkse ontmoeting te komen. Brugorganisaties zijn dan ook per definitie in fysiek, inhoudelijk en emotioneel opzicht organisaties die dichtbij gezinnen in armoede staan of waaraan alle gezinnen in principe in het kader van de opvoeding van hun kind kunnen deelnemen. Denk aan een kinderopvang of buitenschoolse opvang, de school, een huiswerkklas, een vrijetijdsvereniging voor de kinderen en/of ouders. Tijdens die activiteiten komen deelnemers met de medewerkers in contact én met andere gezinnen.

Zo blijkt uit de interviews dat moeders hun kennis over rechten en organisaties tijdens die activiteiten spontaan met elkaar delen of elkaar helpen met het contacteren van instanties (Small, 2009). Zoals bijvoorbeeld Els, moeder van drie kinderen. Zij leert de buitenschoolse opvang kennen via de school toen ze op zoek was naar vakantieopvang. Tijdens de breng- en afhaalmomenten leert ze andere mama's kennen. Zij vertellen haar over de vrijdagactiviteiten van diezelfde organisatie, waar ze nu wekelijks naartoe komt en, indien nodig, van medewerkers en andere ouders veel leert over waar ze terecht kan om bepaalde zaken geregeld te krijgen.

BRUGORGANISATIES DOEN ECHTER MEER DAN GEZINNEN IN ARMOEDE INBEDDEN. ZE ZETTEN OOK BELEIDSMATIG STERK IN OP KENNIS VAN EN CONTACTEN MET ANDERE ORGANISATIES DIE DE 'FLOW' TUSSEN GEZINNEN EN ORGANISATIES KUNNEN VERSTERKEN.

Deze voorbeelden laten zien dat er niet per definitie (van bovenuit) een brugfiguur moet geïnstalleerd worden om actoren met elkaar te verbinden. Ook de wijze waarop een organisatie zich structureert kan bruggen tot stand brengen tussen gezinnen en andere instanties, en zo leiden tot een betere sociale bescherming of integratie van kwetsbare gezinnen.

Het belang van de brugorganisatie voor gezinnen in armoede mag in die zin niet onderschat worden. Op basis van een empirische studie naar de werking van een kinderopvangcentrum in een kansarme wijk, toont Small (2009) aan dat wanneer kwetsbare gezinnen ingebed raken in een brugorganisatie ze meer en betere dienstverlening of een betere toegang tot werk krijgen dan gezinnen die geen band hebben met de organisatie. Brugorganisaties kunnen voor kwetsbare gezinnen dus - op een bijna automatische wijze - netwerkvoordelen creëren. De ambitie van (lokaal en Vlaams) beleid zou dan ook prioritair moeten zijn om elk gezin - ook het meest kwetsbare - ingebed te krijgen in een brugorganisatie en de instrumenten en middelen aan te reiken aan brugorganisaties om die rol goed te vervullen.

In het rapport stellen we daarvoor drie voorwaarden voorop:

① Effectieve brugorganisaties zijn in staat zijn om zoveel mogelijk en ook de meest kwetsbare gezinnen in hun organisatie in te bedden. Dit wil zeggen dat deze gezinnen lid zijn en zich lid voelen van de organisatie. Ze zijn emotioneel aan de organisatie gehecht.

② Professionele medewerkers in de brugorganisatie zijn goed ingebed en worden goed ondersteund. Bovendien fungeren ze als vanzelfsprekend als brugfiguur waar mogelijkheden of noden zich aandienen. Zij en de organisatie creëren bovendien structurele mogelijkheden voor andere leden of aanwezigen (gezinnen, vrijwilligers en/of ervarings-

deskundigen) om zelf brugfiguur te worden.

③ De brugorganisatie maakt expliciet en bewust werk van de uitbouw van een rijk en divers netwerk met andere organisaties of is ingebed in een al bestaand, maar rijk en divers netwerk, aan organisaties. Zo kunnen ook instrumentele bruggen gelegd worden.

De expressieve inbedding van gezinnen in armoede vormt wellicht de belangrijkste uitdaging voor een brugorganisatie, aangezien ze het fundament vormt voor de andere voorwaarden. Op basis van onze data en de literatuur leren we hoe organisaties dat kunnen doen:

① De activiteiten die de organisatie aanbiedt voor gezinnen, starten niet vanuit wat gezinnen niet kunnen of de problemen die ze hebben, maar zijn leuk en spreken hen aan op hun krachten en capaciteiten. Het gaat om ontmoetingsmomenten los van een problematische gezinssituatie die hen kansen bieden om plezier te beleven, positieve ervaringen te delen, zichzelf te ontwikkelen (zoals verantwoordelijkheid opnemen of delen, er zelf vrijwilliger kunnen worden), en in een informele sfeer mensen te leren kennen.

② De organisatie is toegankelijk, betaalbaar en laagdrempelig.

③ Verbinding ontstaat via concrete mensen in de organisatie en die de principes van de trajecten van hoopverlening warm houden, waardoor expressieve relaties kunnen ontstaan. Aangezien dit een organisatie- en niet een individueel kenmerk van een medewerker is, weten gezinnen ook dat ze bij andere medewerkers hetzelfde kunnen verwachten. Bovendien leiden expressieve relaties op organisatieniveau ertoe dat er een institutioneel verankerd vertrouwen ontstaat dat de persoon overstijgt.

④ De organisatie maakt structureel ruimte voor een structurele participatie

van gezinnen in armoede. Ze krijgen de kans om er zelf vrijwilliger te worden en worden hierin versterkt, of ze schrijven bijvoorbeeld mee het huishoudelijk reglement en worden in elke belangrijke beleidsbeslissing gehoord.

Brugorganisaties doen echter meer dan gezinnen in armoede inbedden. Ze zetten ook beleidsmatig sterk in op kennis van en contacten met andere organisaties die de 'flow' tussen gezinnen en organisaties kunnen versterken. Dit betekent ook dat niet elke organisatie die met gezinnen in armoede werkt een brugorganisatie moet zijn. Belangrijk is vooral dat elk kwetsbaar gezin ingebed is of wordt in een brugorganisatie die erin slaagt brug te zijn naar meer gespecialiseerde dienst- en hulpverlenende instanties.

BRUGFIGUREN EN BRUGORGANISATIES BEREIKEN MEER MET PRO-ACTIEVE DIENSTVERLENERS EN MET VERANKERING IN EEN BRUGGENNETWERK

Om een mandaat te krijgen van dienstverleners, zetten brugfiguren volop hun relationele competenties in. Ook dan blijft het vaak echter moeilijk op te tornen tegen hardnekkige en hinderende percepties van dienstverleners dat ze 'de advocaat' zouden zijn van gezinnen in armoede.

Soms blijken ook dienstverleners zelf medeverantwoordelijk te zijn voor niet meer te verbinden relationele 'kloven' tussen hen en gezinnen in armoede of zorgen allerlei procedures en regels dat bepaalde rechten worden misgelopen. In die context kunnen brugfiguren- of organisaties moeilijk efficiënt werken. Meer bereiken doen ze wel in een dialogische samenwerking met dienstverleners of andere organisaties (bijvoorbeeld scholen) die pro-actief handelen, dit wil zeggen zelf initiatief nemen om ervoor te zorgen dat kwetsbare gezinnen hun grondrechten kunnen realiseren (Sannen e.a., 2007). Dergelijke dienstverleners zullen immers zelf brugfiguren inschakelen en actief gebruik maken van de vertaal- en verteerkunst van brugfiguren om vanuit de eigen core business sneller en gericht op de noden van een gezin te kunnen reageren.

Brugorganisaties zetten in op de creatie van een sterk netwerk met andere organisaties in functie van een betere sociale

bescherming van gezinnen in armoede. Ook hiertoe kunnen een (lokale) overheid en andere organisaties faciliterend werken door de opbouw van een bruggenetwerk mogelijk te maken en hierin actief te participeren. Met een bruggenetwerk bedoelen we een (lokaal) netwerk van organisaties en personen die structurele, duurzame bruggen hebben uitgebouwd en samen acties ondernemen in functie van een gezamenlijk doel (bijvoorbeeld betere sociale bescherming van kwetsbare gezinnen). Op basis van de interviews en focusgroepen bespreken we hier een aantal ingrediënten

DIE RELATIES VORMEN IMMERS HET STEVIG IN DE BODEM VERANKERD STEUNPUNT VAN DE BRUG VOOR BEIDE OEVERS MET AAN DE ÉNE KANT GEZINNEN IN ARMOEDE EN DIENSTVERLENENDE INSTANTIES AAN DE ANDERE KANT.

en strategieën om als (brug)organisatie los of liefst binnen een bruggenetwerk succesvolle bruggen tussen organisaties op te bouwen.

1 BELANG VAN EEN NETWERK- EN ORGANISATIEANALYSE TER VOORBEREIDING

Brugorganisaties bezitten over een goede en regelmatig bijgewerkte netwerk-analyse: met welke organisaties zijn ze al verbonden, welke organisaties zijn gekend (te beginnen bij de organisaties die in de buurt werken), welke organisaties kunnen voor de sociale bescherming van de bij hen ingebedde kwetsbare gezinnen cruciaal zijn en vereisen dus samenwerking?

Ook een goede organisatie-analyse kan nuttig zijn. De analyse van de organisatie brengt dan in beeld vanuit welk kader en visie die organisatie werkt (DNA expliciteren). Dit zegt ook veel over hoe de organisatie kijkt naar brugfiguren, en

welk mandaat de brugfiguur kan krijgen. De analyse kan dan de basis vormen om te zoeken naar bruggen en verbindingen met de organisatie. Met wie zoekt men contact en met welk doel of welke vraag?

2 AANKLAMPEND WERKEN ALS HEFBOOM VOOR HET LEGGEN VAN DUURZAAM CONTACT

Het is cruciaal dat de organisaties (brugorganisaties en andere organisaties) elkaar moeten willen leren kennen (bvb. doordat medewerkers op elkaars evenementen te komen), in elkaar willen investeren en dat er een klik is met aanwezige medewerkers.

3 EEN BRUGGENNETWERK BOUWT MET ELKAAR EXPRESSIEVE BRUGGEN UIT

'Een goede kwalitatieve samenwerking tussen organisaties kan nooit louter instrumenteel zijn, maar is altijd ook expressief. Dit wil zeggen dat er écht geluisterd wordt naar elkaar en men écht geïnteresseerd is in de mening van anderen. Het gaat dus om elkaar kennen als organisatie én in relatie staan met elkaar als organisaties. Medewerkers van organisaties kunnen dan ook meegenomen worden als groep. In een netwerk met organisaties die structurele, expressieve bruggen hebben met elkaar kunnen die bruggen ook preventief kloven dichten. Het is daarbij wel belangrijk in het achterhoofd te houden dat regie niet hetzelfde is als de rode draad behouden. Naast die formele, procedurele regie, heb je ook relationele regie nodig.'

(citaat uit het inspiratiemoment)

4 RUIMTE GEVEN AAN MEDEWERKERS VAN DE ORGANISATIES OM KWETSBAAR TE ZOEKEN MET ELKAAR

Door zichzelf te tonen als mens in het systeem (kwetsbaarheid te laten zien) en zelf de mens te zien in het systeem, kan er contact gemaakt worden met medewerkers van andere organisaties op een dieper niveau. Dat zal het in latere fases of in conflictsituaties ook gemakkelijker maken om het over het verschil in standpunten te hebben. Het is daarbij wel belangrijk om in een organisatie

dit contact te leggen met mensen met macht of invloed in de organisatie. Zo kan dezelfde brug ook meer op structureel niveau getild worden.

5 GEMEENSCHAPPELIJK DOEL

Bij het leggen van een expressieve brug met een andere organisatie is het belangrijk samen op zoek te gaan naar een gedeelde zorg of een gemeenschappelijk vlak tussen alle betrokkenen. De centrale vraag aan de andere organisatie is dan: wat heb je nodig om mee te kunnen geloven in kwetsbare gezinnen of dat concrete gezin? Vertrekken vanuit een gemeenschappelijk doel geeft organisaties het gevoel dat men samen aan zet is, en versterkt of creëert zo een collectief mandaat. Zo een mandaat kan ook groeien als men binnen het bruggennetwerk samen activiteiten organiseert of in een wijktraject stapt met een gemeenschappelijk doel.

6 OOK SAMENWERKING OP GOEDE DAGEN

Structurele bruggen leggen met organisaties blijkt een organisch proces, dat vaak met kleine en niet altijd op succes gegarandeerde stappen gebeurt. Om dit proces gaande houden is het belangrijk om, net als bij de gezinnen, contact te houden met de organisaties ook als het goed gaat en op die momenten al kleine stappen te zetten richting structurele verandering.

7 GEZAMENLIJK WERKEN AAN BEWUSTWORDING

Intensieve vormingen die bewust maken van de context van kwetsbare gezinnen kunnen leiden tot meer structurele veranderingen.

8 RUIMTE VOOR GEZAMENLIJKE INTERVISIE

Brugorganisaties of brugfiguren binnen organisaties komen samen om de gezamenlijk ervaren spanningsvelden te bespreken, of samen te leren van elkaar met de focus op het bouwen van bruggen en het in kaart brengen van "brugproblemen" (ik kan niet verder, hoe toch verder?).

9 ALS BRUGGENNETWERK SAMEN ACTIES OPZETTEN DIE HET CONCRETE GEZIN OVERSTIJGEN

Organisaties werken vandaag al vaak samen in overlegstructuren rond één gezin. Door dit regelmatig en intensief te doen, ontstaat er een basis voor structurele en duurzame samenwerking tussen organisaties (los van een concreet gezin). Een stap verder zou zijn om samen trajecten te ondernemen, bijvoorbeeld een wijktraject waar gezinnen en diverse organisaties samen bepaalde noden in een wijk integraal trachten aan te pakken.

TOT SLOT

In dit verhaal over overbruggen in functie van een betere sociale bescherming van gezinnen in armoede willen we tot slot wijzen op het bestaan van een tweeledige rode draad. Ten eerste zagen we het belang van het hebben van een rijk en divers netwerk aan expressieve relaties die zich op individueel én op organisatieniveau kunnen bevinden. Die relaties vormen immers het stevig in de bodem verankerd steunpunt van de brug voor beide oevers met aan de éne kant gezinnen in armoede en dienstverlenende instanties aan de andere kant. Tegelijk en ten tweede maakten we echter ook duidelijk dat van overbruggen pas sprake als er vanuit die steunpunten een legger ontstaat die beide oevers met elkaar verbindt. Enkel zo kan er over die brug heen en weer bewogen worden, en kunnen allerlei levensnoodzakelijke middelen, informatie en kansen uitgewisseld worden die leiden tot een betere sociale bescherming van gezinnen in armoede.

In deze bijdrage toonden we aan hoe in dit proces van bruggen leggen en structureel verankeren brugfiguren, brugorganisaties en bruggennetwerken elk op hun manier een cruciale rol kunnen spelen, maar steeds die tweeledigheid van de brug in zich dragen. Ze creëren en zijn immers altijd zowel steunpunt van verschillende partijen, als (mede) verantwoordelijk voor de leggers die beweging en verkeer doen ontstaan tussen beide actoren. In dat proces mogen brugfiguren niet alleen verantwoordelijk zijn voor het leggen van de brug. De beste kansen op succes zijn er als brugfiguren reisgezellen kunnen worden die samen met gezinnen en dienstverleners heen en weer kunnen lopen op stevige en duurzame bruggen die door brugorganisaties en bruggennetwerken gelegd werden en worden.

GOEDROEN JUCHTMANS

Goedroen Juchtmans werkt aan de KULeuven-HIVA als senior onderzoeker binnen de onderzoeksgroep onderwijs en arbeidsmarkt. Ze doet voornamelijk kwalitatief empirisch onderzoek naar gelijke onderwijskansen en begeleidt organisaties en scholen in het onderzoek dat ze willen opzetten om hun beleid of projecten te monitoren en te evalueren.

LITERATUUR

- Eeman, L., & Van Regenmortel, T. (2013). Automatische rechtentoekening en proactief handelen. Een verkenning op lokaal niveau met bijzondere aandacht voor mensen met een laag inkomen. VLAS-Studies 4.
- Nicaise I. (2017). Gaten in de sociale bescherming. Onderzoek over de niet-effectiviteit van sociaal-economische rechten in België. In: Steunpunt tot bestrijding van armoede bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (Eds.), Armoede en ineffectiviteit van rechten, (pp. 53-65). Brugge: Die Keure.
- Sannen, L., Degavre, F., Steenssens, K., Demeyer, B. en Van Regenmortel, T. (2007). Leven (z)onder leefloon. Deel 2. Methodiekboek bij onderbescherming: proactief handelen vanuit het OCMW, Leuven: HIVA-KU Leuven.
- Scourfield, P. (2010). Going for brokerage: A task of 'independent support' or social work?, British Journal of Social Work, 40(3), 858-877.
- Small, M. L. (2009). Unanticipated gains: Origins of network inequality in everyday life. Oxford: Oxford University Press.
- Thys, R., De Raedemaeker, W., & Vranken, J. (2004). Bruggen over woelig water: is het mogelijk om uit de generatie-armoede te geraken?. Leuven: Acco.
- Smith, S.S. (2017). Job-finding among the poor: Do social ties matter? In: David Brady and Linda M. Burton (Eds.), The Oxford Handbook of the Social Science of Poverty (pp 1-30). Oxford: Oxford University Press.
- Van den Brink, G., van Hulst, M., de Graaf, L. & van der Pennen, T. (2012). Best persons en hun betekenis voor de Nederlandse achterstandswijk. Den Haag: Boom Lemma.

Combo

Angst

Coördinator

Buurtwerking

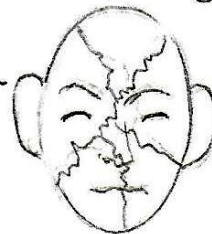
Cultuur

Jewelens

1+1=2

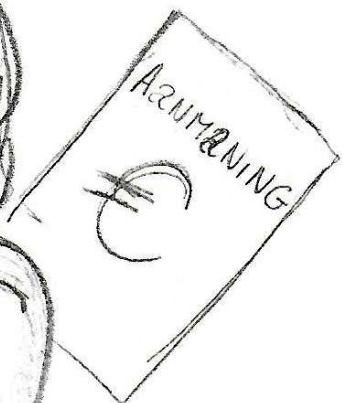
fabota

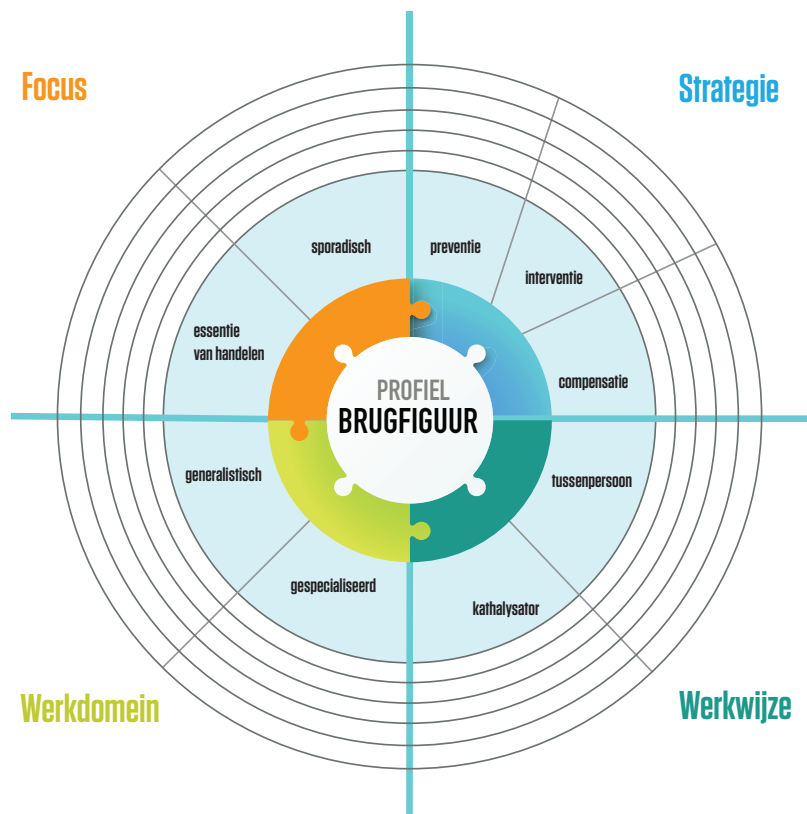

De wissel

S.O.S

Brugfiguren

FIGUUR 1
PROFIEL BRUGFIGUUR

GEBRUIKSAANWIJZING

Bij elke positie of pool binnen een dimensie vertrekken vanuit het middelpunt van de cirkel steeds groter wordende balkjes. Wie als brugfiguur aanwezig is bij een of meerdere gezinnen, kan de eigen identiteit in kaart brengen door per positie of pool van de dimensie de balkjes in te kleuren. Hoe meer balkjes je inkleurt, hoe sterker je jezelf als brugfiguur ziet en identificeert met die positie of pool.

Het is mogelijk zo een identiteitskaart van jezelf als brugfiguur te maken per gezin of in het algemeen. Dergelijke identiteitskaarten bespreken met andere brugfiguren in de eigen organisatie of met dezelfde expertise kan een interessante start van een gesprek zijn over de actuele/gewenste identiteit van een brugfiguur bij de gezinnen waar mee men werkt. Of ze kan aanleiding zijn voor een persoonlijke reflectie over de eigen identiteit als brugfiguur bij een bepaald gezin of in het algemeen.

Ook organisaties kunnen deze identiteitskaart samen vormgeven om te bepalen in welke mate er een diversiteit aan brugfiguren in hun organisatie aanwezig is, hoe ze zichzelf zien met betrekking tot de inbeddings- en ondersteuningskansen die ze geven aan (mogelijke) brugfiguren, of welke beleidsacties ze in de toekomst kunnen nemen om de diversiteit en complementariteit aan brugfiguren te verhogen.

DIMENSIE 1 = WERKWIJZE

Tussenpersoon: deze brugfiguur faciliteert de interactie tussen beide actoren, maar brengen hen niet rechtstreeks met elkaar in contact.

Kathalysator: deze brugfiguur brengt beide actoren bij elkaar en is zelf aanwezig. De aanwezigheid van de brugfiguur kan daarbij tijdelijk zijn of langdurig. De brugfiguur wil door het bijeenbrengen van de actoren en de eigen aanwezigheid in de interactie verandering tot stand brengen.

DIMENSIE 2 = FOCUS

Sporadisch: omstandigheden of vragen van iemand zorgen ervoor dat men in actie komt als brugfiguur. Het verbindend werk gebeurt eerder bij toeval en komt eenmalig of zelden voor.

Essentie van handelen: de brugfiguur is steeds op zoek is naar waar, wanneer en welke actoren met elkaar kunnen verbonden worden. Het verbindingswerk wordt gezien als een prioritaire, expliciete en bewust opgezochte focus binnen het handelen.

DIMENSIE 3 = STRATEGIE

Preventie: de actie van de brugfiguur hebben als doel te vermijden dat bepaalde condities of obstakels die ervoor zorgen dat kwetsbare gezinnen hun grondrechten mislopen zich voordoen of zich verankeren.

Interventie: de brugfiguur onderneemt acties bij problematische situaties, dit wil zeggen situaties waarbij concrete kwetsbare gezinnen of medewerkers van organisaties een 'kloof' of een onoverbrugbaar verschil ervaren in de interactie waardoor grondrechten misgelopen (kunnen) worden. Dergelijke situaties vereisen een interventie van een brugfiguur om een gezin in contact te brengen met de meest geschikte dienst of medewerker, of bij een conflict om de interactie terug op de rails te zetten.

Compensatie: de brugfiguur neemt acties om een situatie terug in beweging te brengen nadat de interactie tussen een concreet gezin en dienstverlening zo verstoord of afwezig is dat bepaalde grondrechten al zijn misgelopen of gezinnen al uit het systeem zijn gevallen.

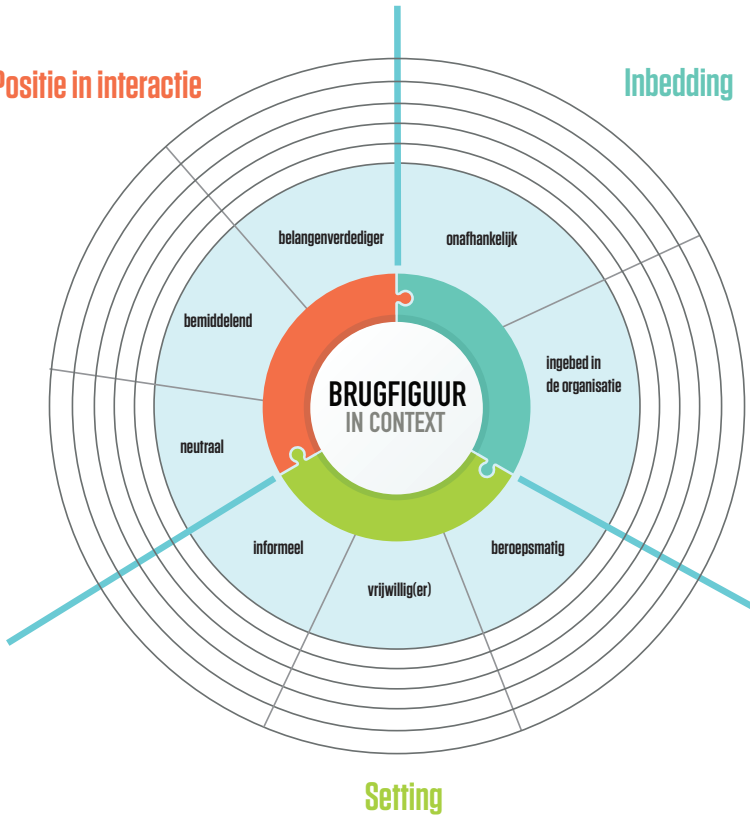
DIMENSIE 4 = WERKDOMEIN

Generalistisch: deze brugfiguren bieden hulp aan op verschillende levensdomeinen, kennen en zien het gezin in zijn totaliteit en context en behoren tot een generalistische organisatie, die op verschillende levensdomeinen actief is.

Gespecialiseerd: deze brugfiguren werken binnen één levensdomein (bijvoorbeeld werk) en verbinden gezinnen met duidelijk omliggende problemen met (medewerkers) van instanties met dezelfde expertise of met generalistische brugfiguren.

Positie in interactie

Inbedding

DIMENSIE 5 = INBEDDING

Onafhankelijk: deze brugfiguur handelt als een zelfstandig individu (los van organisatie of groep).
Ingebed in organisatie: deze brugfiguur voelt zich deel van de organisatie waarin hij of zij als brugfiguur handelt en wordt ook in dat handelen door de organisatie ondersteund (bijvoorbeeld via coaching of vorming).

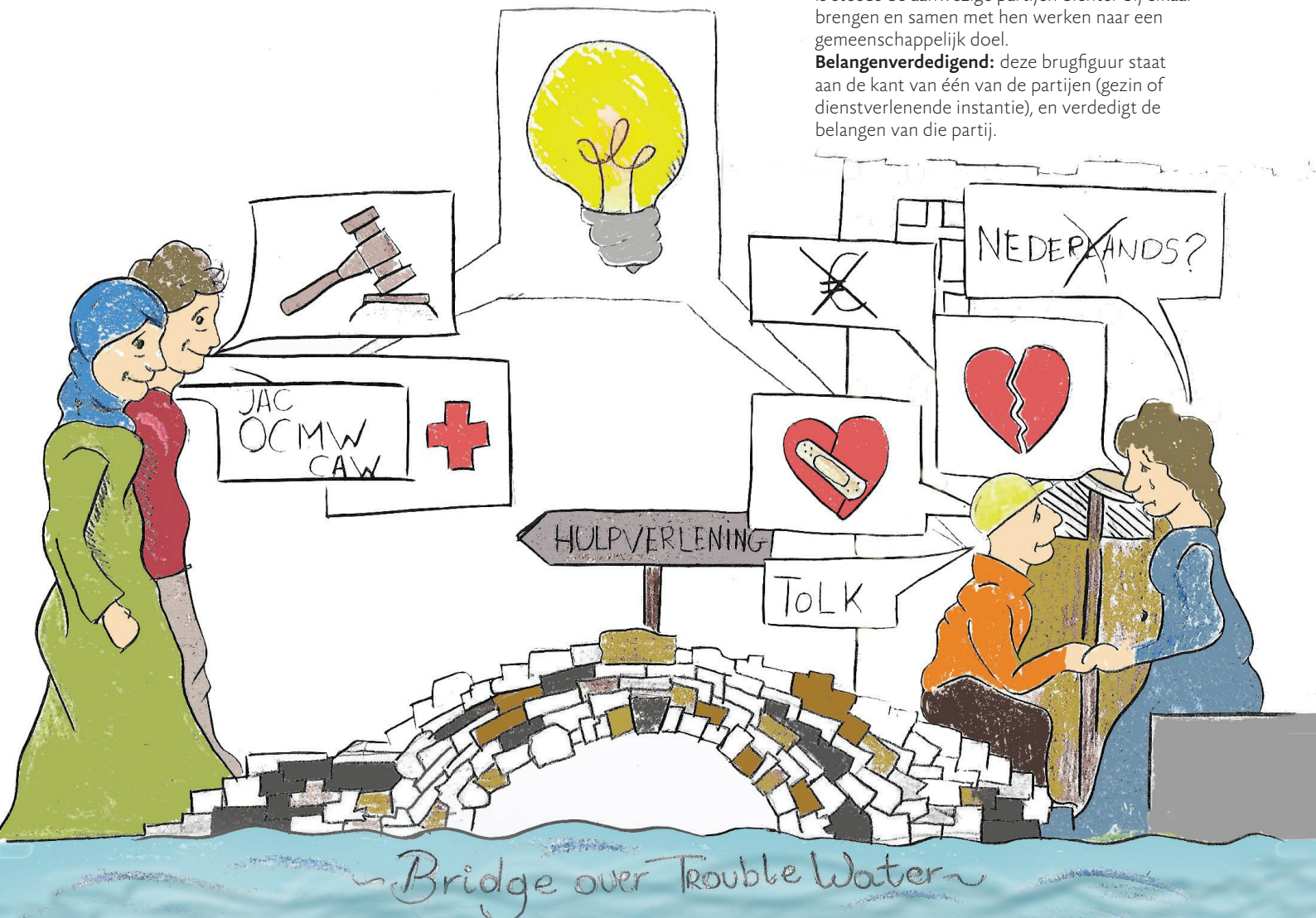
DIMENSIE 6 = SETTING

Informeel: de brugfiguur is een familielid, vriend, buur of kennis van het gezin en handelen als brugfiguur vanuit een informele setting.
Vrijwillig: de brugfiguur verbindt gezin en dienstverlenende instantie op vrijwillige basis (zonder loon met barema en in de vrije tijd). Vaak doet de vrijwillige brugfiguur dit in de context van een vrijwilligersorganisatie.
Professioneel: de brugfiguur handelt als brugfiguur vanuit zijn professionele functie in een organisatie die de brugfiguur als professional heeft aangeworven (dit kan expliciet vanuit de functie 'brugfiguur' zijn, maar dit hoeft niet per definitie).

DIMENSIE 7 = POSITIE IN INTERACTIE

Neutraal: deze brugfiguur staat buiten de directe relatie tussen cliënt en dienstverlening en bemiddelt vanuit een onpartijdige visie tussen vraag en aanbod.
Bemiddelend: deze brugfiguur staat midden in de relatie, en bemiddelt vooral bij spanningen of conflict. Deze brugfiguur is meerzijdig partijdig: De brugfiguur kan elke mogelijke positie innemen, afhankelijk van de situatie en de context. Doel is steeds de aanwezige partijen dicht bij elkaar brengen en samen met hen werken naar een gemeenschappelijk doel.
Belangenverdedigend: deze brugfiguur staat aan de kant van één van de partijen (gezin of dienstverlenende instantie), en verdedigt de belangen van die partij.

FIGUUR 2
BRUGFIGUUR IN CONTEXT

WIJ SLAAN DE BRUG!

Brugfiguren in Gent

Lieven Verlinde

gaat in gesprek met Samira.

IN HET KADER VAN 'OVERBRUGGEN' WERKTEN WE SAMEN MET HET PROJECT 'WIJ SLAAN DE BRUG' VAN DE STAD GENT. IN 2017 BESTONDEN ZIJ 20 JAAR.

Naar aanleiding van het 20-jarige bestaan presenteerden ze de publicatie: 'Wij slaan de brug! 20 Jaar brugfiguren in Gent... School, ouders en buurt dicht bij elkaar.'

Wij gebruikten deze publicatie als inspiratiebron voor het rapport "Een drievoudige inbedding voor kwetsbare gezinnen, over brugfiguren, brugorganisaties en hun netwerk". Maar we gingen nog een stap verder. Zij werden een essentiële partner in de opmaak van onze documentaire 'Overbruggen'. Samira Wymeersch, een van de coördinatoren van dit project, gaf mee vorm en komt aan bod in de documentaire.

WAAROM ...

"Kinderen krijgen betere leer- en ontwikkelingskansen wanneer de ouders en de school meer op elkaar betrokken zijn. Scholen zijn ontmoetingsplaatsen: de wereld komt samen op de speelplaats. Leerlingen zijn meer en meer divers omwille van verschillen in thuissituatie op sociaaleconomisch en cultureel vlak; op gebied van thuistaal, interesses, ontwikkeling. De maatschappij wordt steeds complexer en de verwachtingen ten aanzien van schoolteams zijn enorm. Niet langer alleen met betrekking tot kennis, maar ook tot het vervullen van randvoorwaarden. Vooraleer men tot leren kan komen zijn zaken zoals een huis, een inkomen, een goede gezondheid nodig. Scholen kampen met grote druk, zijn onderbemand, of hebben niet steeds de kennis en ervaring aan boord om met de diverse ouderthematiek om te gaan. Doorheen de jaren hebben brugfiguren aangetoond dat zij er als geen ander in slagen om ouders te bereiken en te betrekken. Waar we de komende jaren meer op willen inzetten, is het veranderingsproces dat de

school en het schoolteam moeten doorlopen. Ouderbetrokkenheid is een gedeelde zorg, waarbij de brugfiguur vaak als facilitator en katalysator optreedt, maar nooit de leerkracht kan vervangen."

IS HET NU BETROKKENHEID OF PARTICIPATIE?

"Plaats maken voor ouders op school biedt het kind meer kansen. We spreken ouders aan op hun ouder zijn. Zij zijn de eerste opvoeders en de ervaringsdeskundigen wat hun kind betreft. Maar meer nog beschouwen we ouders als partners voor de school. Net door de ouders als partners aan te spreken willen we de kloof tussen thuis en school helpen overbruggen. In 2017 onderzocht het Rekenhof trouwens wat een school met veel kansarme leerlingen succesvol maakt. Ouderbetrokkenheid is één van de succesfactoren – naast draagvlak in het leerkrachtenteam en het leerlingvolgsysteem."

GENT BEGON IN 1997 ...

"De brugfiguren startten in 1997. Oorspronkelijk met middelen van het Sociaal Impulsfonds, daarna het Stedenfonds. Sedert 2016 is er niet langer sprake van een project

FOTO: EDUARDO TARDAGUILA

en is de brugfigurenwerking opgenomen in het regulier budget van de stad Gent. Alle brugfiguren maken nu deel uit van het team Ouderbetrokkenheid van het Onderwijscentrum Gent. Wat brugfiguren (mede) uniek maakt, is dat zij van bij de start actief waren in alle netten. Of het nu een katholieke, een stedelijke, een GO! of een vrije niet-gebonden school betreft: brugfiguren staan in de scholen met de hoogste noden."

WAT DOET EEN BRUGFIGUUR?

"De brugfiguur is een duiveltje-doet-al. Noem een taak of opdracht gerelateerd aan kinderen in schoolcontext - er is er niet één

die brugfiguren niet opnemen. Behalve lesgeven natuurlijk. Een brugfiguur is "klasvrij" en dat maakt net dat hij/zij tijd heeft; toegankelijk is en op elk moment een luisterend oor kan bieden aan ouders, leerkrachten, kinderen. Brugfiguren werken minimaal halftijds. Om aan vertrouwen te werken, is het een voorwaarde om zo maximaal mogelijk aanwezig, gekend én aanspreekbaar te zijn. Een brugfiguur werkt op scholen met een hoog aantal kwetsbare gezinnen en richt zich hierbij naar de ouder, de school en de buurt. Doel: verhogen van de betrokkenheid van ouders op school enerzijds en het verhogen van de betrokkenheid van het schoolteam op de thuissituatie anderzijds." Vier kernwaarden drijven onze brugfiguren: vertrouwen opbouwen, verbinden, versterken en positief communiceren. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Je kan niet aan vertrouwen werken zonder positief te communiceren; je kan

niet versterkend werken zonder ook te verbinden. Enzovoort. Centraal staat ouderbetrokkenheid maar er zijn veel linken met armoede;

EEN BRUGFIGUUR IS "KLASVRIJ" EN DAT MAAKT NET DAT HIJ/ZIJ TIJD HEEFT; TOEGANKELIJK IS EN OP ELK MOMENT EEN LUISTEREND OOR KAN BIEDEN AAN OUDERS, LEERKRACHTEN, KINDEREN.

kleuterparticipatie; diversiteit; meertaligheid; racisme; Leerlingen, leerkrachten en ouders komen met elkaar in contact aan de schoolpoort; de grootstedelijke context leeft op de speelplaats. De brugfiguur zorgt voor een warme overdracht, wederzijds begrip en het dichten van de kloof tussen wederzijdse - vaak onuitgesproken - verwachtingen."

>>

JE KAN DE PUBLICATIE ONLINE LEZEN :
WWW.OVERBRUGGEN.BE/WIJSLAANDEBRUG.PDF

WAT WORDT ER VAN DE SCHOOL VERWACHT?

"De aanwezigheid van een brugfiguur betekent een meerwaarde voor een school - op voorwaarde dat de neuzen van alle betrokkenen in dezelfde richting staan.

Onderwijscentrum Gent werkt daarom met

VIER KERNWAARDEN DRIJVEN ONZE BRUGFIGUREN: VERTROUWEN OPBOUWEN, VERBINDEN, VERSTERKEN EN POSITIEF COMMUNICEREN.

een engagementsverklaring. Dit is een 'contract' dat wordt voorgelegd bij de start, waarin de engagementen van de verschillende partijen worden vastgelegd. Indien op het einde van de toewijzingsperiode (= twee jaar) blijkt dat er onvoldoende ruimte is om aan het beleid van de school te werken of dat ouders nog steeds niet verder mogen dan de schoolpoort, is het mogelijk dat de brugfiguur niet langer aan deze school wordt toegekend."

HOE LANG BLIJFT EEN BRUGFIGUUR OP EEN SCHOOL?

"De huidige toewijzingsperiode loopt tot en met zomer 2019. Vanaf dan valt de periode samen met

schooljaren in plaats van kalenderjaren en belooft één toewijzing twee jaar.

Over het algemeen kiezen we voor continuïteit voor de hoger gerangschikte scholen; dit wil zeggen dat dezelfde brugfiguur op dezelfde school blijft. Brugfiguren die langer dan vijf of tien jaar op dezelfde school staan, zijn geen uitzondering. Wat we wel merken, is dat er meer en meer diversiteit is in de Gentse binnenstad. Hierdoor zijn er vandaag ook brugfiguren op scholen die voordien enkel Anna, Piet en Jan op de speelplaats hadden en geen Amina, Zubir of Anastasia. En ook omgekeerd!"

HOE KIJK JE TERUG OP TWEE DECENNIA BRUGGEN BOUWEN?

"Twintig jaar brugfiguren is niet niks. We zijn fier op onze realisaties. Wat de grondleggers in het begin voor ogen hadden - de kloof tussen school en ouders een beetje dichten - proberen we elke dag nog steeds waar te maken. Zijn onze resultaten meetbaar? Niet altijd. Zijn we aan het eind van de regenboog? Zeker en vast niet. Maar we hebben wel gewerkt aan de randvoorwaarden zodat de schoolloopbaan van leerlingen beter werd. Zodat ouders meer zekerheid over hun rol hebben gekregen. Zodat zij elkaar gevonden hebben en elkaar konden versterken. Zodat zij meer aansluiting vonden in de buurt, in andere levensdomeinen naast onderwijs.

En zoals dat gaat in het leven: 't zit hem in de kleine dingen die we elke dag merken. Een blijk van vertrouwen, een geruststellende glimlach, een compliment. Sla je mee de brug?"

Om te weten: welke scholen hebben recht op een brugfiguur?

Alle Gentse basisscholen, ongeacht het net, worden gerangschikt op één lijst aangeleverd door het Vlaams Ministerie van Onderwijs. De rangschikking gebeurt op basis van het percentage indicator-leerlingen (diploma moeder + thuistaal niet-Nederlands + schooltoelage + trekkende bevolking + thuislozen). Scholen moeten de nominale ondergrens van minimum 60 indicator-leerlingen halen. Een voltijdse brugfiguur wordt toegekend vanaf 175 leerlingen. Er wordt toegewezen tot alle brugfiguren een plaats hebben. Voor secundaire scholen ligt het anders, aangezien enkel brugfiguren actief zijn in de eerste graad beroepsonderwijs. De rangschikking gebeurt hier op basis van absolute cijfers van indicator-leerlingen (met dezelfde indicatoren) en op basis van de cijfers voor de laatste drie schooljaren.

Er zijn in 2018-2019 50 scholen met een brugfiguur: 42 basis- en 8 secundaire scholen. Daarnaast zijn er 2 halftijdse trajectbrugfiguren om vragen van scholen zonder brugfiguur op te nemen. Er is één persoon, die als buffer dient om zwangere of zieke brugfiguren te vervangen. Er zijn 3 coaches en 2 coördinatoren.

Enkele uitdagingen voor de toekomst

Pieter dit mag in een apart kader, los van het interview, het kan zijn dat er nog een uitdaging wegvalt.

① VRAAG EN AANBOD

Ooit opgevat als een tijdelijk project dat zichzelf overbodig wou maken door de kloof tussen thuis en school te dichten, is het brugfigurenproject geëvolueerd naar een werking die duurzaam ingebed is. Vandaag zijn er meer scholen die hopen op een brugfiguur dan er middelen zijn. De uitdaging is dus: staan brugfiguren waar de noden het hoogst zijn? Door de jaren heen zijn de criteria verfijnd. Als leidraad gebruikten we vroeger de GOK-criteria, nu de SES-indicatoren in combinatie met thuistaal. Zo bepalen we of de noden van de leerlingenpopulatie in een school hoog zijn. Maar ook de grootte van een school speelt een rol. Hier houden we rekening mee door te werken met een minimum van 175 indicatorleerlingen voor het toekennen van een voltijdse brugfiguur, maar wat met scholen met meer dan 500 leerlingen? Hoe kan één brugfiguur dezelfde kwaliteit leveren in een school met 230 tegenover één met 670 leerlingen? En wat met de scholen onderaan de ladder: net voldoende indicatorleerlingen om in aanmerking te komen voor een

brugfiguur, maar wat als bij de volgende telling blijkt dat de samenstelling is gewijzigd? Moet de brugfiguur dan vertrekken? Hoe leg je aan de ouders en de school uit dat zij wel degelijk belangrijke noden en vragen hebben, maar net niet genoeg in aantal zijn om recht te hebben op een ondersteunende brugfiguur?

Bovendien is de ene indicator-leerling de andere niet. De zoon van een alleenstaande papa met universitair diploma die er bewust voor kiest om halftijds te werken, heeft recht op een schooltoelage en is dus een indicatorleerling. Net als de zoon van een nieuw aangekomen gezin uit Afghanistan waar moeder noch vader geletterd is en de hele familie op een appartement met één slaapkamer woont. Zo zijn er legio voorbeelden. Antwoorden hebben we vooralsnog niet - ze zijn in de maak.

② KWALITEIT BEHOUDEN: EEN VERSCHIL MAKEN

We maken al 20 jaar een verschil. Maar in tijden van meetbaarheid, rendement, harde cijfers en evidence-based werken, weegt kwantiteit zwaarder dan kwaliteit. Er is geen recht-evenredigheid tussen de input (brugfiguren) en wat sommigen graag als output zien (daling van het aantal leerlingen dat zonder diploma de schoolbanken verlaat). Studies tonen aan dat ouderbetrokkenheid een belangrijke factor is, maar zolang brugfiguren afhankelijk zijn van externe middelen (de lokale overheid) is er geen garantie op continuïteit. Bovendien willen we nog duurzamer zijn. Het kan en mag niet de bedoeling zijn dat een school na enkele jaren aanwezigheid >>

>>

van een brugfiguur van nul moet beginnen in het werken aan ouderbetrokkenheid. Het gaat het om een gezamenlijk engagement waarbij elke partij verantwoordelijkheid draagt. We mogen er dan misschien niet in slagen om onszelf overbodig te maken; onze kennis en werkmethoden moeten zoals een inktvlek zijn die zich non-stop uitbreidt en anderen inspireert.

Hoe kunnen we komen tot de grootste mogelijke structurele verankering van het brugfigurenwerk binnen de scholen? Brugfiguren zetten, bottom-up, sterk in op sensibilisering van leerkrachten en op een aanpak afgestemd op de noden van de ouders binnen de school. Dit is niet alleen een werk van lange adem, we merken ook dat het niet evident is om de opgebouwde knowhow te behouden als de brugfigurenwerking uit de school wordt weggetrokken. We zijn nog altijd zoekende hoe we het proces naar een afgestemde aanpak voor ouders binnen de school kunnen versnellen en op welke manier we de verworven kennis en methodieken langer kunnen consolideren.

③ BRUGGEN SLAAN TUSSEN DIENSTEN EN SECTOREN

Brugfiguren raken aan veel thema's en levensdomeinen. Ze moeten de weg vinden in onderwijs, welzijn, gezondheid, soms huisvesting en werk. Al te vaak nog zijn deze thema's op lokaal en Vlaams niveau vastgezet in aparte departementen of diensten. Ook hier zijn bruggen nodig. Om de maatschappelijke functie van onderwijs als hefboom waar te maken, dienen we nog vóór de geboorte van een kind te werken aan een goede begeleiding. Brugfiguren zetten in op een vlotte samenwerking tussen voorschoolse actoren (Kind & Gezin, Inloopteams, crèches, onthaalmoeders en peutersuizen) en de basisschool zelf. Ook de overdracht van leerlingen van lager naar secundair is een belangrijk aandachtspunt en deel van onze werking. Het is cruciaal om steeds over het muurtje te kijken en waar nodig muren te slopen.

④ 100% DEKKING?

Schoorvoetend zetten we de stappen in secundair onderwijs (beperkt tot eerste graad beroeps). Tot vandaag is dit een projectwerking en is er geen garantie op continuïteit na 2019. Hoe pakken we dit aan? Lobbyen we voor uitbreiding van de ploeg zodat alle secundaire beroepsscholen bediend worden? En wat met buitengewoon secundair onderwijs – daar zijn we tot nu toe helemaal afwezig. Moeten we streven naar een 100% dekking of net niet?

⑤ DE LERARENOPLEIDING EN STEDELIJKE DIVERSITEIT

Hoe kan de lerarenopleiding meer voorbereiden op het werken in een grootstedelijke context met toenemende diversiteit? We hebben samenwerkingsverbanden met hogescholen in Gent die de opleiding organiseren. Toch merken we dat beginnende leerkrachten nog altijd weinig weten over gesprekstechnieken met ouders, weinig ervaring hebben in het omgaan met kwetsbare ouders. Hoe kunnen we onze opgebouwde ervaring meer ten dienste te stellen van deze opleidingen?

“De brugfiguur is duidelijk een eerste aanspreekpunt waardoor – maar ik kan dat moeilijk bewijzen – je preventief eigenlijk heel veel zaken voorkomt. Ze kan al veel mogelijke conflicten of discussies kortsluiten.”

LIEVE STALPAERT, DIRECTEUR

ELS DOSSCHE, BELEIDSONDERSTEUNER
FREINETSCHOOLO MANDALA

“Gisteren ben ik op huisbezoek geweest bij een mama van een instappertje, dat binnenkort start op onze school. De mama ervaaarde veel stress, omdat ze haar kindje voor het eerst moest ‘afstaan’ aan de school. Zij vond het geweldig dat iemand van de school bij haar langskwam, waarmee zij dit openlijk kon bespreken. In mijn ogen leek dit maar iets kleins, maar voor haar duidelijk niet. Het feit dat ik, als brugfiguur, hier de tijd voor kan en mag nemen, is van onschatbare waarde!”

NELE, BRUGFIGUUR

“Je staat als brugfiguur in de ‘nulde lijn’. Je bent geen echte hulpverlener, je hebt de vrijheid om verschillende terreinen te exploreren om tot je doel te komen: teams en ouders versterken, en verschillende partijen verbinden.”

ANNE VEREECKEN, DIRECTEUR HET KLIMREK

“Je merkt het ook aan kleine dingen: sommige leerkrachten hebben in gesprekken met ouders graag dat de brugfiguur erbij is. Ze weten dat je een goede band met de ouders hebt, dat je de gevoelige snaren kent en er in het gesprek rekening mee kunt houden.”

SIGRID, BRUGFIGUUR

“Het feit dat wij als ouder zo betrokken zijn op school, betekent een ‘winst’ voor onze kinderen. Dit heeft een positieve invloed op hun functioneren op school.”

AYSEL, OUDER

FOTOGRAFIE: EDUARDO TARDAGUILA

NOG EEN ORGANISATIE DIE WEET
WAT ‘OVERBRUGGEN’ BETEKENT

DE ZUIDPOORT (GENT)

De Zuidpoort (Gent) heeft op basis van ervaringen van mensen met armoede ervaring, in kaart gebracht wat de kenmerken zijn van een goed hulpverleningsgesprek. Gesprekken in de hulpverlening veroorzaken immers heel veel stress, terwijl ze bedoeld zijn om te helpen. Ze onderzochten samen wat het verschil maakt en brengen het in een schema (gebaseerd op een veel gebruikt kwaliteitscirkel (PDCA) die in de bedrijfswereld veel gebruikt wordt).

Dat delen ze nu met zoveel mogelijk mensen. Zodat hulpverleners en hulpvragers elkaars leefwereld en verwachtingen beter kennen en zo tot een effectievere hulpverlening kunnen komen. We geven dit graag een plek in ons magazine. Meer dan de moeite waard. In 2018 werkten ze hierover vorming voor hulpverleners uit. Indien je graag op de hoogte wordt gebracht over deze vormingen, kan je een berichtje sturen naar steven@dezuidpoortgent.be

TRAJECT

Onderstaand materiaal werd van A tot Z gemaakt door een groep van ongeveer 40 Zuidpoorters. Een deel van het traject werd samengevat in een strip. Die kan je downloaden op www.dezuidpoortgent.be/stressweg. De vervolgstrip is in de maak.

BOEKJE ‘DE STRESSWEG’

Het zakboekje werd het tastbaar resultaat van onze themawerking. Het bevat ervaringen van mensen met armoede-ervaring, de 4 fasen en de 21 kenmerken van een goed hulpverleningsgesprek. Dit boekje brachten we uit samen met een overzichtelijk schema dat uitklapt als een kaart. Het zakboekje beiden we gratis aan, omdat we geen drempels willen creëren. Het boekje kan je hier downloaden: www.dezuidpoortgent.be/stressweg

THEATERVOORSTELLING

Ze brachten hun resultaat (het zakboekje) op een creatieve en interactieve manier. Via laagdrempelig, interactief theater brachten mensen met armoede-ervaring op een constructieve en ludieke manier hun ervaringen. De groep werd begeleid door de medewerkers van De Zuidpoort en theatermakers Sjoerd en Job van ‘Bovenste Knoopje Open’. Het theaterstuk werd zo opgebouwd dat de toeschouwers rijker naar buiten gaan, met nieuwe inzichten. De Zuidpoort wil namelijk aantonen hoe een hulpverleningsgesprek anders kan. De voorstelling laat het publiek ervaren wat het verschil maakt en waarom het zo belangrijk is dat er op een goede manier naar mensen met armoede-ervaring geluisterd wordt.

De Zuidpoort vzw
Vereniging Waar Armen het Woord Nemen
Rerum Novarumplein 25, 9000 Gent
www.dezuidpoortgent.be

Wanneer ben ik professioneel?

Collecteren

Greet en Kimberly

Bruno

Tine

Theo

hulpverlening
? Mis Communicatie
? Zorgvragen

Welke

weg

16 jaar

1ste jaar

IS BRUGGEN BOUWEN GENOEG?

Een reflectie van **Elke Plovie**, **Lies Corneillie** en **Birgit Goris**.
Zij zijn docenten bij UCLL.

Het stemt ons verdrietig en opstandig dat er vandaag in een sterk ontwikkeld land en een voor sommigen behoorlijk welvarende samenleving, nog steeds mensen hun rechten niet opnemen en in de kou staan. Niet omdat deze mensen niet gekend zijn bij hulpverleners of niet geholpen willen worden, maar omdat de afstemming tussen nood en aanbod maar niet lukt. En dat terwijl welzijnswerkers nadrukkelijk outreachend en proactief proberen te werken.

Elke dag zien we hoe moeilijk het is om oplossingen te vinden voor problemen die er echt toe doen. Er is een kloof tussen de hulpvrager en de aanbodverstrekker, tussen de leefwereld van de hulpvrager en het systeem van de hulpverlening. Twee werelden die elkaar niet lijken te vinden en waar mensen een andere taal spreken. Een kloof die zich niet vanzelf dicht, hoewel we uit onderzoek en praktijk genoeg weten over de oorzaken ervan. Een nog grimmiger beeld schetst Kris De Visscher (2018) die de hulpverlening ziet als een ommuurde stad, hermetisch gesloten voor de buitenstaander en fijn om in te vertoeven voor wie er binnen geraakt.

BRUGFIGUREN EN -ORGANISATIES ALS DEEL VAN EEN OPLOSSING

Brugfiguren en -organisaties brengen de hulpvrager en hulpverlener bij elkaar, en dat is nodig. Zij kennen en begrijpen beide werelden en overstijgen het verschil in taal en logica. Maar... volstaat een brug? Hoe kunnen we twee werelden niet gewoon met elkaar verbinden, maar ook die kloof doen verdwijnen? We zien nog andere strategieën die daar aan werken. Een eerste strategie plaats zich radicaal **buiten de hulpverlening**. Burgers nemen zelf het heft in handen wanneer grondrechten niet gerealiseerd zijn.

Ze verenigen en organiseren zich van onderuit, uit noodzaak, zonder overleg of afstemming met andere domeinen (Plovie, 2018). Deze burgerinitiatieven vertrekken vanuit de leefwereld en zijn lokaal ingebed. Ze realiseren concrete oplossingen voor reële problemen. Deze initiatieven brengen daadwerkelijke verandering voor mensen,

toch plaatsen we er ook kanttekeningen bij. Hoe krachtig wegen lokale, bottom-up oplossingen op maatschappelijke vraagstukken? Brengen deze oplossingen ook structurele verandering op gang? Wat is de draagkracht van burgervriendenschap? Wat zijn de grenzen en zelfs bedreigingen van dit model? En tenslotte, wie kan zich

verenigen in deze groepen? Zijn dat louter de sterke, mondige medeburgers of is er ook ruimte voor de kwetsbaren in onze samenleving? De praktijk leert ook dat burgerinitiatieven baat hebben bij een sterke professionele ondersteuning.

Een tweede strategie is gericht op de **structurele opheffing van de kloof** tussen leefwereld en systeem en stelt het aanbod van hulpverlening fundamenteel in vraag. Die strategie verdwijnt op de achtergrond vanuit ongemak, onkunde of onwetendheid. Het vereist van de sociale professional een flinke portie moed en kritische zelfreflectie om de hand in eigen boezem te steken. De strategie dwingt ons namelijk om op in de leefwereld te stappen en ons echt af te vragen wat daar de reële noden zijn. Moeilijk bereikbaar groepen bestaat niet, argumenteert Kris De Visscher (2018). Hij pleit voor een burgerschaps perspectief, waarbij het "aanbod een onderdeel is van een collectief goed". In dit perspectief zijn hulpverleners geen cliënten of consumenten maar mede-eigenaars. Het aanbod van hulp- en dienstverlening zou elke burger moeten

kunnen bereiken. Kwetsbare burgers niet bereiken en niet begrijpen is volgens hem een democratisch falen.

RADICAAL KIEZEN VOOR DE SAMENLEVING

Beide strategieën plaatsen hulpverlening in en niet naast de samenleving. Gemeenschappelijk is ook de radicale keuze om samen vorm te geven aan de samenleving, waar ook hulpverleners en hulpverleners deel van zijn. Het hulpverleningsaanbod in vraag durven

stellen, vereist dus ook een anders maatschappijbeeld binnen een organisatie.

Bruggen bouwen brengt dialoog op gang. Bruggen creëren een ontmoeting tussen twee werelden die elkaar dachten te kennen. We leren naar elkaar kijken als medemens, voorbij het label van hulpverlener of hulpvrager. Kunnen bruggen ook zorgen dat we de organisatie van onze hulpverlening in vraag stellen, én ons samenlevingsmodel? Want beiden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Pas als brugfiguren niet alleen bruggen bouwen, maar ook aan de poorten rammelen van de ommuurde stad en ons wakker schudden, dan kunnen we samen bouwen aan een werkelijk inclusieve samenleving.

We gingen in gesprek met Mithymna Corke en Murielle Mattelaer. Mithymna werkt als trajectverantwoordelijke voor de werf gezinscoach, Murielle Mattelaer is coördinator van het Huis van het Kind en beleidsadviseur opvang en opvoeding voor de stad Leuven.

In Leuven werd er begin oktober 2018 gestart met een experiment 'de werf gezinscoach', kan je schetsen hoe dit is ontstaan en waarom?

Murielle: "Meer dan één kind op vijf in Leuven wordt geboren in een gezin met minder kansen. Dit cijfer stijgt sinds een aantal jaren. In sommige wijken is het aandeel nog hoger (tot 1 kind op 2). Anderhalf jaar geleden zijn we met een aantal trekkers vanuit stad en OCMW gestart met een innovatie- en transitietraject rond het thema kinderarmoede, om in kaart te brengen hoe we de effecten van opgroeien in armoede op kinderen kunnen verminderen. Er werden heel wat experts bevestigd uit het werkveld, de onderzoekswereld, de fondsenwerving... en er werd een lokale en bovenlokale supervisiegroep opgestart. Ongeveer een jaar geleden resulteerde dit in de vastlegging van 12 'werven' die bij wijze van spreken de basis moeten vormen voor het volgende meerjarenplan, om kinderarmoede over alle directies en beleidsdomeinen heen aan te pakken. Aan een aantal van die werven is een inhoudelijke trekker en een procestrekker gekoppeld. De werf gezinscoach is één van die 12 werven, gericht op een betere organisatie van de ondersteuning en hulpverlening aan gezinnen in armoede."

Aan de werf gezinscoach werken heel wat organisaties mee. Hoe zijn zij betrokken? Geven zij mee vorm aan de werf gezinscoach of zijn ze vooral uitvoerder? Hoe zitten de verhoudingen tussen het lokale beleid en het middenveld binnen dit traject?

Murielle: "De werf gezinscoach was één van de werven binnen het transitietraject kinderarmoede die door alle betrokkenen (ook de betrokken gezinnen in armoede!)

het hoogst gescoord werd op urgentie, potentieel en draagvlak. Dat zijn drie kritische succesfactoren voor het slagen van zo'n ambitieuze werf. Het lokale beleid volgt deze werf met veel interesse op, omdat deze het potentieel in zich draagt om een missing link is het gezinsarmoedebeleid op te lossen, door de integrale en langdurige manier van werken en de signaalfunctie van de gezinscoaches. De betrokken organisaties geven vanaf de start mee vorm aan de werf gezinscoach. De lokale overheid faciliteert de werf zoveel mogelijk en probeert - samen met de andere trekkers uit het reflectieteam - de acties binnen de werf te koppelen aan het bredere verhaal van armoedebestrijding en lokaal sociaal beleid."

"Ook het gebruiken van de expertise van het rapport *'Een drieboudige inbedding voor kwetsbare gezinnen'* en het traject *'Overbruggen'* kadert binnen deze manier van samenwerken. Zoals vaak ontstaan er verbindingen in de praktijk via geëngageerde trekkers binnen een netwerk. In dit geval ging het om Lieven Verlinde van buurtwerk 't Lampeke en Brigiet Croes, die een jarenlange ervaring heeft in de strijd tegen kinderarmoede. Het is een meerwaarde en tegelijk een goed voorbeeld van hoe expertise, ontwikkeld vanuit het middenveld wordt verbonden met en versterkt binnen een traject op lokaal niveau. Ook het gebruiken van het meetinstrument 'Mezuri' vertrekt vanuit de betrokkenheid van de kernorganisaties en het samen vorm geven aan deze werf. (n.v.d.r. zie verder in artikel *'Mezuri 1.0'*)"

Mithymna, jij bent aangenomen door de stad om de werf 'gezinscoach' in goede banen te leiden? Hoe ben

DE WERF 'GEZINSCOACH' IN LEUVEN EEN LOKAAL VOORBEELD VAN SAMEN KWETSBAAR OP PAD GAAN

je hieraan begonnen? Wat heb je al gedaan? Hoe lang ben je er al mee bezig?

Mithymna: "In maart namen we met de grote werfgroep de officiële 'start', daarvoor hebben we met het reflectieteam vooral verschillende voorbereidende gesprekken gevoerd. We hebben goede praktijkvoorbeelden verzameld, het concept vertaald naar het concrete proefproject en dit op touw gezet, een manier om onze impact te meten gezocht en gevonden,... Deze eerste fase is er één van afstemming

wisselwerking bekomen tussen gezin, gezinscoach, organisaties en netwerk om te komen tot de toekenning van rechten die leiden tot een kwaliteitsvol leven voor ieder gezinslid. We werken vanuit een krachtgerichte, presente, hoopvolle,... basishouding. De Gezinscoach heeft een centrale rol als motor van deze wisselwerking en beweging en krijgt daartoe van alle anderen, inclusief het gezin, het mandaat.

EEN VASTE VERTROUWENSPERSOON DIE HET GEHELE HULPVERLENINGSPROCES KAN VASTHOUDEN OP LANGE TERMIJN, DIE DE SAMENWERKING MET BETROKKEN DIENSTEN COÖRDINEERT EN AANSPREEKFIGUUR IS VOOR DE HULPVRAGER, KAN HET HULPVERLENINGSPROCES ERG ONDERSTEUNEN.

geweest: er voor zorgen dat alle betrokkenen elkaar goed begrijpen, dat we vanuit een gemeenschappelijke taal vertrekken en dat het duidelijk is waar we naartoe willen."

Wat is volgens jou de centrale doelstelling van deze werf? Waarom is dit nodig?

Mithymna & Muriëlle: "Met de werf Gezinscoach willen we laagdrempelig, langdurig en integraal ondersteuningstraject voor kwetsbare gezinnen met kinderen en jongeren opstarten. Centraal staat het bundelen van de krachten van het gezin en van iedereen die betrokken is (of kan worden) bij het gezin: een buurtwerkster, een leerkracht, de tandarts, een CLB-medewerkster, iemand van de jeugdbeweging, de maatschappelijk werkster... Dit kan heel breed gaan en vertrekt vanuit de noden en de vragen van het gezin en haar medestanders. Het gezin staat echt centraal. We willen een

We willen proberen hiermee een antwoord bieden op problemen die zowel de gezinnen als het werkveld schetsen: de versnipperde veelheid van hulpverleners, sociale voorzieningen en organisaties die in gezinnen aanwezig zijn, de gefragmenteerde oplossingen die geboden worden, het gebrek aan handelingsruimte van medewerkers, de draagkracht van hulpverleners die onder druk staat ...

In die zin is de werf gezinscoach een sterk praktijkvoorbeeld van wat er binnen 'Overbruggen' wordt verteld. Als je de negen ingrediënten en strategieën leest in het rapport (zie artikel rond het rapport in dit magazine), dan voel je hoe deze werf en 'Overbruggen' in verbinding staan met elkaar. Barbara, die aan bod komt in de

WAT IS DE WERF GEZINSCOACH EN WIE IS BETROKKEN?

Het doel van de werf is het stadsbreed uitrollen van een laagdrempelig, langdurig en integraal ondersteuningstraject voor kwetsbare gezinnen met kinderen en jongeren met een vraag en/of nood rond welzijn. Vanuit de waardering van wat er al bestaat en met de wil om elementen toe te voegen die er voor zorgen dat er geen enkel gezin in armoede door de mazen van het net valt.

De werf wordt getrokken door Stad Leuven, OCMW Leuven, Huis van het Kind Leuven, CAW Oost-Brabant en Buurtwerk 't Lampeke.

Vanuit het reflectieteam sturen zij het traject, daarbij ondersteund door een brede werfgroep met deelname van de Wijkgezondheidscentra, Kind en Gezin, De Ruimtevaart, de kinderwerkingen verbonden aan het buurtwerk van Stad Leuven, CIG de Shelter, vzw Domo en Inloopteam De Mobil. Verschillende van deze organisaties stappen mee in het proefproject dat loopt van oktober 2018 tot oktober 2020.

MEER INFO:
MURIELLE.MATTELAER@LEUVEN.BE
WERFGEZINSCOACH@GMAIL.COM

documentaire als brugfiguur, is trouwens één van de gezinscoaches. Je kan eigenlijk stellen dat een gezinscoach een brugfiguur is, die ondersteunt wordt door haar of zijn brugorganisatie."

Mithymna, Je hebt al heel wat ervaring met het begeleiden van trajecten, waar diverse organisaties bij betrokken zijn. Hoe kijk je naar deze organisatie-overschrijdende samenwerking in Leuven?

"Ik geloof echt in de kracht van samenwerking. Ik heb er al zoveel mooie voorbeelden van mogen zien. Het verschil tussen organisaties is vaak groot. In thema's, doelgroepen, visie, structuren, regelgeving en ga zo maar door. Tegelijk zie ik iedere organisatie oprecht zoeken naar hoe ze een verschil kan maken voor de mensen waar ze mee werkt, hoe ze impact kan genereren. Ieder botst daarbij op grenzen. Wanneer we gaan samenwerken en elkaar beter leren kennen, schuiven we grenzen op. We creëren ruimte voor experiment en nieuwe dingen en voor gedeelde zorg en verantwoordelijkheid. Samenwerken binnen de werf gezinscoach is ook niet opgelegd, het is een keuze die organisaties maken. Omdat ze geloven dat de situatie kan veranderen en omdat ze geloven dat we samen meer kunnen dan alleen. Dit vind ik een heel hoopvol vertrekpunt."

Deze werf is pas begonnen. De eerste bijeenkomst met de gezinscoaches is net achter de rug (oktober '18)? Hoe was dit? Waar liggen de kansen?

Mithymna: "Onze startnamiddag was met de eerste zeven gezinscoaches en hun respectievelijke "bondgenoten" binnen de organisatie. Een diverse groep van vrijwilligers en professionelen, de meesten met veel ervaring op het werkveld. Allemaal met een groot engagement. Ook een duidelijke visie op wat er nodig is, waar we

als hulp- en dienstverlening, als maatschappij niet tegemoet komen aan de noden van gezinnen in kwetsbare situaties. Er was veel eerlijkheid, oprechte interesse om te luisteren naar elkaar en goesting om aan de slag te gaan. Kansen genoeg dus..."

Murielle: "Ik verwacht zeker ook nog een omslag naar versterkte samenwerking. Nog belangrijker, denk ik, is de realisatie van een grotere impact omdat je signalen die door de groep gezinscoaches gedetecteerd worden met meer 'draagvlak' kan doorgeven, of kan omzetten in nieuw beleid."

Samenwerken over organisaties heen, krachten bundelen, expertise delen, leren van elkaar: komt het eigenlijk niet altijd op hetzelfde neer? Wat maakt deze werf uniek?

Mithymna: "Klopt- we zijn zeker niet de eersten die zoeken naar een manier om krachten te bundelen! Wat deze werf anders maakt is toch dat het vertrekpunt echt bij het gezin zelf ligt. Op de opstartnamiddag hadden we hier een boeiend gesprek over. Vaak spreken we over "het plan van het gezin", dat is ook de intentie bij velen maar al te vaak is het ons plan, dat van de professionelen. Crisissen, complexiteit, het botsen op grenzen,... maken dat we het als hulpverlener beginnen over te nemen.

In de werf gezinscoach willen we waakzaam zijn dat "ons plan" echt vertrekt van het gezin en dat we dit plan ondersteunen. Uiteraard binnen de maatschappelijke grenzen en kaders. We zullen zoeken naar wat we nodig hebben om dat te kunnen en blijven doen.

Ook de rol van de gezinscoach is anders dan bijvoorbeeld een casemanager. De gezinscoach neemt een spilrol op maar de relatie met het gezin staat centraal. Tijd en ruimte om hier mee bezig te zijn, ook wanneer het goed gaat, los van enkel

taakgericht aan de slag gaan."

Kan je nu al spreken over een goede praktijk met de werf gezinscoach? Of is het te vroeg? Wat geef je mee aan andere lokale besturen?

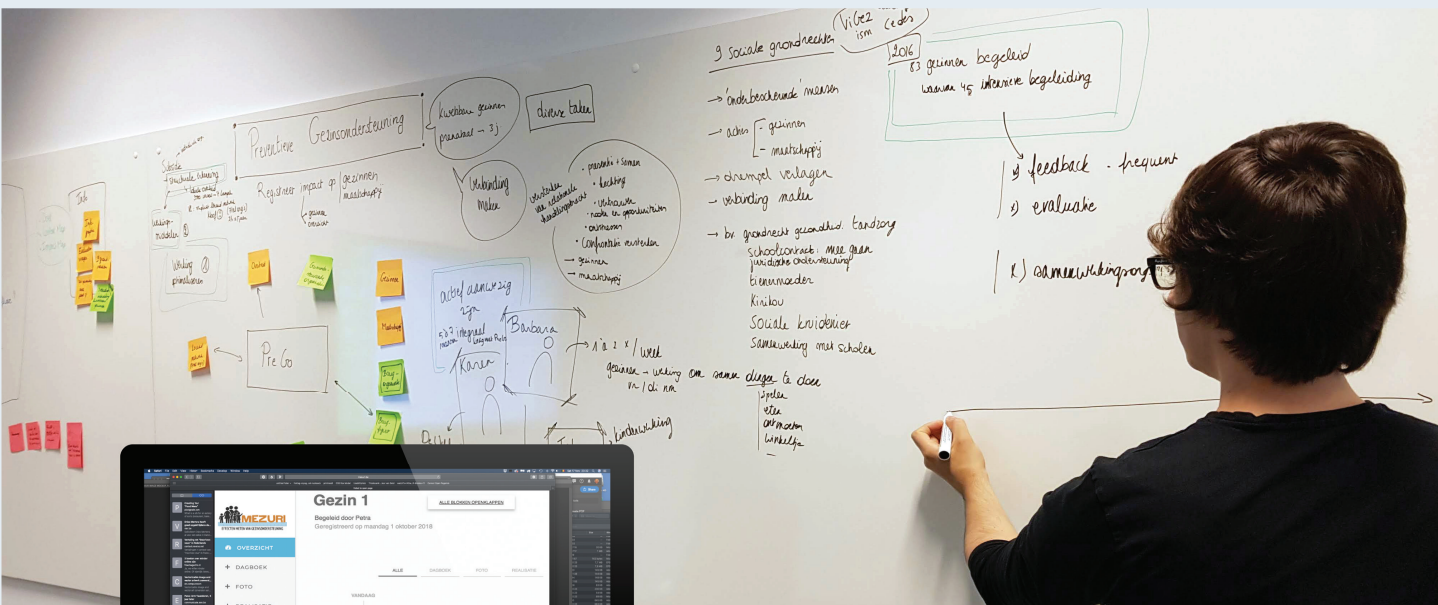
Murielle: "Het is iets te vroeg voor een antwoord op deze vraag. Behalve misschien het feit dat we dit samen - van onderuit - aan het realiseren zijn. Elk project waarbij op deze manier vanuit een diversiteit aan partnerorganisaties, in samenwerking met kennisinstellingen en beleidsactoren wordt nagedacht om knelpunten die in de praktijk bestaan, via innovatieve werkvormen op te lossen, zijn in mijn ogen een goede praktijk en in die zin een tip naar andere lokale besturen. Tegelijkertijd is het voor de werf gezinscoach nog te vroeg om concrete resultaten te kunnen voorleggen, dus die wacht ik graag af. Maar ik kijk met plezier uit naar een studie- en dialoogdag ergens begin 2020 om onze ervaringen te delen met het ruime werkveld."

Valt het mee om dit te begeleiden? Waar kijk je naar uit? Wat is de essentie van jouw job?

Mithymna: "Het is ontzettend boeiend om te begeleiden. We springen met z'n allen in het water, we weten waar de boei ligt. En we kijken al zwemmend wat we nodig hebben om daar samen te geraken. De essentie van mijn job lijkt me om het én-én verhaal te zoeken samen met alle betrokkenen. Het waarderen van verschil en tegelijk samen zoeken hoe we verschillen kunnen omvatten en overstijgen om te komen waar we willen zijn. Hoe kunnen we geduld hebben én krachtig zijn, grenzen verleggen én meer ruimte creëren binnen grenzen waar we (nog) niet aankunnen."

Het raakt me in elk geval altijd hoeveel er vanuit het hart gewerkt wordt in onze sectoren van mensenwerk. Er zit hier een groot "graag zien".

MEZURI 1.0!

verder kunnen uitbreiden. Er is in elk geval alvast voldoende inspiratie: uitbreiding van de sentimentanalyse met meer verfijnde algoritmes, extra dimensies zoals ouderschap en inclusiviteit, brugfiguren laten leren van elkaars ervaringen, gezinnen interacties laten registreren, enz.

Kunlabora is een recent gestart software bedrijf in Leuven. Onze naam is Esperanto voor 'samen werken'. Dit symboliseert ons streven naar nauwe samenwerking met collega's en klanten: enkel zo kan je werken aan kwaliteitsvolle oplossingen. We geloven bovendien sterk in maatschappelijk verantwoord ondernemen. We engageren ons actief om sociale impact te realiseren met waar we goed in zijn: meedenken en -bouwen aan software oplossingen. We koesteren ons partnerschap met 't Lampeke en hebben dit jaar alvast een eerste mooi product gemaakt. We willen dit pad heel graag samen verder ontdekken!

www.kunlabora.be

In het voorjaar van 2018 startte onze kennismaking: vanuit Kunlabora willen we mee nadenken om het dagelijkse werk van Buurtwerk 't Lampeke te ondersteunen. Na een aantal intensieve ideeenrondes begon ons gezamenlijke idee vorm te krijgen. In de zomermaanden gingen we concreet aan de slag, en intussen staat het resultaat er! Mezuri is een gebruiksvriendelijke toepassing om met een minimale administratie kwalitatief inzicht te vergaren en de impact te meten van brugtrajecten. Zo kunnen brugfiguren zich concentreren op wat echt telt: de mensen!

In Mezuri registreren brugfiguren dagboekfragmenten, realisaties van grondrechten en driemaandelijke momentopnames in hun trajecten. Met behulp van tekstanalyse worden vervolgens een aantal factoren gemeten doorheen het traject: de interactiefrequentie, betrokken partners en sociale grondrechten.

We hebben ook een experiment rond sentimentanalyse uitgewerkt. Typisch kan je daarmee subjectieve informatie ('een sentiment') inzichtelijk maken. Deze techniek wordt bijvoorbeeld gebruikt om het imago van een merk of organisatie op het internet te meten. Er wordt niet enkel gemeten hoe vaak een merk ter sprake komt in sociale media, maar ook of het eerder positieve of eerder negatieve meldingen zijn. Deze techniek leent er zich ook toe om in Mezuri het sentiment doorheen een brugtraject te meten.

In het najaar van 2018 zullen 10 brugfiguren Mezuri 1.0 beginnen gebruiken in de Werf Gezinscoach. In 2019 zullen we de eerste testresultaten evalueren en bekijken hoe we Mezuri

HET LEZEN VAN JULLIE RAPPORT 'EEN DRIEVOUDIGE INBEDDING VOOR KWETSBARE GEZINNEN' WAS ZEER VERHELDEREND, VERTELT LOTJE DE RIDDER ALS IK HAAR ONTMOET IN DE LOKALEN VAN DUO FOR A JOB IN BRUSSEL.

Lotje De Ridder

Communication & Fundraising Coordinator
Duo for a Job

Lotje De Ridder (Duo for a job): Op onze website staat niet voor niets: 'Verschillen overbruggen, daar maken we werk van.'

BRIGIET CROES IN GESPREK MET LOTJE DE RIDDER

Birgiet Croes
Designgroep
'Overbruggen'

"Om te beginnen is Duo in alles wat ze doet een brugorganisatie: ze overbrugt twee werelden: die van de -vaak talentvolle- jongere met een migratieachtergrond (= de mentee) op zoek naar werk, zonder netwerk of de juiste contacten; met een ervaren ouder iemand met een breed netwerk en vaak een uitgebreide carrière achter de rug (= de mentor). Het zijn werelden die elkaar niet kennen, die niet op elkaar aansluiten en waar wij als organisatie de brug maken. De mentor is een brugfiguur en voldoet aan de kenmerken in het rapport. We gaan als organisatie ook voor duurzame relaties, 94% van onze mentoren kiezen voor een volgend traject."

DE BRUGFIGUUR: DIVERS, VERTROUWEN, VERTALEN...

(dit is, zo staat in het rapport, wat een brugfiguur moet doen)

"Wij hebben zeer diverse mentoren, van allerlei slag, achtergrond en opleiding. Ook onze mentees zijn heel verschillend, waardoor geen enkel traject hetzelfde is.

De mentoren krijgen een opleiding van 4 dagen. Ze hebben geen ervaring als 'coach' en geen ervaring met het 'doelpubliek'.

Dat is niet nodig om te starten. In de opleiding focussen we veel op luistervaardigheid, maar ook op technische termen en kennis: wat is een vluchteling, welke mogelijkheden bestaan er op de arbeidsmarkt ... Zo leert de mentor 'beluisteren' wat de exacte nood van de mentee is en kunnen ze samen op weg gaan. Elk traject is verschillend en op maat. Daarom is een goede match tussen de mentor en de mentee heel belangrijk.

Zo zal een kwetsbare mama die werk zoekt eerst goede opvang moeten hebben voor haar kindje vooraleer een werktraject succesvol kan zijn. Hier speelt de mentor een belangrijke rol om hiervoor eerst samen een oplossing te zoeken, bv. een kinderdagverblijf. Twee jonge vluchtelingen met een universitair diploma kunnen een heel ander parcours volgen. Voor de eerste kan het belangrijk zijn om onmiddellijk een vaste job te hebben in het kader van gezinshereniging, het kan zijn dat hij een job als schoonmaker aanneemt. De andere jongere gaat misschien meer op zoek

DUO FOR A JOB
intergenerational coaching

HIERUIT BLIJKT DAT WE BIJ DUO ABSOLUUT EEN BRUGORGANISATIE ZIJN, DAT BRUGGEN BOUWEN IN ONS DNA ZIT, OOK AL HEBBEN WE HET ZELF NOOIT ZO OMSCHREVEN. HET BEVESTIGT MIJ DAT WE AL 5 JAAR GOED BEZIG ZIJN. IN HET RAPPORT STAAN ZOVELE HERKENBARE DINGEN, HET BRENGT ALLES SAMEN."

naar een job gelinkt aan zijn diploma uit het thuisland.

In al onze trajecten is vertrouwen en meertaligheid cruciaal. Mentees zijn vaak niet op de hoogte van de ingewikkelde regelgeving en procedures en samen met de mentor kunnen ze dat kluwen vaak wel ontwarren. Niet zelden gaat een mentor mee naar een dienstverlenende organisatie (VDAB, OCMW...). Of hij/zij legt uit wat er staat in een brief die vaak vol (te) moeilijke woorden en begrippen staat."

INSTRUMENTEEL EN EXPRESSIEF ...
(er zijn twee soorten brugfiguren, stelt het rapport)

"De mentoren stellen in de eerste plaats hun kennis en ervaring ter beschikking om de mentees te helpen met hun CV, het zoeken naar een gepaste job. Hierdoor zou je kunnen zeggen dat ze een instrumentele brug vormen. Maar ze doen zoveel meer, er zijn zoveel andere factoren belangrijk, ze leren elkaars wereld kennen, luisteren naar elkaar, moeten vertrouwen hebben in elkaar. Dus expressieve brug en instrumentele brug gaan hier hand in hand. We zien ook dat zelden een traject volledig stopt na 6 maanden. Als het officiële traject is afgelopen houden veel mentoren en mentees contact met elkaar. Soms worden ze een beetje deel van elkaars familie."

INGEBED IN DE ORGANISATIE
(het rapport zegt duidelijk dat brugfiguren stevig ingebed moeten zijn)

"Zowel de mentoren als de mentees zijn goed ingebed in de organisatie. Dat is een bewuste keuze van Duo for a Job. De mentoren krijgen tijdens hun halfjaarlijks traject twee interviews aangeboden. Bovendien kunnen ze steeds beroep doen op hun coördinator binnen Duo. Er is ook een online platform (= gesloten facebookgroep) waar zij ervaringen met elkaar kunnen delen. Soms neemt de ene mentor het van de andere over als in het traject blijkt dat het netwerk of de expertise beter aansluit.

Afen toe komen mentoren in aanraking met schrijnende of choquerende situaties waar ze niet goed weg mee weten. Dat is niet evident. Ze kunnen beroep doen op een (gratis) psycholoog uit het netwerk van Duo for a Job.

Ook de mentees zijn goed ingebed. Zij komen samen met hun mentor wekelijks naar Duo. Ook zij hebben een gesloten facebookgroep om ervaringen te delen, ze zetten er hun persoonlijke projecten op. Ook jobbeurzen worden gedeeld, er zijn facebookworkshops, cv-workshops ... maar evengoed lopen ze samen de 20 km van Brussel.

In aanloop van een sollicitatiegesprek kunnen zij gratis beroep doen op een simulatiegesprek door een professionele HR-medewerker uit het DUO-netwerk. Hun CV wordt dan ook nagelezen en gecorrigeerd."

DUO ALS BRUGORGANISATIE IN EEN BREDER NETWERK
(het rapport stelt dat het netwerk van de brugorganisatie moet worden gebruikt)

"De rol van Duo is het verbinden van de twee totaal verschillende werelden. Mentees die moeten solliciteren, weten vaak niet hoe en welke mogelijkheden er bestaan. De kennis van Duo for a Job, samen met de kennis en het netwerk van de mentoren verenigen met de jongeren geeft een wereld van verschil. Toegang krijgen tot dat netwerk is net de impact voor die jongere. Dat is volgens mij ook wat er in het rapport staat. Zeer herkenbaar.

De rol van Duo is dus de brug slaan, zodat de mentee de juiste mentor krijgt. Duo kan als brugorganisatie niet zonder een eigen sterk netwerk en zet daar ook bewust op in.

Duo vormt een netwerk met de VDAB, Actiris en Forem+, maar gaat ook actief op zoek naar partnerorganisaties op verschillende domeinen. Het gaat om partnerorganisaties die met ons doelpubliek in aanraking komen in de sport- en cultuursector, in onthaalbureaus, zelfs met de cinema's werken we samen. Voor

DUO for a JOB linkt werkzoekende jongeren met een migratieachtergrond aan 50-plussers, die als vrijwilliger hun ervaring inzetten om deze jongeren te begeleiden naar werk. Via dit "intergenerationele en interculturele" mentorschap (coaching) wil DUO for a JOB bijdragen aan een gelijke toegang tot de arbeidsmarkt voor iedereen. Zodra een duo is samengesteld, ontmoeten de jongere en de mentor elkaar minstens twee uur per week gedurende 6 maanden. DUO for a JOB biedt zijn diensten aan in Brussel, Antwerpen, Gent en Luik. Het leverde tot nu 950 duo's op met 530 mentoren. Een intergenerationele en interculturele ontmoeting tussen twee groepen die elkaar anders nooit zouden vinden.

missie
DUO for a JOB vergemakkelijkt, via een mentoring programma, de ervaringsuitwisseling tussen generaties en tussen culturen. Door de expertise van 50-plussers in te zetten, kunnen we jongeren helpen in hun zoektocht naar werk.

visie
DUO for a JOB wil de toegang tot de arbeidsmarkt vergemakkelijken voor jongeren met een migratieachtergrond, wenst actieve vergrijzing te promoten, culturele uitwisselingen en intergenerationele acties aan te moedigen, om op die manier uiteindelijk stereotypen omtrent leeftijd, en xenofobie te bestrijden. Creëren van sociale cohesie, wederzijds begrip en solidariteit staan daarbij voorop.

Waarom
Er zijn veel oudere werknemers of gepensioneerden die iets zinvol willen bijdragen. Ze worden aan het eind van hun loopbaan de kant geschoven of zijn uitgeblust. Ze hebben carrière gemaakt, geld verdiend, maar zijn op zoek naar iets meer. Vaak hebben ze kinderen, wat hen gevoelig maakt voor de problematiek van jongerenwerkloosheid. Als mentor kunnen ze hun ervaring laten renderen voor jongeren met roots buiten Europa die verloren lopen op onze arbeidsmarkt.

>>

"Toen ik **Rouguiatou** voor het eerst ontmoette, was ik meteen onder de indruk. Ik kan het niet goed uitleggen. Ze droeg een lange kleurrijke jurk en een enorme hoed bij onze eerste ontmoeting, en ik wist meteen dat het zou klikken. Ik probeer haar mijn kennis bij te brengen, en ik leerde van haar zoveel over haar cultuur, dingen waar ik nog nooit van gehoord had zelfs. Ik zal haar nooit vergeten." **Ghislaine**, mentor bij DUO.

'IK ZAG NOG VEEL MEER PROBLEMEN MET GETALENTEERDE ALLOCHTONE JONGEREN DIE NIET AAN DE BAK GERAKEN', VERTELT OPRICHTER FRÉDÉRIC SIMONART. 'MIGRATIE EN VERGRIJZING, HET ZIJN TWEE VAN DE GROOTSTE UITDAGINGEN VOOR ONZE MAATSCHAPPIJ. DOOR BEIDE TE KOPPELEN KRIJG JE EEN VERRASSENDE OPLOSSING.'

>> de Turkse gemeenschap gebruiken we vaak de moskee om ingang te vinden bij onze jongeren.

Partnerorganisaties voor opleidingen zijn o.a. Convivial in Brussel of Youth Start. Maar ook buurt- wijkgezondheidscentra zijn belangrijke partners in het Duo-netwerk. Duo is ook een doorverwijzer voor kinderopvang en woningen. We hebben hiervoor voor de mentoren ook een ondersteunende gids opgesteld."

MENTOREN = DUBBELE BRUG

"Van de mentoren kan je ook nog zeggen dat ze een dubbele brugfunctie hebben: zowel naar de mentee als naar de organisatie. Bij de mentee verhogen ze het zelfvertrouwen en vergroten ze het professioneel en sociaal netwerk en maken de brug naar werk. Dit blijkt ook uit intern onderzoek. Ze creëren een duidelijke 'flow' in hun situatie. Voor de organisatie zijn zij de belangrijkste ambassadeurs op allerlei vlakken en vergroten

ze de impact van Duo For a Job. Ze zijn ambassadeurs voor fondsenwerving binnen hun eigen netwerk, maar ze trekken ook bedrijven mee aan boord te om de jongeren een juiste kans te geven ('lees deze CV eens, dit zou wel eens een goede match kunnen zijn')."

TOT SLOT

"Ik vind het rapport ook voor Duo for a Job een belangrijk gegeven. Het doet ons stilstaan bij het feit dat we met onze organisatie effectief op een duurzame manier bezig zijn met de problematiek van armoede. Het geeft ons handvaten om ook aan het beleid aan te tonen dat dit impact heeft. Na 5 jaar bestaan willen we een grondige analyse maken. Ik neem dit rapport zeker mee in onze analyse."

ESTHER & SYLVIANE

De zoektocht naar een job, ben je nogal veeleisend, maar geleidelijk ga je de lat wat lager leggen. Je komt immers tot het besef dat na een bepaalde tijd, je niet zult overleven op de arbeidsmarkt. Esther verlaat haar vaderland Kameroen als ze 15 is. In België maakt ze haar middelbare school af en trekt dan naar de UCL waar ze een master in Public Relations behaalt. Met haar diploma op zak gaat ze op zoek naar werk.

Na vier maanden kiest ze voor een onbetaalde stage als communicatie verantwoordelijke bij de Kamer van Koophandel in Brussel.

"In het begin ben je heel veeleisend, maar geleidelijk aan ga je de lat wat lager leggen. Je beseft dat het beter is iets te doen dan met niets te blijven zitten. Als je niets op je CV kan vermelden, valt er ook niets om over te praten". Op het einde van haar stage gaat ze verder op zoek naar werk, maar telkens wordt er gevraagd naar mensen met ervaring. "Mensen die pas afgestudeerd zijn krijgen geen kans" stelt ze.

Dan botst ze op een affiche van *DUO for a JOB* in de kantoren van de Brusselse VDAB.

Ze belt ons op om te informeren of ze wel aan de voorwaarden voldoet omdat ze de Belgische nationaliteit heeft. We vertellen haar dat iedereen met een achtergrond van buiten de EU welkom is.

Esther schrijft zich in bij *DUO for a JOB*. Wat haar vooral interesseert in het mentoring

programma is hoe een werkgever te overtuigen om je in dienst te nemen. "Wanneer je voor een job solliciteert en je krijgt geen antwoord, dan kun je jezelf niet evalueren. Je weet niet wat er mis is. Wat doe ik verkeerd? Wat moet ik verbeteren? Het andere standpunt leren kennen; wat gebeurt er aan de andere kant van de tafel: dat is uiterst interessant om te vernemen" stelt Esther. Het duo Esther en Sylviane werkt intensief samen.

Er wordt hard gewerkt aan het verbeteren van de communicatie met potentiële werkgevers. Nog belangrijker was het definiëren van het doel op professioneel gebied.

**ALS JE VOOR
EEN JOB
SOLLICITEERT EN
GEEN ANTWOORD
KRIJGT, KAN
JE JEZELF NIET
EVALUEREN.
ESTHER**

Esther houdt de aanbevelingen van haar mentor steeds voor ogen: "Sylviane heeft mij geconfronteerd met de vraag wat ik echt wil doen. Omdat ik mijn standaard geleidelijk aan lager ging leggen naargelang langer mijn zoektocht langer duurde, was dit eigenlijk niet meer duidelijk en stond ik hier niet meer bij stil. Het is zeer belangrijk om een welomlijnd objectief te hebben. Je mag het verbreden of verleggen, maar ga je je daarmee uiteindelijk optimaal kunnen ontplooiën?"

Esther solliciteert bij het lokale tewerkstellingsagentschap van Elsene als adviseur. Alle aspecten die ze belangrijk vond zitten in een job, waren hier aanwezig. Esther krijgt de job en mag onmiddellijk beginnen.

Ze werkt hier nog altijd en kan zich volledig ontplooiën in haar job. "Dit is een boeiende ervaring. Ik leer hier zoveel en het team is geweldig!"

KWETSBAAR VERBONDEN

DE DUOMETHODIEK
IN VLAANDEREN

**Bea Van Robaeys
& Vicky Lyssens-Danneboom**

Buddywerking: hoe pak je het aan?

Bind-Kracht wil hulpverleners en begeleiders ondersteunen en versterken in het krachtgericht werken met mensen in armoede via onderzoek, methodiekontwikkeling, vorming en dialoog. Naast de basisboeken bieden deze Bind-Kracht Cahiers diepgang in specifieke thema's voor wie Bind-Kracht in de praktijk wil brengen.

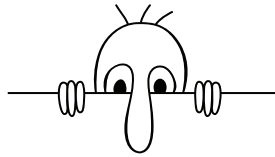
Duowerkingen of buddywerkingen, waarbij een kwetsbare persoon eenop-een wordt ondersteund door een vrijwilliger, kennen een sterke opmars in het welzijnswerk. De brede toepassing van de duomethodiek brengt vele vragen met zich mee: wat is er nodig om een duowerking op te zetten? Hoe kijken vrijwilligers en deelnemers zelf naar de werking? Welke concrete resultaten levert het op, en welke eigenschappen maken van een vrijwilliger een goede buddy?

Kwetsbaar verbonden is een van de eerste publicaties over de Duomethodiek in Vlaanderen en illustreert waarom de praktijk grensverleggend kan zijn. Aan de hand van praktische voorbeelden, pakkende getuigenissen en concrete tips schetst het boek een beeld van de duomethodiek in al haar verschijningsvormen, met alle mogelijkheden en aandachtspunten. Zo is het een naslagwerk voor welzijnswerkers, maar ook voor iedereen die met kwetsbare mensen in aanraking komt.

WWW.LANNOOCAMPUS.BE/
NL/KWETSBAAR-VERBONDEN

WIJSNEUZEN WIJZEN MENSEN IN ARMOEDE DE WEG IN KORTRIJK

Een concreet voorbeeld van een organisatie die het thema 'werken met brugfiguren' in de praktijk realiseert. En dus past het volledig in dit magazine 'Overbruggen'. We hopen dat dit voorbeeld uit Kortrijk mensen en organisaties kan inspireren. Wijsneuzen kreeg in 2015, meer dan verdiend, ook de federale armoedeprijs.

WIJSNEUZEN

Het project Wijsneuzen is een samenwerking tussen Mentor vzw en A'kzie met steun van stad Kortrijk en het Europees Sociaal Fonds. De Wijsneuzen krijgen een opleiding bij Vormingplus over de sociale kaart van Kortrijk en focussen zich op 6 thema's: ontmoeting en vrije tijd, gezin en gezondheid, wonen, vorming, werk en welzijn. 'Wijsneuzen' leren deze thema's kennen door bezoeken te brengen aan diensten en organisaties in Kortrijk en deel te nemen aan gesprekstafels.

Iedere 'Wijsneus' krijgt ook een handige brochure met overzichtelijke informatie in klare taal over ieder thema en ondersteuning van een werkgroep.

Het principe is dat informatie door een vriend of kennis beter blijft hangen. Het project wil de kennis van de Wijsneuzen zo veel mogelijk gebruiken om de moeilijkst bereikbare mensen in de eigen omgeving te informeren over verschillende thema's.

Dat verlaagt de drempel richting diensten en hulpverlening, maar legt ook drempels bloot in die hulpverlening, bijvoorbeeld op het vlak van rechtentoekenning, discriminatie of toegankelijkheid. Tegelijk geeft het Wijsneuzen-project mensen de kans om zichzelf te ontplooiën.

A'kzie
Veemarkt 56, 8500 Kortrijk
0479 05 55 25 | akzie@
live.be

Nicolas Van Praet,

stafmedewerker Netwerk tegen Armoede.

Mensen in armoede vinden soms moeilijk de weg naar de juiste hulp, of ze weten niet dat er hulp beschikbaar is, of nog, ze weten niet eens dat ze bepaalde rechten hebben. In Kortrijk gingen mensen in armoede zelf aan de slag met deze uitdaging. Het Wijsneuzen-project was geboren. Na een doorgedreven opleiding bij Vormingplus treden mensen in armoede, actief bij de plaatselijke vereniging waar armen het woord nemen A'kzie, zelf op als brugfiguur voor lotgenoten die verloren lopen in de soms ingewikkelde doolhof van rechtentoekenning en hulpverlening.

"Dat wij zelf aan den lijve ondervonden hebben wat het is om in armoede te leven, maakt dat wij veel sneller het vertrouwen winnen van mensen", zegt Najat. "Zelf kwam ik bij A'kzie terecht via één van de Wijsneuzen. Ik was snel heel erg gemotiveerd om ook mijn rol in dit verhaal op te nemen."

Het actieterrein van de Wijsneuzen is zeer breed. "OCMW, CAW, CLB, politie, stadsdiensten, Kind en Gezin, VDAB, noem maar op, wij proberen bij al die organisaties drempels weg te werken." Dat zegt Sandra, een andere Wijsneus. "We wekken niet alleen vertrouwen bij mensen in armoede. Door onze ervaring zien we ook sneller waar drempels liggen. In Kortrijk is er bij veel diensten een sterk bewustzijn gegroeid over hoe men mensen in armoede moet benaderen, maar toch blijft er nog werk aan de winkel. Een dossier in orde brengen of een aanvraag goedgekeurd krijgen, dat gaat net iets vlotter als wij mee zijn met de betrokkene en eigenlijk zou het daar niet mogen van afhangen." Discriminatie blijft ook een probleem. "Niet bij iedereen hoor, maar af en toe krijgen we er toch mee te maken", zegt

Deequa. A'kzie heeft een gemengde groep met heel wat moeders van Somalische origine. Die mama's gingen samen ook de uitdaging aan en volgden de vorming tot Wijsneus. "We merken soms een weinig open houding, zelfs als mensen de moeite doen om Nederlands te spreken. Als je dan alleen aan het loket staat, haak je al snel af. Je denkt dat men het toch niet wil toekennen, dat je er toch geen recht op hebt. Met de Wijsneuzen kunnen we mensen vertrouwen geven om toch hun rechten op te eisen."

Ook voor de Wijsneuzen zelf heeft het project een grote impact. "We hebben een heel groeiproces doorgemaakt", zegt Najat. "Ik sta nu veel sterker in mijn schoenen. Je leert grenzen stellen, maar ook grenzen verleggen. We worden nu soms op straat of op de bus aangesproken. Zo laagdrempelig werken is echt heel belangrijk voor kwetsbare mensen."

Opvallend, aanvankelijk waren de Wijsneuzen vooral een vrouwenzaak. "Maar nu krijgen de mannen ook de smaak te pakken", lacht Sandra. "En dat kunnen we alleen maar toejuichen. Bij het OCMW zijn er grote stappen vooruit gezet. De drempel is er een stuk lager geworden. Alleen zijn we een beetje bang voor de gevolgen van de integratie van het OCMW in de stadsdiensten. We hopen dat die vooruitgang niet verloren gaat."

1800 VLAAMSE KINDEREN THUISLOOS, ALLEMAAL SUPERHELD!

Meer dan 1800 Vlaamse kinderen en jongeren zijn thuis- of dakloos. In CAW Oost-Brabant werkt een uniek team hulpverleners dat aangepaste hulp biedt aan jonge kinderen die er, meestal via hun ouders, terecht komen. Het Kinderrechtencommissariaat en het CAW Oost-Brabant maakten samen een opmerkelijk hulpverleningsinstrument: een lees- en doeboek voor kinderen over dak- en thuisloosheid.

'Mijn leven als superheld' is geschreven door Liv Leeman, die niet alleen kinderboekenschrijfster is, maar ook als kinderbegeleidster in CAW Oost-Brabant werkt en jarenlange

ervaring heeft in de dak- en thuislozenwerking. Het boek vertelt een hartverwarmend, meeslepend verhaal over Noah. Hoe van de ene op de andere dag zijn wereld helemaal op zijn kop staat. Weg huis, weg vrienden, weg school, weg bijna alles... Gelukkig heeft hij superkrachten. Ze helpen om het vol te houden, om door te zetten en als ze even zoek raken, zijn er de krachten van vrienden... en vrienden, die vind je op de gekste plaatsen.

UNIEK HULPAANBOD VOOR KINDEREN

Wanneer kinderen moeilijke dingen meemaken in hun leven, beleven zij dat anders dan volwassenen. Ouders die gaan scheiden, het gezin dat uiteenvalt, moeten vluchten voor geweld in huis of in de omgeving, kwesties met geld, alcohol of drugs... Problemen die hen letterlijk thuis- en soms ook dakloos maken. Kinderen komen meestal te weinig of te laat in beeld bij een hulpvraag, omdat ze die zelden zelf stellen.

Het reguliere hulpaanbod is vooral op volwassenen gericht. Bevindingen die ook in het dossier '(n)ergens kind aan huis. Dak- en thuisloosheid vanuit kindperspectief' van het Kinderrechtencommissariaat terug te vinden zijn.

Daarom realiseerde CAW Oost-Brabant dit boek als hulpverleningstool met focus op de probleembeleving van kinderen.

MOEILIJKE THEMA'S IN KINDERTAAL

In het boek worden heel wat moeilijke thema's in kindertaal verteld, vanuit het standpunt van een 9-jarig jongetje. Door die problemen op kindermaat bespreekbaar te maken, door hen er zelf over te laten vertellen aan elkaar, te laten tekenen erover, te schrijven, kunnen kinderen ook makkelijker een uitweg vinden. Zij kunnen elkaar helpen om hun veerkracht terug te vinden wanneer ze in moeilijke situaties terecht komen.

OVERBRUGGEN

Overbruggen gaat over verbinding maken met zichzelf, anderen, de samenleving en dit als circulair gegeven, niet als een éénrichtingsverkeer! Overbruggen gaat over mensen erkennen in hun waardigheid, in hun krachten en kwetsuren, vertrekkende vanuit hun eigen verhaal werken aan verbindingen. Overbruggen gaat over Mensenrechten. En het is net daarover dat ook het boek van Noah gaat. We hopen dat je je laat 'raken', dat je tijd neemt om echt te luisteren en mee bruggen te bouwen voor de vele 'Noah's' op onze weg.

ZO'N BOEK IS DIT GEWORDEN: EEN GEDEELD GELOOF DAT WE ER SAMEN GERAKEN. KNAP HOE DIT BOEK SPEELS, CREATIEF EN VERHALEND DAT ALLEMAAL BUNDELT ALS EEN WARME JAS VOOR IEDER KIND."

Peter Adriaenssens

WIE SLOOPT DE MUREN TUSSEN ZORG EN WELZIJN?

Thijs Smeyers is coördinator politiek en beleid bij Caritas Vlaanderen. Vanuit die rol tracht hij het Vlaamse en Federale sociale beleid te beïnvloeden. In 2016 publiceerde hij zijn eerste boek, *Op de barricade. Jeugdhulp tegen gezinsarmoede*. Smeyers is ook actief rond sociale thema's binnen het Europese Caritas-netwerk. Hij was ook te gast in het programma bij de release van de documentaire (27 november '18 - Depot Leuven).

Het is opvallend hoe gediversifieerd en gespecialiseerd het hulp- en zorgverleningsaanbod is ons land is. Elke hulp- of zorgverlener is specialist binnen zijn of haar domein. Die specialisatie heeft vele voordelen. Wie je ontmoet binnen een bepaalde context, is een krak in zijn of haar vak en kan je zeker verder op weg zetten. Het grote nadeel is dat we te weinig generalistisch kijken en denken naar een hulp- of zorgvraag. Vanuit het eigen deeldomein van de hulp- of zorgverlening, kijken we naar datgene wat ons het meest interesseert. Vaak, zeker wanneer sprake van mensen in een kwetsbare situatie, staat die ene vraag echter niet op zich. Een aanbod kan dan pas slagen, wanneer een situatie in zijn algemeenheid aangepakt wordt.

FOCUS OP ZORG- EN WELZIJN

In deze bijdrage focussen we ons op het Vlaamse zorg- en welzijnslandschap. Vanuit haar geschiedenis is Caritas verweven met zorg en welzijn in al haar facetten. Ziekenhuizen, geestelijke gezondheidszorg, kinderopvang, jeugdhulp,... op belangrijke momenten in de levens van mensen kan dit aanbod wonderen doen. Maar wat als je de weg niet vindt? Wat als je niet weet dat dit aanbod bestaat en hoe je er gebruik van kan maken? En wat als je binnen dit zorgaanbod geconfronteerd wordt met vragen die verder gaan dan de zorg? Wie bouwt de noodzakelijke bruggen voor jou?

OVER DIEPE KLOVEN EN STEILE BERGEN

Het zoeken naar de juiste hulpverlener of het vragen van extra hulp en begeleiding, daar begint het mee. En vaak loopt het daar ook al fout. Mensen in een kwetsbare situatie beschikken niet over de juiste informatie en haken daardoor af. Of het beeld dat hen voorgedhouden wordt van een bepaald hulpverleningsaanbod zorgt ervoor dat ze

geen keuze kunnen maken.

Ik had eerst wel schrik. Hoe verloopt die begeleiding, zal het klikken tussen ons, wat gaat die denken als die hier binnenkomt, mag ik mijn kinderen houden...? Het zijn allemaal dingen waar je mee bezig bent. (*Mama met een kind in een jeugdhulptraject*). Een ander veel gehoord pijnpunt, is het aantal keren dat mensen hun verhaal moeten doen alvorens ze zich echt gehoord voelen.

En dan zit je daar en kijken ze naar u en dan zeggen "Jah, vertel eens". En doe je dat maar. Nog eens. En terwijl denk je al, waarom doe ik dit eigenlijk nog? Ik kan dat blijven vertellen hé, maar wie gaat mij en

IK HAD EERST WEL SCHRIK. HOE VERLOOPT DIE BEGELEIDING, ZAL HET KLIKKEN TUSSEN ONS, WAT GAAT DIE DENKEN ALS DIE HIER BINNENKOMT, MAG IK MIJN KINDEREN HOUDEN...? HET ZIJN ALLEMAAL DINGEN WAAR JE MEE BEZIG BENT.

(*Mama met een kind in een jeugdhulptraject*)

ons mama eindelijk eens helpen? (*Zoon met mama in de ouderenzorg*)

DE DRAAK MET VELE KOPPEN

Heel vaak zijn de situaties waarin kwetsbare mensen leven, complexe situaties. Je krijgt die niet opgelost met geijkte trajecten, waarbij je in de eerste plaats naar je eigen specialisatie kijkt. Een jongen die bij ons in begeleiding is, heeft eigenlijk een bril nodig. Maar daar is geen geld voor. Dan verwacht men van mij dat ik rond opvoeding werk... Natuurlijk gaat dat niet en los ik dat dan eerst op. Maar eigenlijk mag ik dat dus niet. (*Jeugdhulpverlener*)

In een recent onderzoek rond armoede en jeugdhulpverlening dat Koen Hermans (KU Leuven) voor Caritas uitvoerde, komt dit heel sterk naar voren. De helft van de jeugdhulpverleners die bevroegd werden, zoeken zelf naar een gepastere woonomgeving voor de gezinnen waar ze werken. Meer dan 60% geeft zelf ondersteuning met de gezinsadministratie.

UITSTELLEN VAN ZORG

Ook in andere omgevingen zien we dat armoede op vele dimensies werkt. Patiënten die hun ziekenhuisfactuur niet betalen kiezen daar zelden bewust voor. Mensen in kwetsbare situaties stellen hun zorg-

vraag uit, waardoor ze een aangepast en vaak duurder antwoord nodig heeft.

Zo bleek nog recent uit een onderzoek van de Onafhankelijke Ziekenfondsen dat kinderen uit een kwetsbaar gezin frequenter en langduriger in ziekenhuizen opgenomen werden dan andere kinderen. Uitgestelde zorg bleek de grootste oorzaak.

KINDEROPVANG: RECHT OF LUXE

Ook onze Vlaamse kinderopvang is niet voor iedereen even bereikbaar. Het systeem 'bestellen is betalen', waarbij gewerkt wordt met respitdagen die je opneemt bij

afwezigheid van een kind en verhoogde dagblijdragen als die dagen op zijn, is niet transparant voor kwetsbare gezinnen.

Kwetsbare ouders begrijpen de afspraken vaak niet of vinden het moeilijk zich er aan te houden. Ze komen één keer inschrijven, maar vaak te laat. Dan zien we ze niet meer en plots staan ze hier en zou het kind direct een plaats moeten krijgen. *(Aanbieder van kinderopvang)*

Een gebrek aan middelen is ook in deze context slechts één aspect van het verhaal. Het niet kennen of begrijpen van het aanbod of niet in staat zijn om naar een opvangaanbieder toe te stappen zorgt in gelijke mate voor een gebrekkige aansluiting.

HOGE MUREN, MET PRIKKELDRAAD

En toch zijn dit vaak gezinnen of individuen die niet onbekend zijn binnen het hulpverlening. Veelal zijn het mensen die op de één of de andere manier omringd worden door een sociaal werker, een zorgverlener of een welzijnswerker. In recent Deens onderzoek rond dak- en thuisloosheid blijkt dat jongeren die thuisloos zijn vaak gekend zijn door hulpverleners, maar niet als thuisloos herkend worden. Waardoor een aangepast hulpverleningsaanbod uit blijft. Ook in eigen land werd dit onlangs vastgesteld, in het kader van een federaal onderzoek rond het meten van dak- en thuisloosheid. Toch is het moeilijk voor velen om de hoge muren die tussen diensten of sectoren staan, te beklimmen of te omzeilen. Soms vind je nog prikkeldraad op die muren wanneer men bij zichzelf of de ander op angst botst om teveel te doen.

SLOOP DIE MUREN

Toch moeten we de muren tussen de veelheid van zorgverleners slopen. De vermaatschappelijking van de zorg, waarbij mensen in een thuiscontext verblijven, vraagt dat we in de eerste plaats vanuit de zorgvrager denken. We moeten antwoorden bieden op wat hij of zij nodig heeft, in plaats van te vertrekken vanuit de eigen expertise.

Er gaat vandaag nog onnoemelijk veel tijd verloren met het zoeken naar antwoorden op de noden van mensen in een kwetsbare positie, omdat men zelf niet weet waar aan te kloppen. Het slopen van de muren moet leiden tot het leggen van nieuwe bruggen en wegen.

BRUGGENBOUWERS ALS GENERALIST

In het kader van de jeugdhulpverlening, wordt regelmatig de rol van een casemanager aangehaald. Die zou dan instaan voor het beheren en overzien van de verschillende aandachtsnoden binnen een gezin en doorverwijzen naar de juiste diensten of personen. Wanneer een hulpvraag uit een gezin een multiproblematiek blijkt te herbergen, wordt meteen een casemanager ingeschakeld. Die neemt de regierol op zich, zonder andere hulpverleningstaken op te nemen. Zij begeleiden het gezin in hun zoeken naar hulp en stellen samen een plan op (Op de barricade). Die casemanager in de jeugdhulp verschilt in wezen niet veel van wat we in

MAAR WAT ALS JE DE WEG NIET VINDT? WAT ALS JE NIET WEET DAT DIT AANBOD BESTAAT EN HOE JE ER GEBRUIK VAN KAN MAKEN? EN WAT ALS JE BINNEN DIT ZORGAANBOD GECONFRONTEERD WORDT MET VRAGEN DIE VERDER GAAN DAN DE ZORG? WIE BOUWT DE NOODZAKELIJKE BRUGGEN VOOR JOU?

brede context bruggenbouwers kunnen noemen: iemand de vinger aan de pols houdt bij het individu of binnen het gezin.

BRUGGENBOUWERS ALS HOOPVERLENERS

Die bruggenbouwers en casemanagers focussen zich dan wel op hun rol als mensen die bruggen slaan, daarbij mogen zij hun relationele band met de mensen in een kwetsbare situatie niet uit het oog verliezen. De trajecten van hoopverlening die Het Lampeke uitwerkte, kunnen daarbij een leidraad vormen. Bruggenbouwers zijn duurzaam en authentiek in hun relatie, ze werken samen met en op maat van de zorgvragen, stellen zich kwetsbaar, gelijkwaardig en aanklappend op en ze durven buiten de lijntjes te kleuren.

Ook het rapport *Brugfiguren* legt die link en voegt nog een belangrijk aspect toe. Brugfiguren vertrekken in de eerste plaats vanuit de situatie van de kwetsbare personen, zonder de expertise of opdrachten van andere hulpverle-

slopen de we muren en bouwen we nieuwe bruggen tussen de verschillende levensdomeinen waar armoede op werkt.

LESSEN VOOR HET BELEID

De plaats en rol van casemanagers of bruggenbouwers moet in de eerste plaats door de verschillende overheden erkend en uitgediept worden. Niet alleen binnen de vele facetten van de zorg, maar ook in het onderwijs of binnen het participeren aan vrije tijd of beleid kunnen bruggenbouwers wonderen doen. Er zijn vandaag verschillende hefbomen die het inzetten van bruggenbouwers en casemanagers mogelijk maken. Generalisten die als hoofddoel het opzetten van verbindingen hebben, zijn al aan de slag in Huizen van het Kind, binnen OCMW's of bij lokale armoedeverenigingen.

GEEN NIEUWE MUREN

Het is belangrijk, en dat is meteen de uitdaging, om met het inschakelen van

WIJ WONEN IN EEN HUIS DAT NIET GEZOND IS. WE WETEN DAT, MAAR WE HEBBEN GEEN ANDERE KEUZE HÉ. JA, ONZE JONGENS DIE ZIJN BIJNA ALTIJD ZIEK. DAT GAAT WEL OVER ZEG IK, WANT NAAR DE DOKTER KUNNEN WE NIET. MAAR ERGENS. ERGENS DOET DAT ZEER. WANT HET KAN OOK ERGER WORDEN HÉ. EN DAN?

(Alleenstaande mama)

ners in vraag te willen stellen. Bruggenbouwers gaan net samen met andere actoren op zoek naar de meest toepasselijke oplossingen. Die houding werkt, zo blijkt, net blik-verruimend voor hulpverleners én voor de hulpvrager.

SAMEN OP EEN ICO

Een Integraal Cliëntenoverleg (ICO) kan daarbij een hulpmiddel zijn. Het zorgt er bovendien voor dat gezinnen en individuen de eigenaar blijven van hun eigen plan. Binnen een ICO brengen brugfiguren alle diensten of personen samen die een rol kunnen spelen in het hulpverleningsplan van de zorgvrager. Op die manier

bruggenbouwers geen nieuwe muren op te werpen. Een sociaal werker of hulpverlener die samen met het gezin of het individu aan de slag gaat en daarbij misschien meer doet dan wat binnen zijn of haar bevoegdheid ligt, is altijd beter dan het alternatief. Want vandaag is dat alternatief ontoereikend. En het zijn de mensen die zich al in een kwetsbare positie bevinden, die daar de dupe van zijn. Het project *Overbruggen* laat ons kennis maken met deze nieuwe methodiek en kan daardoor een sleutelrol spelen in het sociaal werk van morgen.

In armoede leven heeft ingrijpende psychologische en persoonlijke gevolgen. ook al zijn de sociaal-psychologische mechanismen die een rol spelen bij het ontstaan en bestendigen van armoede gekend, het belang ervan dringt nog onvoldoende door bij de samenleving en de beleidmakers. Vandaag merken we een toenemende individualisering en culpabilisering, waardoor de armoede nog toeneemt en extra schade berokkent aan wie erin leeft. Het op waarden gebaseerde empowermentparadigma biedt een geschikt denk- en interventiekader om een positievere beeldvorming en ommekeer teweeg te brengen.

Een belangrijk, maar zelden geëxpliciteerd uitgangspunt in de discussie over armoede is haar precieze definitie. Sinds het Algemeen Verslag over Armoede van de Koning Boudewijnstichting in de vroege jaren 1990 wordt algemeen aanvaard dat armoede meer is dan een tekort aan geld. Het is een multi dimensionaal en relatief gegeven dat leidt tot uitsluiting op verschillende domeinen - ook psychologisch en sociaal - waardoor er verschillende, moeilijk te overbruggen kloven tussen arm en rijk ontstaan. Tot die conclusie kwamen wetenschap, praktijk, beleid en mensen in armoede zelf - een mooi voorbeeld van cocreatie avant la lettre. Maar wat blijkt vandaag: zowel de armoede als de dualisering (de kloof tussen arm en rijk) nemen toe, en er wordt steeds meer op de persoon gespeeld, meer gecontroleerd en gestraft. De basis voor solidariteit neemt af, gevoed door een groeiende ergernis over te genereuze en dure sociale systemen en onvoldoende individueel engagement en verantwoordelijkheid. De roep om een 'participatiesamenleving' waarin burgers meer zelf voor hun eigen welvaart en welzijn moeten opkomen en die moeten 'verdienen', is hiervan een voorbeeld. Sociale problemen als armoede en werkloosheid worden sterk geïndividualiseerd, en de betrokkenen zelf geculpabiliseerd. Armoede is evenwel een gedeelde verantwoordelijkheid, niet alleen die

van de persoon in armoede zelf. Op zich is er niets verkeerd met de wederkerigheid die vervat zit in het huidige 'voor wat hoort wat'-principe. Alleen heeft dit discours nood aan een warme inbedding waarbij solidariteit, mede dogen en altruïsme evenzeer aan de orde zijn. Wederkerigheid vergt een inzet van iedereen, omvat een individuele én collectieve verantwoordelijkheid en is een fundamenteel positief bindmiddel in de samenleving.

Om de 'black box' te openen over hoe armoede ontstaat en blijft duren, is enige kennis over de psychologische dimensie van armoede van wezenlijk belang, met inbegrip van de psychologische mechanismen die ook spelen bij de rijkere groepen in de samenleving. We lichten een aantal zowel oudere als nieuwe inzichten toe. Reeds in de jaren 1960 en 1970 werden een aantal psychologische mechanismen beschreven die een rol spelen bij de instandhouding van sociale problemen. Zo zijn er de gevoelens van futiliteit en machteloosheid. Michael Lerner beschreef dit fenomeen als 'surplus powerlessness'. Het gevoel dat men niets waard is of niet kan bijdragen aan de samenleving, kan worden verinnerlijkt. Deze verinnerlijkte gevoelens van machteloosheid zijn een krachtig psychologisch mechanisme waar-

DE PSYCHOLOGISCHE DIMENSIE VAN ARMOEDE

Tine Van Regenmortel (doctor in de psychologische wetenschappen) is hoofd van de onderzoeksgroep 'Armoede, maatschappelijke integratie en migratie' van HIVA. Ze is tevens professor in de Master Sociaal Werk aan de Faculteit Sociale Wetenschappen van de KU Leuven. Daarnaast is ze ook verbonden aan de Academische Werkplaats Sociaal Werk van de Tilburg University/Tranzo.

Zij werkte mee aan en komt in beeld in de documentaire 'Overbruggen'. Vanuit haar rijke ervaringen expertise gaf ze feedback en reflectie over het beeldmateriaal en het rapport.

door personen in armoede niet ingaan op positieve kansen die hen geboden worden. Het geloof, de hoop dat iets het eigen leven nog kan verbeteren, is er niet meer. Geen hoop betekent ook geen toekomst. Dit mechanisme, dat geen veroordeling van de betrokkenen inhoudt, wordt vaak verder in stand gehouden en zelfs versterkt doordat de 'machtige' anderen in de samenleving te weinig aangepaste mogelijkheden aan de personen in armoede aanbieden. Bovendien worden de inspanningen van deze groep, voor zover die er wel degelijk zijn, dikwijls te weinig gezien en laag gewaardeerd.

Door een cumulatief proces van specifieke opvoeding, schoolervaringen, werksituatie en financiële situatie hebben personen die in armoede leven vaak minder inzicht, minder mogelijkheden, minder keuzevrijheid en ook minder macht en invloed in onze maatschappij kunnen verwerven. Ze worden tegelijk geconfronteerd met veel falen, afwijzing en een gebrek aan positieve gevoelservaringen. Dit circulaire proces start al vanaf de geboorte in het eigen gezin en leidt vaak tot een meer 'externe beheersingsoriëntatie', waarbij de verantwoordelijkheid voor de eigen situatie systematisch op de buitenwereld wordt afgeschoven. Dit kan dan weer vervreemding, gebrek aan binding met de samenleving en op termijn mogelijk ook onaangepast gedrag tot gevolg hebben. Het gevoel van geen greep te hebben op de eigen situatie kan evenwel ook voordelen hebben: het kan het groepsgevoel versterken, aanzetten tot solidariteit met lotgenoten en tot sociale acties. Op individueel vlak kan het ontschuldigend werken en beschermen tegen negatieve zelfevaluatie. Een ander belangrijk mechanisme dat sociale ongelijkheid mede in stand houdt is de zogenaam-

ARMOEDE IS EEN GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID, NIET ALLEEN DIE VAN DE PERSOON IN ARMOEDE ZELF

de 'fundamentele attributiefout'. Zoals hierboven aangegeven zijn extern beheersten geneigd om de oorzaak van sociale ongelijkheid eerder buiten zichzelf te zoeken en dit vooral als een structureel probleem te zien. Intern beheersten daarentegen voelen zichzelf meer verantwoordelijk voor de resultaten van hun gedrag en leggen de oorzaak van falen of succes bijgevolg ook eerder bij zichzelf. Ze gaan er immers van uit dat ze hun omgeving kunnen controleren en dat de oorzaak van sociale ongelijkheid dus in sterke mate bij het individu zelf ligt. Aangezien lagere sociale klassen meer extern georiënteerd zijn dan hogere sociale klassen betekent dit concreet dat personen uit hogere bevolkingsklassen geneigd zijn om de verantwoordelijkheid voor armoede bij de betrokkenen zelf te leggen, terwijl diegenen die zelf in armoede verkeren daarvoor de oorzaak eerder zoeken bij externe, structurele factoren. Dit mechanisme creëert een impasse die de sociale ongelijkheid en armoede in de samenleving in stand houdt, de schuld legt bij mensen in armoede zelf en de aanpak van structurele uitsluitingsmechanismen beperkt.

Een andere reden voor deze 'fundamentele attributiefout' is het verschil in perspectief tussen

'outsiders' en 'insiders'. Outsiders weten te weinig af van de actuele en dagelijkse levensomstandigheden en zullen daarom eerder focussen op individuele personen dan op de minder zichtbare structurele oorzaken van de armoedesituatie. De tendens tot het beschuldigen van de betrokkenen zelf wordt ook beïnvloed door de negatieve stereotypering van mensen in armoede door outsiders. (In de media is er bijvoorbeeld vaak een focus op sociale-uitkeringsfraude.) Uit onderzoek is verder ook gebleken dat mensen die meer persoonlijk contact - en bijgevolg ook meer insiderskennis - hebben met mensen in armoede eerder structurele verklaringen voor armoede geven. De inbreng van het insidersperspectief door bijvoorbeeld te luisteren naar een levensverhaal kan een hulpverlener of beleidsmaker helpen inzien dat er naast een eigen aandeel ook heel wat andere factoren op meso- en macroniveau meespelen. Bovendien wordt ook de veerkracht van de betrokkene zichtbaarder, zodat een positievere beeldvorming kan ontstaan.

Belangrijker dan de kwesties schuld en medelijden is de vraag over het complexe samenspel van diverse factoren en processen op verschillende niveaus. Cruciaal daarbij is de afwijzing van een lineair en culpabiliserend oorzaak-gevolgdenken: geen 'blaming the victim', maar ook geen 'blaming the system'. In een recente wetenschappelijke studie, gepubliceerd in Science, stelden J. Haushofer en E. Fehr vast dat er een oorzakelijk verband is tussen armoede enerzijds en stress en negatieve gemoedstemmingen anderzijds. Armoede veroorzaakt dus psychisch lijden en dit heeft impact op het functioneren en het maken van keuzes. Zo zijn mensen in armoede minder bereid om risico's te nemen of te investeren in resultaten

ARMOEDE IS EEN EXTREME VORM VAN SCHAARSTE DOORDAT ZE DE KEUZEMOGELIJKHEDEN CHRONISCH INPERKT

Tine Van Regenmortel

op langere termijn. Intrinsiek hebben ze mogelijk dezelfde tijd- en risicovoorkeuren als rijkere personen, maar het zijn de mechanismen van slechter psychologisch welbevinden, angst, stress of depressiviteit – de gevolgen van armoede dus – die het door de samenleving als ‘minder wenselijk’ bestempeld gedrag veroorzaken. Dit inzicht is van wezenlijk belang voor de interpretatie en de aanpak van armoede. Deze wetenschappers waarschuwen er wel voor dat er ook oog moet zijn voor slechtwerkende instituties en andere obstakels in de omgeving. Ook wijzen ze erop dat het aantonen van deze psychologische mechanismen geen ‘blaming the poor’ mag betekenen.

Vele vragen blijven volgens deze wetenschappers van Harvard en Princeton University nog open: wat met de impact van het chronische karakter van armoede, welke specifieke interventies zijn op basis van deze inzichten het meest effectief, enzovoort. In ieder geval lijkt volgens de auteurs een meerzijdige aanpak aangewezen, waarbij naast de directe aanpak van financiële armoede ook gefocust wordt op de psychologische gevolgen van armoede en de economische gedragingen die daaruit voortvloeien. Hun suggestie dat psychologische interventies het beste zouden werken brengt wel een risico met zich mee: door de armoede te psychologiseren zouden namelijk andere structurele mechanismen van armoede en uitsluiting buiten beeld en buiten schot kunnen blijven (bijvoorbeeld de ontoegankelijkheid van huisvesting of gezondheidszorg, discriminatie op de arbeidsmarkt).

Een andere studie, Scharste. Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen (2013) van Sendhil Mullainathan en Eelda Shafir – eveneens wetenschappers van Harvard en Princeton University – geeft vernieuwende wetenschappelijk onderbouwde verklaringen voor gedragingen van mensen in armoede die door de samenleving als negatief worden bestempeld. In het algemeen leidt schaarste (van tijd, geld) tot een tunnelvisie, tot gebrek aan speelruimte. Armoede is een extreme vorm

van schaarste doordat ze de keuzemogelikheden chronisch inperkt. De samenleving stelt dat ‘armen tekortschieten’ omdat men bij hen bijvoorbeeld meer therapieontrouw of overgewicht vaststelt. Vaak worden ouders-in-armoede ook als ‘slechte’ ouders bestempeld omdat ze hun kinderen niet naar school sturen, inconsequent opvoeden, enzovoort. Er zijn echter verklaringen voor dit ‘tekortschieten’, zoals een gebrek aan beschikbaarheid en vaardigheden vanwege de armere groep, en vooroordelen en negatieve stereotyperingen vanwege de rijkere groepen.

Mullainathan en Shafir wijzen evenwel op een meer fundamenteel mechanisme dat over verschillende contexten heen speelt, namelijk dat van de belasting van ‘bandbreedte’. Bandbreedte wordt gebruikt als een overkoepelende term voor twee veelomvattende en aan elkaar gerelateerde componenten van het mentale proces: ‘cognitieve capaciteit’ en ‘executieve controle’. Bij cognitieve capaciteit gaat het om de psychologische mechanismen die aan de grondslag liggen van ons vermogen om problemen op te lossen, informatie op te slaan, of logisch te redeneren. Executieve controle is de kwaliteit die de basis vormt van ons vermogen om orde te scheppen in onze cognitieve activiteiten zoals vooruit denken, aandacht aan iets besteden, of het beheersen van impulsen. Door het dagelijkse gevecht om rond te komen en door de cognitieve belasting die daarmee gepaard gaat, wordt de bandbreedte van mensen die in armoede leven aangetast. Mensen die bijvoorbeeld diep in de schulden zitten komen in een psychologische dynamiek terecht die hen belemmert om aan een duurzame oplossing te werken. Dit gaat niet over persoonlijkheidskenmerken, het is de context van schaarste die het cognitieve functioneren vermindert en aanzet tot een bepaalde manier van gedragen. Dit wordt door Mullainathan en Shafir de ‘schaarsteval’ genoemd.

Deze recentere inzichten over de psychologische gevolgen van armoede, de tunnelvisie en beperkte bandbreedte zouden in programma’s en interventies ter bestrijding van armoede moeten worden meegenomen. Het noopt ook tot een andere houding (en opleiding) van professionelen. De klassieke aanpak van armoede is aan herziening toe. Daarnaast is het ook belangrijk dat mensen die in armoede leven deze inzichten ook zelf leren kennen zodat ‘ontschul-

diging’ mogelijk wordt. Sowieso staat hun participatie in een herziene versie van armoedebestrijding centraal. Mullainathan en Shafir spreken over een mogelijke ‘empathiebrug’. Zo zou men de psychologische dimensie van armoede ook kunnen zien, met een overstijging van het ‘blame, shame or pity’-discours. Kwetsende en stigmatiserende beweringen kunnen daardoor worden vermeden.

Inzicht krijgen in de complexiteit van armoede is niet eenvoudig, het probleem oplossen nog moeilijker. Dit vraagt om een samenspel van disciplines en samenwerking tussen verschillende actoren op diverse niveaus. Ook burgers zelf kunnen iets doen, maar dit betekent niet dat de professionele ondersteuning moet wegvallen. Er is een gemeenschappelijke visie nodig die focust op kwetsbaarheden, maar ook steunt op de eigen krachten van mensen en groepen in kwetsbare situaties en hun veerkracht stimuleert. Er is nood aan een visie die oog heeft voor de verschillende dimensies van armoede en voor diverse kapitaalvormen: economisch, sociaal, cultureel en ook psychologisch. Samenredzaamheid, interafhankelijke en solidariteit dienen hierbij te primeren. Het realiseren van sociale grondrechten voor iedereen, inclusief het gevoel ‘erbij te horen’, en het streven naar relationeel burgerschap zijn hierbij de betrachtingen.

Het empowermentparadigma vertolkt deze visie, doordat het een verbindend denk- en handelingskader aanbiedt in de strijd tegen armoede en uitsluiting. Het focust op de mens achter de kwetsbaarheid, op de psychologische gevolgen van leven in kwetsbare situaties en op de nodige randvoorwaarden opdat mensen opnieuw greep zouden krijgen op hun eigen leven en omgeving. Mensen en groepen versterken en verbinden staat centraal, met extra aandacht voor het ‘scheppen van mogelijkheden’ voor de meest kwetsbaren onder ons. De psychologische (en filosofische) wetenschappen zijn niet alleen van grote waarde om de psychologische kost van armoede te beperken voor de betrokkenen, maar ook om een effectiever en efficiënter armoedebeleid uit te tekenen dat de groeiende dualisering tussen ‘wij’ en ‘zij’ kan omzetten in positieve acties en beeldvorming. Zo ontstaat er ruimte voor creatieve vormen van samenwerking die wetenschappelijke kennis, praktijkkennis en ervaringskennis op een gelijke manier waarderen. Kortom: er is nood aan Empowerment Times.

Tine Van Regenmortel

Tine Van Regenmortel schreef ook nog een artikel over het belang van empowerment: **'Empowerment Times, een uitdagend en hoopvol kader voor de bestrijding van armoede en uitsluiting'**.

"Maatschappelijk kwetsbare groepen (zoals mensen in armoede, dak- en thuislozen, mensen met een psychiatrische beperking) hebben een bijzondere positie in onze samenleving. Ze staan in een sterke afhankelijkheidsrelatie waarbij ze vooral ontvangen en waarbij de krachten van henzelf en hun omgeving niet of te weinig worden aangesproken. Tegelijkertijd wordt hun eigen verantwoordelijkheid voor de situatie waarin ze zich bevinden sterk benadrukt. Empowerment staat voor een andere kijk en aanpak. Vanuit een ruime erkenning voor kwetsbaarheid en het psychisch lijden dat dit met zich meebrengt, focust empowerment op krachten van mensen. Het gaat erom mensen in staat te stellen zich optimaal te ontplooiën, hen te versterken door hen te verbinden met de samenleving binnen een sfeer van respect en vertrouwen. Kwetsbaarheden worden hierbij niet herleid tot louter individuele problemen, maar bekeken in relatie met de bredere sociale, institutionele en politieke omgeving. Empowerment is een zaak van vele actoren, vraagt om een brede inbedding in de samenleving, vraagt om 'Empowerment Times.'"

Ze staat in dit artikel o.a. stil bij het belang van wederkerigheid en erkenning als bindmiddel en geeft aan hoe je enkel empowerment kan realiseren als je op verschillende niveaus aan het werk gaat (het is dus een complex gebeuren), waarbij de maatschappelijke verantwoordelijkheid centraal staat. Ze legt in het artikel een duidelijke focus op het feit dat armoede het gevolg is van de manier waarop onze samenleving is ingericht op economisch, sociaal en cultureel vlak, van de manier waarop gemeenschappen, beleid en organisaties functioneren en van de wijze waarop individuen en groepen betekenis geven aan deze maatschappelijke processen.

Dit artikel verscheen in het thema-nummer van het tijdschrift CDR samen met een reflectie van Jo Van Deurzen (minister van Welzijn).

WWW.OVERBRUGGEN.BE/EMPOWERMENT.PDF

SUR LE PONT D'HUMANITÉ

DE TROUBADOURS

Sur le pont d'humanité
Wil ik dansen met z'n twee
Sur le pont d'humanité
Vraag ik ga je even mee

Soms wil ik niet meer opstaan
Voel ik alleen maar slecht
Maar nog dan ben ik niet zeker
Zijn je tranen wel oprecht

Zie jij me aan de overkant
Ik wil een stukje met je mee
Omdat het mij niet altijd lukt
Verdwalen wil ik niet alleen

Sur le pont d'humanité
Wil ik dansen met z'n twee
Sur le pont d'humanité
Vraag ik ga je even mee

Er zijn de eindeloze schulden
Ik ben een overleef expert
Volg therapie, neem medicatie
Want liefde is een brug te ver

Ik wil vechten om meer
Niet meer huilen om minder
En met jou een keer gaan shoppen
In een te dure winkel

Sur le pont d'humanité
Wil ik dansen met z'n twee
Sur le pont d'humanité
Vraag ik ga je even mee

Ik heb mijn lichaam vol getekend
Herinneringen aan de pijn
Nu heb ik lang genoeg gezweven
Dit is het lied waar ik wil zijn

Ik wil opnieuw kunnen dromen
En op vakantie naar de sneeuw
En schaamteloos mogen hopen
Dat je het meent met mij

ZO COMPLEX KAN DAT TOCH NIET ZIJN? OF WEL MISSCHIEN...

door **Peter Heymans**

Peter Heymans, maker van o.a. panoramareportages "Jong en op de vlucht" en "Wil je mijn buddy zijn?" Peter en Tim De Ridder waren filmmaker van dienst bij 'Trajecten van Hoopverlening en 'Overbruggen'.

Peter Heymans en Tim De Ridder aan het werk voor 'Overbruggen'.

Mediamakers houden hun verhalen graag eenvoudig. Gaan kijkers of lezers wel begrijpen waar het over gaat? Het motto is dan ook: "Vertel je verhaal liever zo simpel mogelijk". Moeilijke en complexe verhalen zijn gewoonweg te vermoeiend voor mediagebruikers. Elke verhalenverteller die toch moeilijke verhalen wil vertellen zal toch altijd op zoek gaan naar een eenvoudige vertaling. Hoe complex een verhaal ook is ... je moet op zoek naar een manier om dit eenvoudig over te brengen naar een publiek! Bij de aanvang van de filmopnames voor "Overbruggen" begreep ik al snel dat dit geen gemakkelijke opdracht was... Meer nog. Ik kwam tot de vaststelling dat ik deze oude gewoonte best overboord kon gooien.

"Waarom zou ik iets dat complex is vertellen tot iets eenvoudigs?". Vanwaar die reflex toch altijd? Weg ermee dus! Toen ik de dagboektekst van de brugfiguur voor de eerste keer las, vielen de schellen van mijn ogen. Hoe complex kunnen mensenlevens worden...?"

Je bent een jonge mama met een pasgeboren baby. Je vriend én tegelijk biologische papa van je kindje verdwijnt uit je leven. Je woont in bij je mama, samen met je drie zussen in een te krappe en onhygiënische woning. Je hebt amper geld over om melk of luiers te kopen ... Deurwaarders trekken aan je mouwen, afbetalingsplannen worden opgesteld, onderhandelen met diverse instanties

wordt een voltijdse bezigheid, en het enige waarnaar je verlangt is een 'normaal' leven zoals iedereen...dat je zonder zorgen een doopfeest kan organiseren uit liefde voor je pasgeboren kind.

Is het leven dan écht niet zoals een simpele IKEA-kast? Niet te duur maar toch voldoende comfortabel mits wat handigheid? Blijkbaar niet... Hoe complex kan je leven eigenlijk worden wanneer je van dag op dag moet overleven? Mocht ik mezelf in zo'n rollercoaster bevinden, dan hoop ik dat één iemand mij kan vasthouden tot de storm is gaan liggen. Iemand die mijn verhaal met een brede bril bekijkt. Die mij niet loslaat. Die begrijpt dat een doopfeest belangrijk is, ook wanneer ik daar geen centen voor heb. Wat als de brugfiguur in dit verhaal afwezig was?

"Brugfiguren (h)erkennen de complexiteit van de situatie waarin mensen zich bevinden" zegt kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen. Die uitspraak bleef mij achtervolgen vanaf de filmopnames tot in de montagekamer. Bruno slaat hiermee de nagel op de kop. Brugfiguren én hun organisaties kijken niet weg van het complexe levensverhaal van mensen. Wie heeft die luxe eigenlijk om dat wel te doen? Net zoals uitstekende verhalenvertellers dat best ook niet doen willen ze met hun werk onder het vel kruipen van hun publiek. Een betekenisvol verhaal in al zijn complexiteit gebracht nodigt ons immers uit om te reflecteren over ons mens-zijn

**MOCHT IK MEZELF IN
ZO'N ROLLERCOASTER
BEVINDEN, DAN HOOP
IK DAT ÉÉN IEMAND
MIJ KAN VASTHOUDEN
TOT DE STORM IS
GAAN LIGGEN.**

en de wereld waarin we leven. Dat houdt ons wakker. Daarom hebben we ervoor gekozen om in deze film die complexiteit niet te vereenvoudigen. Maar net te laten zien in alle kwetsbaarheid.

Hebben we niet meer nood aan brugfiguren in het algemeen? Aan mensen die het bos door de bomen zien? Die zich onderdompelen in een complex verhaal én toch hun weg vinden naar oplossingen. Onze huidige samenleving en wereld wordt er trouwens ook niet minder complex op...

Waar wachten we op? Zijn we bang dat de mensen complexe verhalen niet zullen begrijpen? Dat mensenlevens complex worden wanneer mensenrechten niet worden ingevuld is op zich toch makkelijk te begrijpen? Laten we dus nu al beginnen met het automatisch toekennen van mensenrechten. Zo complex kan dat toch niet zijn.

TRES VERBINDT JONGERE, KUNSTENAAR EN SAMENLEVING

TRES is een samenwerkingsproject tussen de kunsteducatieve organisatie Artforum en drie organisaties uit de jeugdhulp: De Wissel, Ter Wende en Combo. Binnen het project werken negen kinderen en jongeren van 7 tot 18 jaar enkele maanden lang met negen kunstenaars. Tijdens 10 ontmoetingen in het atelier van de kunstenaar werken ze samen aan een kunstwerk.

Bij TRES is niet enkel het eindproduct van belang, maar ook de weg er naartoe. De kinderen en jongeren kunnen hun eigen keuzes maken, hun eigen verhaal schrijven en zich als persoon ontplooiën. Hun talenten worden in de kijker gezet en ze zien hun eigenwaarde bevestigd. Ze krijgen de tijd om een idee te laten rijpen en om iets op te bouwen. Het proces dat hierbij komt kijken, nodigt uit tot communicatie, samenwerking, out-of-the-box denken, flexibiliteit en creativiteit.

TRES probeert hun ongehoorde verhalen zichtbaar te maken.

‘EEN VERHAAL OVER BRUGGEN BOUWEN TERWIJL WE EROP WANDELEN.’

Drie tekstfragmenten uit Cahier 10: *“Kunst en hulpverlening”* (p. 57 – 69) door **Maarten Luyten**, medewerker Artforum.

“Met TRES proberen we bruggen te bouwen. Bruggen tussen mensen, bruggen tussen sectoren en expertises, en bruggen tussen werelden die, hoewel het vaak vergeten wordt, deel uitmaken van dezelfde samenleving.”

“Bij projecten als deze botsen wij als kunsteducatieven, als docenten en kunstenaars, altijd tegen de muren van ons referentiekader. Deze kinderen en jongeren vallen systematisch uit de boot omdat het kader van waaruit veel kunsteducatie ontstaat gewoon niet het kader is waar zij in leven”

Tip voor de lezer: vervang het woord ‘kunsteducatieven’ door begeleiders en kunsteducatie door begeleiding en ...je zit in de kern van overbruggen en bruggen bouwen.

Het diepe water tussen twee sectoren

“De zoektocht naar een nieuwe omgangsvorm zou een stuk minder vlot verlopen als de expertise van hulpverleners ontbrak. Dat geldt ook in de omgekeerde richting: de kracht van dit project huist ook in het feit dat de ontmoeting net niet vertrekt vanuit een hulpverleningskader en die traditionele blik net uitdaagt. Die samenwerkingsvorm brengt een dynamiek op gang waarbij alle organisaties hun register uitbreiden, hun werk aanscherpen door het in vraag te stellen en samen een gemeenschappelijke taal creëren.”

VERBRAND GEEN BRUGGEN, VERBOUW ZE

Nieuwe allianties helpen sociaal werk vooruit

Joke Quintens

SociaalNet, 18-05-2018

De oproep van een jeugdwerker om meer bruggen te verbranden, kon op veel bijval rekenen. Ook Joke Quintens zou sociale professionals graag meer op de barricaden zien staan. Maar verandering realiseer je pas door nieuwe bruggen te bouwen. In Marseille zet deze voormalig Genkse jeugdwerker en schepen haar schouders onder sociaal innovatieve projecten.

DE SAMENLEVING IS VAN IEDEREEN

Het is de plicht van de overheid om iedereen de kans te bieden om volwaardig deel uit te maken van de samenleving. En het is ieders recht om zijn omgeving en samenleving mee vorm te geven en iedereen een plaats aan te bieden. Dat kan op verschillende manieren. Maar het kan wel alleen samen. Daarom vind ik niet dat we bruggen moeten verbranden, maar dat we ze moeten verbouwen en misschien vooral verbreden of verlagen zodat iedereen erover kan. En we moeten ook nieuwe bruggen durven bouwen. Bruggen met verschillende en nieuwe partners die een positieve impact op de samenleving willen realiseren.

OUDE EN NIEUWE BRUGGEN

Ik heb het er nooit moeilijk mee gehad mijn bruggen achter me te laten. Ik keek vooruit, had zelden spijt van de keuzes die ik maakte. Maar toch heb ik nooit bruggen verbrand. Want dan loop je het risico om op een verlaten eiland te stranden. En als ik nieuwe bruggen sloeg, wat absoluut nodig is, was ik blij dat die oude bruggen er nog waren.

Dat is dus een hele metaforische boterham om gewoon te zeggen dat we nieuwe wegen moeten durven inslaan om oude en nieuwe problemen op te lossen, maar ook moeten leren uit het verleden en die kennis inzetten voor betere oplossingen in de toekomst.

2600 JAAR ERVARING

Vorig jaar ben ik naar Marseille verhuisd. Het was een oude droom maar ook een nieuwe uitdaging. In Marseille staat identiteit niet meer in het middelpunt van de maatschappelijke discussie. Met de huidige heisa in Vlaanderen komt dat als een heuse verademing. In Marseille hebben we 2600 jaar ervaring met migratie,

zeg ik altijd. En dat voel je hier ook. Hier mogen we anders zijn omdat iedereen anders is. Daardoor kunnen we onszelf zijn.

ARM EN DYNAMISCH

Maar Marseille is ook om nog heel wat andere redenen 'anders' en dus interessant als laboratorium voor nieuwe sociale initiatieven.

Laat ik beginnen met de negatieve kanten aan deze stad. Marseille is de armste stad van Frankrijk. Om maar iets te zeggen: de helft van de bevolking betaalt geen belastingen, simpelweg omdat ze niet genoeg verdienen. In Marseille is de kloof tussen arm en rijk de grootste van heel Frankrijk. De problemen zijn hier niet zo heel verschillend van die in vele andere grote Europese steden: werkloosheid, schoolachterstand, uitsluiting...

Maar wat wel anders is, is een zo goed als afwezige lokale overheid die het cliëntelisme en de vriendjespolitiek nog steeds hoog in het vaandel draagt. Op het eerste zicht hoort dat bij de negatieve punten. Maar vreemd genoeg had dit hier een onverwacht positief effect. Bewoners en activisten, geëngageerde ondernemers en kunstenaars, ze namen het heft in eigen handen. Ze paktten met nieuwe, originele oplossingen de problemen van hun stad aan.

LOGISCHE LOOPBAAN

Ik zie mijn verhuis naar Marseille als een logische voortzetting van mijn engagement voor een betere, solidaire en duurzame samenleving. Na mijn studies geschiedenis ben ik in het jeugdwereldwerk terechtgekomen. Ik kijk nog altijd met heel veel warmte terug naar mijn werk in Vilvoorde en Merksem. Daarna ben ik voor basiseducatie gaan werken in Brussel en gaf ik Nederlandse les aan nieuwkomers.

Als freelancer begeleidde ik organisaties en bedrijven in het cocreëren van veranderingsprocessen. En uiteindelijk ben ik in de politiek gestapt en werd ik eerste schepen in Genk met de bevoegdheden participatie, wijkontwikkeling, gelijke kansen, leefmilieu en duurzaamheid.

Daar zit een lijn in, vind ik. En ik zet die lijn nu voort. Ik wil impact hebben op de samenleving en duurzame veranderingen realiseren.

WE-TOPIA

In Marseille zet ik die zoektocht verder. Na al mijn omzwervingen ben ik immers tot het besluit gekomen dat we alleen samen stad kunnen maken. Alleen samen kunnen we een duurzame impact hebben op onze samenleving en op onze omgeving. Of je nu een burger bent, een activist, een kunstenaar, een ondernemer, een ambtenaar of, ja, ook een politicus of bestuurder. Ik noem dat We-topia. Daar gaan we samen aan de slag. Ik ga op zoek naar initiatieven die deze benadering in de praktijk brengen en probeer daarvan te leren. Dit bedoel ik dan ook met nieuwe bruggen bouwen.

“ZE NOEMEN ZICH VERSNELLERS VAN OPTIMISME.”

Op zoek gaan naar nieuwe allianties en nieuwe werkmethodes, naar sociale innovatie. Je vindt ze overal in Europa en in de hele wereld. Maar laat ik er hier een paar uit Marseille voor je uitlichten.

STAD VAN OPLOSSINGEN

Marseille Solutions is een collectief dat Marseille wil omvormen van de stad van problemen tot de stad van oplossingen. Zij noemen zich versnellers van optimisme omdat we ons geen pessimisme meer kunnen veroorloven. Hun werkwijze vatten ze samen onder de slogan: “Zie het groot, begin klein en ga snel”
Vermits de lokale overheid niet actief is in sociale innovatie zet Marseille Solutions samen met allerlei partners projecten op rond mobiliteit, scholing, huisvesting, duurzaamheid...

LEGALE BEZETTERS

Le Lab Zero is een initiatief om daklozen een dak boven het hoofd te bieden en een uitweg uit hun uitzichtloze situatie. De Prefecture, de plaatselijke vertegenwoordiger van de nationale overheid, stelt een leegstaand gebouw tijdelijk ter beschikking van de activisten van Yes We Camp. Die bezetten het legaal en geven er een nieuwe bestemming aan. Zij zijn verantwoordelijk voor de inrichting en invulling van het gebouw. Tegelijk worden ook startende bedrijven en organisaties gezocht die zich er aan een lage huurprijs willen vestigen. In ruil bieden ze cursussen en workshops aan voor daklozen. Op het dak staat een plantenwekerij waarvan de planten verdeeld worden onder de buurtbewoners om er hun straten mee te vergroenen. Dat zijn dus verschillende nieuwe bruggen

tussen de nationale overheid, activisten, startups, organisaties en buurtbewoners.

ECOLOGISCH STADSPARK

Cateringbedrijf La table de Cana richtte ‘Des Etoiles et des Femmes’ op. Vrouwen met kooktalent uit achtergestelde wijken kunnen een langlopende stage volgen bij sterrenchefs. De oprichter van farmaceutisch bedrijf Provepharm organiseert dan weer Dégun Sans Stage (Niemand zonder stage). Dat helpt kwetsbare jongeren uit het derde middelbaar aan een zinvolle stageplaats. Want vaak hebben ze geen netwerk omdat ze in een probleemwijk wonen. In het volgend schooljaar willen ze zo 500 leerlingen aan een stageplaats helpen. En wat dacht je van een bank die haar toekomstige bankiers gaat zoeken bij sportverenigingen in achtergestelde wijken? Of van een grote ondernemer die een braakliggend stuk terrein aan de activisten van Yes We Camp heeft gegeven om er samen met de buurt een ecologisch stadspark te ontwikkelen?

EMANCIPATIE

Het zijn slechts enkele voorbeelden van initiatieven die ontstaan vanuit een activistische visie. Ze groeien van onderuit door samen te werken en nieuwe allianties te vormen. Het is misschien vanuit een negatieve vertrekpositie - het gebrek aan een actieve overheid - dat allerlei mensen verschillende initiatieven ondernemen.

“TE AFWACHTEND TEGENOVER DE OVERHEID.”

Maar ze hebben een grote positieve impact op de samenleving en de emancipatie van de bevolking.

Want daar gaat het mij in de eerste plaats om: emancipatie in plaats van bevoogding. En dat vereist een andere houding. Als schepen in Genk stoorde het me soms dat het klassieke basiswerk te braaf en afwachtend was tegenover de overheid. Een flinke dosis activisme in de vorm van echte sociale innovatie kan dan voor een frisse wind en nieuwe initiatieven zorgen.

URBAN FIELD TRIPS

Daarom startte ik met het organiseren van Urban Field Trips in Marseille. Organisaties en verenigingen uit Vlaanderen en Nederland kunnen komen leren van sociale innovatie als versneller van verandering in de lokale samenleving. Ze kunnen zelf vaststellen hoe hier nieuwe vormen van engagement ontstaan en beloftevolle

resultaten opleveren. We hadden zo al wijkmanagers uit Genk op bezoek, stadsmakers uit Rotterdam, studenten sociaal werk uit Brussel en buurtwerkers van Rimo uit Limburg.

Vaak horen we achteraf van die organisaties uit het Noorden dat zij blij zijn dat zij een betrokken overheid hebben die hen steunt en van de nodige middelen voorziet. Maar even vaak horen we ook dat zij toch een beetje jaloers zijn op de onafhankelijkheid, de zin voor initiatief en de innovatieve werkvormen die zij in Marseille bij hun collega's ontdekken.

WE ZIJN TE BRAAF

Ik tekende verschillende scherpe getuigenissen op van sociaal werkers die in Marseille op bezoek kwamen.

“De melting pot werkt hier al honderden jaren. Dat moet in onze samenleving toch ook kunnen.”

“Zorg voor verbondenheid met onverwachte partners en de som van de delen is meer dan één.”

“Bewonersinitiatief, hoe klein ook, draagt bij tot een betere samenleving en kan breed uitdeinen met een breed draagvlak.”

“Een meer afwezige overheid is een niet storende overheid. Dat doet meer appel op het middenveld om haar verantwoordelijkheid te nemen. Dat geeft mensen ook goesting.”

“Overprofessionalisering en schijn bottom-up zoals in Vlaanderen geven veel minder drive en eigenaarschap.”

“We moeten ons meer, beter en anders organiseren om te experimenteren. We zijn te braaf.”

“Sterker betrekken van ondernemers, creatieve mensen en vrijwilligersorganisaties bij onze projecten en bij de algemene werking.”

“Basiswerk zonder overheid is ook meer ruimte en vrijheid en meer activisme.”

CREËER IMPACT

Hoe kan sociale activistische innovatie het sociaal werk vooruit helpen? Wel, laat ik besluiten met enkele strategieën waarin sociale innovatie duurzame verandering kan versnellen.

Begin al eens door met nieuwe en andere ogen naar de wereld te kijken. Ga nieuwe en verschillende allianties aan. Zoek ook nieuwe en andere vormen van energie. Schuw het experiment niet en verspreid succesvolle initiatieven. Beschouw tijdelijkheid als iets positief. Gebruik de culturele diversiteit in je omgeving. Zie het groot, begin klein en ga snel. Bevorder optimisme. Wacht niet, maar doe het nu en doe het samen.

Joke Quintens

ARMOEDE MAAKT ME KWAAD

Verklein de afstand, zoek verbinding

“Als je je met mij zou verbinden, wat zou je dan voelen? Dat het niet klopt? Dat het schuurt en wringt? Dat het werk dat jij doet niet klopt? Ja! En dat is exact wat er nodig is om iets te kunnen veranderen: verbinding.”

“We mailen u vanuit Stichting Nieuwe Helden in het kader van ons project OchArme. Het project gaat over ongelijkheid. We maken onder andere een voorstelling over kinderarmoede, een reportage over jongeren en schulden en een portretserie over het gezicht van armoede. We willen graag wat dingen weten over het thema. Mogen we misschien langskomen?” Zo iets, maar dan natuurlijk mooier verwoord, was de inhoud van de tientallen mailtjes die werden verstuurd naar politici, wetenschappers, onderzoekers, hulpverleners, ervaringsdeskundigen, opleiders en projectorganisatoren in Nederland en Vlaanderen.

Stichting Nieuwe Helden maakte een theaterstuk over armoede 'Och Arme'. Om eerst de vinger aan de pols te krijgen, passeerden ze langs Vlaamse en Nederlandse organisaties en mensen. Om te luisteren, verhalen te verzamelen, te reflecteren. Na 45 gesprekken maakten ze de balans op. Ze speelden de voorstelling in try-out, o.a. in Leuven (november '17) in het kader van de internationale dag tegen armoede. De uiteindelijke voorstelling komt ook in het programma van 'Theater aan Zee' in Oostende (augustus 2019).

Lees het opiniestuk van Isil Vos en Mariella Van Apeldoorn op sociaal.net: www.sociaal.net/

opinie/armoede-maakt-me-kwaad. Je krijgt hier reeds enkele fragmenten om goesting te krijgen. Om alles te lezen. En mee bruggen te bouwen en verbinding te maken. Zelf de afstand verkleinen dus.

“We hebben het over hoe we niet meer vanuit vertrouwen naar elkaar kijken maar vanuit wantrouwen. We maken beleid op basis van de 1% die misbruik maakt van het systeem, niet op basis van de 99% die dat niet doet en de hulp zo gruwelijk hard nodig heeft.”

“Hij gaat niet voor projecten of hulpverlening, voor zorg voor arme mensen. Nee, hij forceert dat armoede ook op de politieke agenda komt. Dat de politiek dingen aanpast in het beleid waardoor er stappen gezet kunnen worden om het probleem grondig op te lossen. Ongelijkheid moet iets worden wat

hoog op de agenda staat. Ongelijkheid. Dat is iets groter dan armoede. Hoe maken we er weer een inclusief verhaal van, een verhaal waar hulp en bijstand niet wordt bepaald op basis van allerlei voorwaarden? Hij gelooft dat armoede kan uitsterven.” Om dat tij te keren, moet de mens veranderen. “De mens moet ontschild en ontpeld worden.” Hoe gaan we anders aan die meest gekwetste mens tonen dat hij mens is? Door te tonen dat hij je raakt. Je kan dat alleen maar als je met mensen in relatie gaat. Je echt zorgen maken. En geduldig op antwoorden wachten. De stilte niet invullen door zelf te bepalen wat goed is voor een ander.

RONJA EEN THEATERVOORSTELLING OVER ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING

In de muzikaal-theatrale voorstelling Ronja ontmoeten we Clara, de mama van Ronja. Clara probeert al een aantal jaren rond te komen van een uitkering en de beste moeder van de wereld te zijn voor Ronja. Via haar verhaal ontmoeten we ook de maatschappelijk werkster van Clara die haar er via stapels formulieren bovenop probeert te helpen en de juf van Ronja die ook wel ziet dat Ronja niet altijd een boterham in haar trommeltje heeft, maar niet goed weet hoe ze Clara daarop kan aanspreken. Maar misschien heeft Clara nu eindelijk een uitweg gevonden en die mogelijkheid wil ze graag met u delen!

Via Clara krijgen we een inkijk in de gevolgen van armoede voor een alleenstaande moeder en haar 11-jarige dochter.

Door middel van persoonlijke verhalen en liedjes gebaseerd op tientallen interviews met mensen die dagelijks te maken hebben met armoede proberen we samen met het publiek antwoorden te vinden op vragen als: Wat kunnen wij nou echt doen om het armoedeprobleem op te lossen? Gaat armoede uiteindelijk niet over een verregaande sociale en maatschappelijke ongelijkheid die we gezamenlijk, stilzwijgend aanvaarden en in stand houden?

www.stichtingnieuwehelden.nl/project/ronja

DE LAMP BRANDT VOOR IEDEREEN

WIE ZIJN WE?

Buurtwerk 't Lampeke vind je in de Ridderbuurt in Leuven. De vzw werkt rechtstreeks met de kansarme doelgroep en is expliciet afgestemd op mensen binnen én buiten de buurt die, om welke reden ook, maatschappelijk kwetsbaar zijn of dat dreigen te worden. De werking wil armoede en sociale uitsluiting opmerken en doorbreken en ondersteunt mensen door samen met hen problemen aan te pakken en op weg te gaan.

Ontstaan in de jaren '60 groeide de werking uit tot een vaste waarde in Leuven. Iedereen is welkom en kan er terecht met alle vragen. De werking biedt gezellige ontmoetingsplekken en diverse activiteiten voor alle leeftijdsgroepen. Er is aandacht voor gezinnen, koppels en alleenstaanden. Het realiseren van gelijke kansen en rechten voor iedereen binnen een solidaire samenleving is het uiteindelijke doel.

1 + 1 + 1 = VEEL MEER DAN 4

De buurtwerking bestaat uit vier deelwerkingen: dagopvang de Wurpskes voor baby's, peuters en hun ouders/gezinnen, kinderverwerking Fabota voor kinderen van kleuter- en lagere school en hun ouders/gezinnen, jongerenwerking den Tube voor jongeren van 12 tot (ergens) 25 jaar en buurthuis 't Lampeke voor volwassenen. De vier deelwerkingen werken intensief samen met een geïntegreerd aanbod. Meer informatie over onze deelwerkingen vind je op de website en ons jaarverslag.

ONZE AMBITIE

Buurtwerk 't Lampeke werkt samen met een diverse groep mensen aan een warme en solidaire samenleving zonder armoede en sociale uitsluiting. Iedereen is welkom en we zetten elkaar in onze kracht.

ONZE AANPAK

't Lampeke brengt een verhaal over de **kracht van mensen** en geeft de wereld een voorbeeld van hoe we **warm en solidair** samen kunnen leven.

WE 'MOEIEN' ONS MET ALLES

We organiseren inhoudelijk groepswork rond specifieke thema's (onderwijs, cultuur, energie, huisvesting, ...)

We ontwikkelen verdiegingsprojecten vanuit concrete noden: huisvesting, taal, onderwijs, hechting, energie, gezondheid, duurzaamheid, cultuurparticipatie, ...

We werken met oudergroepen, waarbij opvoedingsondersteuning en onderwijs centraal staan. We zitten op een kruispunt tussen alle levensdomeinen: onderwijs, gezondheid, cultuur en vrije tijd, wonen, tewerkstelling,

We gebruiken dit alles om, met een sterke betrokkenheid vanuit de werking, beleidsmatig te werken naar de verschillende overheden toe. Noodzakelijk hierbij is het realiseren (soms opeisen) van integrale participatie (van het begin tot het einde van een project).

WERKEN MET GEZINNEN

Centraal staan laagdrempelige en warme 'plekken' in de buurt met aandacht voor individuele en warme zorg op maat, ontmoetingskansen en inhoudelijke activiteiten. Het werken met gezinnen staat centraal. Onze werking is een versterkende plaats om zowel individuele talenten als sociale netwerken te ontwikkelen. Waar nodig bieden we langdurige trajecten met een onvoorwaardelijke manier van werken aan. Vanuit onze erkenning als lokale dienst preventieve gezinsondersteuning krijgt het werken met gezinnen nog meer structurele inbedding.

WERKEN MET VRIJWILLIGERS

Een grote groep vrijwilligers werkt intensief mee binnen onze werking. Ze doen dit vanuit een heel divers takenpakket. Wij kiezen voor een vrijwilligersgroep binnen een sociale mix met een duidelijke plaats voor mensen vanuit de kansarme doelgroep. Er zijn duidelijke doorgroei-trajecten (met vallen en opstaan), waarbij het belang van 'telkens kunnen terugkomen' centraal staat. Dit is eigenlijk een informele vorm van arbeidszorg of sociale tewerkstelling, zonder hiervoor erkend te zijn. Dit vraagt intensieve begeleiding en ondersteuning, maar het is een keuze en inherent aan de DNA van onze werking.

WE ZIJN ERKEND ALS...

...vereniging waar armen het woord nemen en lid van het Netwerk tegen Armoede.

...erkend als lokale dienst kinderopvang en lokale dienst preventieve gezinsondersteuning (Prego) en lid van de koepel van de lokale diensteneconomie.

...erkend als buurtgerichte werking door de stad Leuven.

...erkend als initiatief voorschoolse kinderopvang.

Onze werking wordt structureel gesubsidieerd door de stad Leuven, Kind en Gezin en de Vlaamse Overheid. Daarnaast zijn er (noodzakelijke) projectsubsidies (provincie Vlaams-Brabant, Nationale Loterij, Vlaamse Overheid,...). We krijgen financiële steun vanuit diverse bedrijven, scholen, verenigingen en sympathisanten.

Meer informatie over onze deelwerkingen vind je op de website en ons jaarverslag:

www.issuu.com/art-toi/docs/lamp2017_issuulow

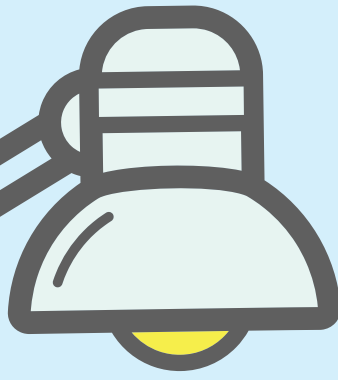
Buurtwerk 't Lampeke vzw
Riddersstraat 147, 3000 Leuven
016 23 80 19
info@lampeke.be
www.lampeke.be

UITDRAGEN VAN EXPERTISE

Buurtwerk 't Lampeke kiest ervoor om sterk in te zetten op vorming. Vorming zet immers aan tot nadenken en maatschappelijke verandering. We werken rond armoede algemeen, maar focussen ook vanuit specifieke thema's (cultuurbeleving, onderwijs, hechting, het belang van communicatie, taalstimulering...). We bieden dit aan voor diverse groepen: middenveld- en welzijnsorganisaties, overheidspersoneel, leerkrachten en docenten, kinder- en jongerengroepen, ...

We ontwikkelen hiervoor ook 'didactisch materiaal'. Binnen de eigen werking of in een intensieve samenwerking met andere organisaties. Zowel de ontwikkeling van materiaal als het begeleiden van vormingstrajecten gebeurt met inspraak en betrokkenheid van mensen binnen armoede. Deze documentaire 'Overbruggen' is hiervan een krachtig voorbeeld. We hopen dat dit filmmateriaal intensief zal gebruikt worden in opleidingen en binnen de sector. We geven hieronder nog enkele voorbeelden van inspirerend materiaal, ontwikkeld binnen de werking, vaak in samenwerking met partners.

>>

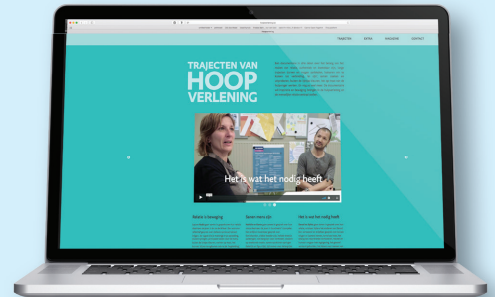
1. TRAJECTEN VAN HOOPVERLENING

Op 22 september 2016 lanceerden we de documentaire 'Trajecten van hoopverlening'. Ze kwam tot stand in een lange en intense samenwerking met de Wissel, CAW Oost-Brabant en Amber, drie organisaties, die stevig werk verzetten binnen de hulpverlening. Met deze documentaire leggen we een praktijkvoorbeeld neer van een kwetsbare samenwerking over de sectoren heen, een sterk signaal rond het belang van verbinding.

'Trajecten van hoopverlening' is een documentaire in drie delen over het belang van het maken van relatie, authentiek en kwetsbaar zijn, lange trajecten durven en mogen aanbieden, luisteren om te komen tot verbinding, 'er zijn', samen zoeken en uitproberen, buiten de lijntjes kleuren, het op maat van de hulpvrager werken. De documentaire wil inspireren en de menselijke relatie centraal stellen. Dit wordt onderbouwd door twee experts: Peter Adriaenssens (kinderpsychiater, hoofd kinderpsychiatrie UZ Leuven) en Kristel Driessens (Politieke en Sociale Wetenschappen Karel de Grote Hogeschool Antwerpen en coördinator van Bind-Kracht).

DE PUBLIEKE WEBSITE

De documentaire is beschikbaar voor iedereen op www.hoopverlening.be. Je vindt er, naast de drie verhalen, ook een (ondersteunend) magazine met inhoudelijke artikelen en reflecties op de drie verhalen door Peter Adriaenssens, Kristel Driessens, Judith Leest (www.presentie.nl) en Bruno Vanobbergen (www.kinderrechtencommissariaat.be). Op de website vind je ook nog vijf korte filmfragmenten, die de montage niet hebben gehaald. Het zijn ideale opstarters voor een groeps gesprek, vorming, studiedag

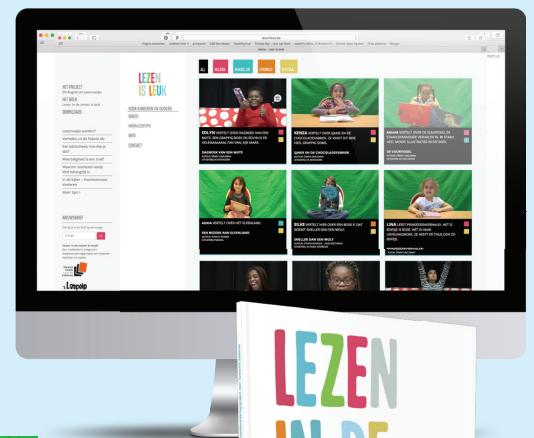

www.hoopverlening.be

2. LEZEN IS LEUK

Dit project werd opgestart in 2007. Na enkele jaren intensief werken en een eerste publicatie (2008) gaven we nieuwe en verdiepte input aan de Rugzak/leesmaatjes en publiceerden we in 2016 het nieuwe boek 'Lezen in de zomer is leuk'. In 2017 gingen we hiermee verder aan de slag en ontwikkelden we de website www.lezenisleuk.be. Dankzij de steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren digitaliseerden we het succesvolle project 'de Rugzak en Leesmaatjes!'. Op www.lezenisleuk.be vinden we nu tips en weetjes voor ouders rond lezen voor kinderen, de laatste nieuwtjes rond taalverrijking, leesbevordering en meertaligheid.

Het project bestaat uit een aantal videoworkshops, in kleine groepjes, waar kinderen naartoe werken. Kinderen van Fabota vertellen over een boek, lezen een stukje voor en ontdekken dat lezen leuk is. Het is een heel fijne oefening in presence.

www.lezenisleuk.be

3. DE GROENE RIDDER, INSPIRERENDE BROCHURE EN FILM

In 2017 maakten we, vanuit de ervaringen binnen onze basiswerking, de brochure: "De Groene Ridder! Het belang van duurzaamheid en ecologisch werken" in combinatie met een sfeerfilm rond dit thema. Met dit materiaal willen we andere organisaties, burgers en beleidsmakers aanzetten om actief te werken rond de verbinding tussen de strijd tegen armoede en het werken aan duurzaamheid.

De presentatie gebeurde in het voorjaar van 2018.

Wil je de brochure? groeneridder@lampeke.be

Bekijk hier die film: vimeo.com/277451069

4. SPEL 'UIT DE BOOT' VERNIEUWDE UITGAVE

Een spel rond kansarmoede voor kinderen vanaf 9 jaar dat zeer geschikt is binnen klasverband. Doel van het spel: kinderen leren een beter inzicht krijgen in kansarmoede en sociale uitsluiting.

In 2017 realiseerden we een vernieuwde uitgave van dit spel. De vorige versie was uitverkocht, maar de vraag bleef/blijft komen. De nieuwe versie was compacter en makkelijker transporteerbaar (interessanter voor vormingen).

www.lampeke.be/uit-boot-spel-rond-kansarmoede-voor-kinderen-vanaf-9-jaar

5. BOEK 'HELPENDE HANDEN IN DE KINDEROPVANG' DERDE DRUK

Een boek rond het belang van werken rond hechting voor jonge kinderen uit kwetsbare gezinnen in de kinderopvang. In 2017 zorgden we voor de derde druk. Na de lancering enkele jaren geleden is het boek een vaste waarde geworden in verschillende opleidingen kindverzorging en bachelor pedagogie van het jonge kind. Een mooi voorbeeld van hoe het resultaat van een project duurzame effecten kan hebben. Deze druk is ook volledig ecologisch. Interesse?

www.lampeke.be/publicatie/helpende-handen-kinderopvang

artwerk 't **Lampeke**

Buurtwerk 't Lampeke vzw, Ridderstraat 147, 3000 Leuven - 016 23 80 19
info@lampeke.be | www.lampeke.be

'OVERBRUGGEN'

KWAM TOT STAND IN EEN SAMENWERKING MET DEZE ORGANISATIES:

DE WISSEL

De Wissel is een CANO-organisatie in de jeugdhulp, die een aantal initiatieven binnen en buiten de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaams Brabant organiseert. Dit voor, op jaarbasis, een 300 jongeren en gezinnen.

De missie van de Wissel is tweeledig :

- de Wissel wil jonge mensen in en kwetsbare positie onthalen, waarden en sterken, samen met wie hen omringen
- de Wissel wil werken aan een diverse en warme samenleving: zij doet dit door zich te engageren als actief burger op de plekken waar zij verblijft.

De initiatieven, de Rotonda en de Switch, begeleiden meisjes tussen 14 en 25 jaar, hun gezin en wie hen omringen, resp. in Leuven en Sint-Pieters-Rode. Met Amber en Monte Rosa organiseert De Wissel de Shelter, waar ouders in jong en kwetsbaar ouderschap als gezin ondersteund worden. Met Minor-Ndako wordt vorm gegeven aan verbindende en herstellende methodieken binnen het gezin zoals Positieve Heroriëntering. Recentelijk ook met Open Hart Cirkels. Met CAW Oost-Brabant en Zorggroep Alexianen, maar vooral met de jongeren, startte de Wissel het OverKop-huis in Tienen. Met Jeugdorp en Arktos wordt in Centrum Molenmoes in Wezemaal, plek van ontmoeting van vele werelden en projecten, het dagbestedingsproject Rizzas georganiseerd voor jongeren.

Graag werkt de Wissel samen met inspirerende en warme mensen, organisaties en besturen. Buurtwerk 't Lampeke is daarom een trouwe bondgenoot.

De Wissel vzw, Tervuursevest 110, 3000 Leuven | 016 28 49 45 - info@wissel.be
www.wissel.be en www.canovlaanderen.be

CAW OOST-BRABANT

CAW Oost-Brabant, centrum algemeen welzijnswerk, biedt eerstelijnszorg aan mensen met welzijnsvragen. Vragen die iedereen wel eens heeft, maar waar je soms zelf niet meer uit geraakt. Zoals een moeilijke relatie met je partner of kind, geldzorgen, huisvesting, eenzaamheid.

Ook jongeren kunnen in alle vertrouwen hun verhaal kwijt bij het JAC, Jongeren Advies Centrum. Alleen gaan wonen, ruzie met je ouders, zwangerschap ... Wat kan, wat mag, hoe moet het verder?

Je kan er terecht in het onthaal voor informatie, advies, bemiddeling, praktische hulp. Er is expertise over diverse thema's: familiaal geweld, slachtofferhulp, thuisloosheid, kansarmoede ...

Wie wil, kan ook beroep doen op verdere hulp. Zoals psychosociale begeleiding, opvoedingsondersteuning, relatiebegeleiding, woon- en budgetbegeleiding, bemiddeling, crisishulp, tijdelijke opvang met begeleiding.

Hulp is gratis, vrijwillig, en als je wil ook anoniem. Je kan terecht bij het CAW via website, telefonisch, e-mail of chat. Tijdens de openingsuren spring je binnen zonder afspraak.

CAW Oost-Brabant, Redingenstraat 6, 3000 Leuven | 016 21 01 01 - secretariaat@cawoostbrabant.be
www.cawoostbrabant.be en www.jacoostbrabant.be

AMBER VZW

Amber vzw, ambulante begeleidingsdienst regio Leuven, is een organisatie in de jeugdhulp die mobiele contextbegeleidingen aanbiedt aan 53 gezinnen en/of jongeren. We vertrekken hierbij vanuit het geloof in de eigen krachten en de eigen verantwoordelijkheden van de gezinnen, de jongeren en hun netwerk.

Contextbegeleiding (CB) richt zich op gezinnen met kinderen (0-18) die moeilijkheden ervaren op vlak van opvoeding, moeilijk gedrag van de kinderen of communicatie in het gezin. Afhankelijk van de concrete hulpbehoefte en benodigde intensiteit van de begeleiding onderscheiden we breedsporige contextbegeleiding (CB), laagintensieve contextbegeleiding (CB25) en kortdurende intensieve contextbegeleiding (CBI).

Contextbegeleiding autonoom wonen (CBAW) begeleidt jongeren tussen 17 en 21 jaar die alleen (gaan) wonen en hierbij ondersteuning nodig hebben. We onderscheiden de reguliere CBAW en CBAW+, een kortdurende module die vooral inzet op loslaten in verbondenheid en ondersteuning door het netwerk.

Daarnaast bieden we kortdurende trajecten conflicthantering aan, steeds ter ondersteuning van andere lopende hulpverlening. Het richt zich op opvoedingsfiguren die samenleven in conflict of bij wie er conflicten zijn na een scheiding. Door een paralleltraject aan te bieden, geven we in de eerste plaats de ouders handvaten zodat conflicten terug hanteerbaar worden en er terug ruimte komt voor andere zaken, bv. opvoedingsondersteuning.

Amber vzw, Tiensesteenweg 88 3360 Korbeek-Lo | 016 23 50 94 - info@ambervzw.be
www.ambervzw.be

NETWERK TEGEN ARMOEDE

Het Netwerk tegen Armoede bestaat uit 58 verenigingen waar armen het woord nemen. Het netwerk brengt mensen in armoede samen in Vlaanderen en Brussel om de strijd aan te binden tegen armoede en sociale uitsluiting. In de verenigingen en binnen het Netwerk tegen Armoede staan mensen die in armoede leven centraal. Verenigingen waar armen het woord nemen, die werken volgens 6 criteria, gaan actief op zoek naar mensen in armoede, werken aan hun eigenwaarde, doorbreken hun sociaal isolement en gaan samen de dialoog aan met het lokaal beleid. Daarnaast bieden ze ook inzicht in armoede aan organisaties, overheden en instellingen via vorming, sensibilisering en dialoog.

Binnen het Netwerk tegen Armoede nemen mensen in armoede op alle niveaus het woord. Met de kennis en ervaring van mensen in armoede gaan we aan de slag en stappen we naar het Vlaamse beleid met concrete voorstellen en beleidsaanbevelingen om armoede en sociale uitsluiting terug te dringen. Wij zijn ook een partner voor het brede middenveld en het bedrijfsleven en werken actief aan genuanceerde beeldvorming rond (mensen in) armoede en het wegwerken van vooroordelen. Via juridische weg proberen we in naam van mensen in armoede grondrechten af te dwingen en brengen we ook drempels in beeld die mensen ervaren in hun toegang tot rechtspraak.

Op die manier proberen mensen in armoede gezamenlijk de strijd aan te binden tegen armoede en sociale uitsluiting.

Netwerk tegen Armoede, Vooruitgangstraat 323, bus 6, 1030 Brussel
02 204 06 50 | info@netwerktegenarmoede.be
www.netwerktegenarmoede.be

SINT-JANSSCHOOL LEUVEN

RUIMTE OM TE GROEIEN

Elke dag verwelkomt de Sint-Jansschool 160 kleuters en 175 lagere school kinderen samen met hun ouders. De kleuterschool is gelegen in de Riddersstraat en de lagere school op wandelafstand in de Brusselsestraat. Om deze enthousiaste bende in toom te kunnen houden, staan er ongeveer 30 voltijdse medewerkers klaar. Dit zijn leerkrachten, ondersteunend personeel, onderhoudsmensen,...

De Sint-Jansschool is opgericht in het jaar 1889 door de broeders van Sint-Jan Baptiste de la Salle. Vandaar dus ook de naam Sint-Jansschool. De grondlegger vande onderwijsvisie is Jean-Baptiste de la Salle.

Negentig % van de kinderen komen uit de onmiddellijke buurt. de school is sterk ingebed in de Ridderbuurt. buurt is vandaag de dag een buurt met een grote diversiteit aan mensen zowel in sociale klasse, culturele achtergrond, leeftijd, woonformules,... en vooral met jonge gezinnen met kinderen die allemaal een goede school zoeken. De school is meegegaan in deze transformatie en heeft hierdoor een rijkdom aan diversiteit binnengehaald. Deze diversiteit is niet altijd makkelijk. Maar het schoolteam heeft zich de afgelopen jaren gespecialiseerd om met deze diverse groep op een succesvolle manier aan de slag te gaan. De intensieve samenwerking met buurtwerk 't Lampeke is een hier een grote meerwaarde, vandaar ook onze inzet binnen 'Overbruggen'.

Kleuterschool, Riddersstraat 89, 3000 Leuven | 016 20 57 42
Lagere school, Mechelse Vest 2, 3000 Leuven | 016 23 35 31
www.sintjanleuven.be

HIVA KU LEUVEN

HIVA - Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving is een multidisciplinaire onderzoeksinstituting van de KU Leuven. HIVA verricht wetenschappelijk beleidsgericht onderzoek. Ons onderzoek speelt heel concreet in op allerlei vragen van beleidsactoren. We doen onderzoek dat werkt! Het samenbrengen van verschillende disciplines onder één dak en onze specialisatie in beleidsgericht onderzoek geven HIVA een unieke positie binnen KU Leuven en ver daarbuiten. Toegepast en beleidsgericht onderzoek is onze kernactiviteit. HIVA hecht niet alleen belang aan de kwaliteit van het onderzoek, maar ook aan het ruim verspreiden van die kennis en inzichten. Dat gebeurt onder meer via de vele publicaties en het organiseren van talrijke vormingsinitiatieven zoals seminars, conferenties en workshops. Op basis van ons onderzoek verlenen we evidence-based advies en expertise 'op maat'.

HIVA, Parkstraat 47 bus 5300 B-3000 Leuven | 016 32 33 33 | hiva@kuleuven.be
www.hiva.kuleuven.be/nl

VOOR DE DOCUMENTAIRE 'OVERBRUGGEN' WERKTEN OOK NOG MEE ...

ONDERWIJSCENTRUM STAD GENT

Kinderen krijgen betere leer- en ontwikkelingskansen wanneer de ouders en de school meer op elkaar betrokken zijn. Scholen zijn ontmoetingsplaatsen: de wereld komt samen op de speelplaats. De maatschappij wordt steeds complexer en de verwachtingen ten aanzien van schoolteams zijn enorm. Vooraleer men tot leren kan komen, zijn zaken zoals een huis; een inkomen; een goede gezondheid nodig. Hier slaan wij de brug!

In Gent werkt een brugfiguur op scholen met een hoog aantal kwetsbare gezinnen en richt zich hierbij zowel naar de ouder, de school als de buurt. Een brugfiguur is "klasvrij" en dat maakt dat hij/zij tijd heeft; toegankelijk is en op elk moment een luisterend oor kan bieden aan ouders, leerkrachten, kinderen. De brugfiguur zorgt voor een warme overdracht, wederzijds begrip en het dichten van de kloof tussen wederzijdse - vaak onuitgesproken - verwachtingen.

Vier kernwaarden drijven de brugfiguren: vertrouwen opbouwen - verbinden - versterken - positief communiceren. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Project Brugfiguren | Onderwijscentrum Gent, Departement Onderwijs en Opvoeding & Jeugd | Stad Gent

Bezoekadres: AC Portus, Keizer Karelstraat 1, 9000 Gent

Postadres: stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent | 09 323 50 72 - samira.wymeersch@stad.gent

ONDERWIJSCENTRUM GENT

VLAAMS KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT

Het Kinderrechtencommissariaat is de Vlaamse pleitbezorger van kinderrechten, opgericht door het Vlaams Parlement. Het Kinderrechtencommissariaat vangt signalen op van kinderen, jongeren en professionals. Het bemiddelt, onderzoekt klachten en adviseert het beleid. Altijd met het oog op de naleving van kinderrechten in Vlaanderen.

Iedereen die vindt dat de rechten van een kind geschonden zijn door een dienst of overheid, kan terecht bij de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat. Die onderzoekt grondig en onafhankelijk de klachten over kinderrechten. Onderzoek of bemiddeling start als andere middelen uitgeput zijn of geen oplossing brengen.

Kinderrechtencommissariaat, Leuvenseweg 86, 1000 Brussel

02 552 98 00 - kinderrechten@vlaamsparlement.be

www.kinderrechtencommissariaat.be

Klachtenlijn Kinderrechtencommissariaat: www.kinderrechten.be

ARMENTEKORT

ArmenTeKort verbindt speciaal opgeleide buddy vrijwilligers met mensen die in kansarmoede leven en er ook voor kiezen buddy te worden. De verrijkende opleiding focust op vertrouwen, wereldbeelden, eigenwaarde en samenkracht. De kandidaten doen die kennis op via innovatieve e-learning en bijpassende workshops. De doelgroep, voornamelijk mensen die reeds erg lang in armoede leven, herwinnen hun eigenwaarde, krijgen en bieden een invulling voor betekenisverlangen. Deze nieuwe verbindingen vormen de basis voor structurele maatschappelijke verandering en begrip van gelijkwaardigheid.

Het burgerinitiatief wordt gekenmerkt door een vernieuwende aanpak, bijdragen uit diverse andere sectoren, een uitgesproken meet- en verbetercultuur en een breed maatschappelijk draagvlak. Meer dan 100 wetenschappers, experts en ervaringsdeskundigen verfijnen dit actieonderzoek. Een intensieve samenwerking met hulp- en zorgverleners verzekert niet alleen een warme doorstroming in en uit de buddytrajecten, maar ook een permanente kennisuitwisseling.

ArmenTeKort, Keyserlei 58, 2018 Antwerpen | info@armentekort.be

www.armentekort.be

MFC COMBO

INTEGRALE BEGELEIDING VOOR KINDEREN EN JONGEREN IN DE BIJZONDERE JEUGDZORG

Als organisatie in de Bijzondere Jeugdzorg zorgt mfc Combo voor integrale begeleiding van gezinnen met kinderen en jongeren tussen 0 en 18 jaar. Combo biedt verschillende soorten begeleiding, in functie van de zorgen en jullie wensen. De begeleiding is dus op maat van elk gezin en wordt uitgewerkt door een begeleider van Combo, samen met andere jeugdhulpverleners en/of de jeugdrechter. Mfc Combo gaat doelbewust met het hele gezin aan de slag. Zowel het kind, als de ouders, broers/zussen worden betrokken bij de begeleiding. Eventueel ook grootouders of andere betrokkenen; zoals de school, hulpverleners, familieleden of mensen die belangrijk zijn voor jullie gezin. Samen bekijken we wat jullie willen bereiken. Hiervoor hebben we een breed aanbod aan begeleiding op maat.

Mfc Combo heeft 4 afdelingen:

Malpertuus begeleidt 28 gezinnen met kinderen tussen 6 en 18 jaar. (Kampenhout)

Dam+ begeleidt 20 gezinnen met kinderen tussen 6 en 18 jaar. (Leuven)

Trommel+ begeleidt 13 gezinnen met kinderen tussen 6 en 14 jaar. (Tienen)

Surdo biedt begeleiding aan huis voor het hele gezin en organiseert groepstrainingen met andere gezinnen. (Leuven)

Parkstraat 185, 3000 Leuven | 016 23 73 32 | info@mfccombo.be

www.mfccombo.be

